

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE

ANUL II

10 (16)

octombrie

1967

lei 3

Biblioteca Centrală
Regională
Hunedoara-Deva

TINEREȚE

de OCTAV GRIGORESCU

DIN SUMAR:

- Estetica învățămîntului ca direcție a cercetării pedagogice
- Scurte colocvii de pedagogie a familiei
- Părinți „în vacanță”
- Din carnetul unui director de liceu
- Organizarea cercurilor de elevi pe specialități
- Adolescenții și moda
- Disciplina intelectuală și demnitatea de student
- Literatura și tînărul fizician

OCHII COPILULUI

de Vasile BĂRAN

FEREAȘTRA

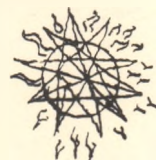
Îmi lipisem nasul de geam, să văd mai bine ce se petrece afară. Și peste drum de mine, în casa vecinului cu cai, am văzut doi ochi ca și ai mei.

Și am și-acum credința că-n clipele acelea și alți copii priveau de la fereaștră fiindcă, mai târziu, întâlnindu-ne prin trenuri, ne-am povestit impresii despre aceiași copaci.

Noaptea arsese o casă și mă pomenisem alergînd după tata și celelalte umbre. O mulțime de lucruri fuseseră acolo: o cobză și-un război de țesut covoare, o strachină și-un plug.

...Dar despre toate acestea am aflat, la moară, cînd, așteptîndu-și rîndul, oamenii vorbeau că și cobza și războiul și strachina și plugul au fost aduse înapoi, de unde fugiseră.

INCENDIUL

DESCOPERIREA GUSTULUI

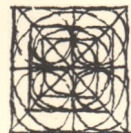

Jos era pîrîul, mai încolo dealul și sub el miriștea pe care strîngeam griul, și-l desfăceam din stoguri la aria cu cai. Și cîte patru zile, alergam, strivindu-l, în două copite, sorbind apa sărată de pe frunte. Și scuturam și prunii și-n serile de toamnă, molii, lingă cazane, mama venea cu azima din care eu gustasem încă din primăvară cînd l-ajutam pe tata să pună, între brazde, spice.

Urcam ades poteca spre lacul dintre arbori și mă uitam la pietrele din el, albe și argintii și nemișcate. Și-aveam credința că-l știam pe dinafară așa cum 3×4 făceau zece.

Și nu-mi știam greșeala și nici n-aveam nevoie s-o cunosc. De-ajuns că printre arbori se năpustea furtuna sau izbucnea de undeva, dedesupt, și apele se tulburau și pietrele pluteau deasupra lor ca niște paie, și eu stăteam cu ochii ațintiți, pînă se limpezeau, să văd ce s-a-ntîmplat în apele acelea și ce mai era nou!

CURIOZITATE

ARCUL

Uliul stătea pe-o creangă, lingă nori; trecea peste miriște cu pieptul scos afară lăsîndu-se pe spate și înotînd în aer; apoi venea la locu-i, parcă rizînd de noi. — Ce-ar fi să-l doborîm? spuse Mitu Mitaliu, dar era prea departe ca să-l lovești c-o piatră.

Spre prînz, pe lac veniră gîștele, și uliul își înfipse ciocul răsucit în jos și urcă în copac cu un boboc în gheare.

Răbdarea se topise și luarăm o nuia pe care o îndoirăm încet, strîngînd în ea puterea oprită cu o sfoară, s-o cheltuim apoi, aproape dintr-odată, în zvicnelul săgeții. Și tot din arc făcurăm o vioară.

Pămîntul se-nvrîște în jurul soarelui — spunea învățătorul, și mă gîndeam la aripile morii de vînt din deal și mă-ntrebam cum de nu se stîrnește o furtună? Cum duce el, Pămîntul, pe umerii săi aer și de ce piatra aruncată-n sus nu rămînea în urmă?

— Data viitoare vom vorbi despre cerc și legile lui — spuse învățătorul — și eu mă liniștii.

Și, ajungînd acasă, desprinsei c-o daltă butoiul dintre cercuri și-l prefăcui în doage.

NERĂBDARE

FARUL

Șlepul, desfăcut din lanțuri, ne-a devenit picioare cu care călcam apa fără maluri. Ș Bărboșii își fumau luleaua, tăcuți, ca pe o potecă pe care, venind urșii; i-ar fi pus să danseze.

Eu mă uitam la farul roșiatic, rămas tot mai în urmă și parcă lăcrămînd. Chemîndu-mă la el, mă îndemna spre larg.

Din volumul în pregătire
„Întîmplări din primul vis”

Deși are precursori departe în trecut, estetica învățămîntului, ca ramură a pedagogiei și ca disciplină de graniță între știința educației și știința frumosului, își definește mai clar obiectul și finalitatea de abia în ultimele decenii. Apariția ei, ca și tendințele care o animă în prezent sînt semnificative pentru rolul ce-i revine în rezolvarea problemelor școlii contemporane.

Estetica învățămîntului apare și se dezvoltă în atmosfera favorabilă întretinută la începutul secolului nostru de Mișcarea educației artistice (Kunsterziehungsbewegung) care, preturindeni în Europa reacționa împotriva orientării utilitariste și a pedagogiei intelectualiste. Într-o operă rămasă pînă astăzi actuală (*Ästhetik als pädagogische Grundwissenschaft*, Leipzig, 1907), Ernst Weber stabilea o relație nouă între estetică și pedagogie, ridicînd totodată în rangul de cercetare științifică chestiunea încorporării frumosului în procesul instructiv-educativ.

Este adevărat că problema atrăsese mai înainte și pe alții și că expresia „artă educativă” circula în vocabularul filozofic fie în accepțiunea largă, de activitate săvîrșită cu perfecțiune, sens cunoscut încă din filozofia socratică, fie în aceea restrînsă, de activitatea didactică desfășurată cu farmecul și atracția frumuseții”. Ceea ce aduce însă nou începutul secolului nostru este, pe de o parte, determinarea ariei esteticii învățămîntului și a problematicii ei, pe de alta, promovarea în rîndul cadrelor didactice a atitudinii estetice față de procesul instructiv-educativ.

Această năzuință de înfrumusețare a procesului didactic apare totodată ca o expresie a umanismului pedagogic, preocupat în acea epocă de apropierea învățămîntului de aspirațiile și interesele copilului. Mai tîrziu, centrul de greutate al cercetărilor a căzut pe dezvoltarea asemănării dintre educație, ca proces desfășurat de profesor, și arta dramatică. Pe această cale au pășit un șir de pedagogi care au semnalat rolul instructiv-educativ al unor factori de regulă neglijați, dar deloc neglijabili pentru determinarea succesului activității profesorului: vorbirea cu ritmurile și nuanțele ei, pauzele, mimica, pantomimica etc. Direcția care militază pentru ridicarea activității didactice la nivelul de artă, reclamînd o pregătire specială a profesorilor de științe umaniste în scopul însușirii unei viziuni artistice asupra procesului de învățămînt și a mijloacelor dramaturgiei, este viu și insistent frecventată și în zilele noastre. Raoul Maas și Marcel Haude, de exemplu, valorificînd experiența lor la catedră, evidențiază frumusețea și eficacitatea dramatizării lecției; Gottfried Hausmann, în opera sa „Didactica ca dramaturgie a învățămîntului” (1959) privește din unghi de vedere filozofic și pedagogic asemănarea dintre arta profesorului și arta actorului.

Odată cu dezvoltarea, în ultimele decenii, a esteticii generale și a esteticilor aplicate, problema s-a pus într-un mod în același timp mai cuprinzător și mai precis. Mai cuprinzător întrucît, depășindu-se analogia artă dramatică — artă didactică (restrînsă de regulă la disciplinele umaniste), se cercetează chestiunea importantă și delicată a încorporării frumosului în procesul de învățămînt și a desfășurării tuturor formelor lui în conformitate cu legile frumosului. Mai precis întrucît, odată cu posibilitatea estetizării învățămîntului, se studiază și limitele acestui act necesar și mult timp ignorat.

Deși este o disciplină atrăgătoare prin nouitate și preocupări, estetica învățămîntului are de înfruntat nu numai dificultățile începutului, ci și un sistem de prejudecăți și rezistențe, uneori foarte bine constituite. Unii pedagogi consideră că „înfrumusețarea” învățămîntului ar fi o concesie nefolositoare, făcută dorinței de pitoresc și de joc specifice copilului; or, replică ei, procesul didactic este și trebuie să rămînă o operă profund serioasă, preocupată de transmiterea formativă a adevărului și nu de delectare a elevilor. Alții, tributari concepției care-l dorește investit pe profesor cu o autoritate de temut, apreciază că dramatizarea lecțiilor, prin înșeși mijloacele puse în funcție, poate duce la diminuarea prestigiului dascălului chemat să onoreze catedra. În fine, o a treia categorie de adversari ai principiului estetic al învățămîntului, opunînd nedialectică știință — artei și adevărul — frumosului și neînțelegînd astfel esența problemei, susțin că totdeauna, ceea ce i-a format și maturizat pe elevi a fost efortul și nu distracția, munca încordată și nu elevația spirituală. La acest pseudoargument aderă de regulă profesorii plictisiți, fără pasiune pentru știința predată sau fără receptivitate față de copil și copilărie.

Revenite de a pune în relație estetica învățămîntului cu problemele actuale ale școlii noastre și a face cîteva propuneri pentru dezvoltarea cercetării pedagogice în această nouă direcție,

ESTETICA ÎNĂVĂTĂMÎNTULUI CA DIRECȚIE A CERCETĂRII PEDAGOGICE

de Conf. univ. George VĂIDEANU
directorul Institutului de științe pedagogice.

să aruncăm o cît de succintă privire asupra tradițiilor estetico-pedagogice ale școlii românești. Un început, demn de menționat, izbitor prin claritate și pregnantă îl găsim departe în trecut în primul manual de aritmetică, „Elementi aritmetice” (Iasi, 1795) al lui Amfilohie Hotiniul; stabilind regula că este bine ca și la înmulțire (unde ordinea numerelor este indiferentă), întocmai ca și la adunare, numărul mai mic să fie așezat dedesubt, autorul precizează: „că tot una este, ori dedesubt ori deasupra numai pentru frumusețea meșteșugului se face așa”.

Dacă cercetăm sub raport estetic activitatea de catedră a marilor profesori care au dat strălucire școlii românești, și a celor mai îndepărtați de vremea noastră — Titu Maiorescu, George Vălsan, Garabet Ibrăileanu, Constantin Meissner și mulți alții — dar și a altora mai apropiați de noi — Mihail Ralea, Tudor Vianu, George Călinescu, Alexandru Claudiu ș.a. — constatăm că frumusețea a constituit o componentă statornică a lecțiilor sau prelegerilor, devenind un mod al gîndirii și al exprimării ei, un fel de a privi, a trata știința și tineretul. „Ne fermea, ne vrăjea” își amintește Mihail Ralea despre profesorul de liceu Garabet Ibrăileanu. Titu Maiorescu, scrie la rîndu-i George Vălsan, unul dintre foștii săi studenți, „nu s-a mîrginit niciodată să ne dea logică sau istorie a filozofiei abstractă. Maxima pe care ne-o repeta adesea nouă, viitorilor profesori, că precum în foc se sudează metalele, tot așa la căldura sentimentelor, ideile se prind de suflet, o aplica întotdeauna. El a fost filozoful poet de la care am învățat să gîndim, pentru că ne-a făcut să simțim gîndurile mari... Lecțiile lui prindeau aripi și se aveau într-o măreață poemă”.

Există așa dar o galerie de modele stimulative care ilustrează și susțin teza — educația poate fi concepută și desfășurată potrivit legilor artei. Există și articole sau studii care surprind cu adîncime esența și componentele artei didactice. Cel din care am citat mai sus (Titu Maiorescu ca îndrumător al tinerimii, *Convorbiri literare*, XL IV/2, 1910) aparținînd lui George Vălsan, el însuși autentic artist al catedrei și autor al studiului „Geografie și poezie”, este, și ca dată la care apare și ca valoare literară, la înălțimea celor ale pedagogilor specialiști care se consacră acestei teme. Și mereu,

fostul student al marelui profesor este călăuzit de ideea că exemplele înalte sînt stimulative și pentru dascălul fără o înzestrare specială, fiindcă, năzuința spre nivelul artei didactice este prin ea însăși valoroasă, înviind spiritul și activizînd posibilitățile.

Publicistica noastră pedagogică din ultimele două decenii a ignorat un timp tema „esteticii învățămîntului”, pentru ca în ultimii ani să o abordeze cu insistență: St. Bîrsănescu (*Estetica învățămîntului la M. Ralea*), Silvestru Găină (Titu Maiorescu — profesor), George Văideanu (*Educația și arta*), Valeriu Neșțian (*Estetica lecției*) ș.a. Și totuși, abordarea temei prin studii și articole a devenit nesatisfăcătoare în raport cu exigențele teoriei pedagogice contemporane și ale practicii școlare. De la punerea problemei și de la observații sau generalizări cu arie limitată, este cazul să se treacă la cercetări sistematice cu bază istorică și experimentală; în același timp, de la elogierea atitudinii estetice față de învățămînt a marilor dascăli, trebuie să se păsească la pregătirea sau îndrumarea tuturor învățătorilor și profesorilor în vederea încorporării frumosului în procesul instructiv-educativ.

Dacă inițial acțiunea de înfrumusețare a învățămîntului a fost privită ca o manifestare a umanismului pedagogic, dacă mai tîrziu s-a urmărit doar analogia dintre educație și arta dramatică sau calitățile artistice ale marilor personalități didactice, în etapa actuală încorporarea esteticului în procesul instructiv-educativ trebuie pusă în legătură cu marile probleme ale școlii contemporane: creșterea eficienței învățămîntului, sporirea valorii formative a lecției, cultivarea gîndirii creatoare și a dragostei față de valorile autentice. Frumosul didactic, întocmai ca și frumosul industrial, nu poate și nu trebuie să fie privit ca un adaos puțin folositor, ci ca un element implicat în mod curent și organic în procesul instructiv-educativ în scopul sporirii randamentului său. Formula consacrată în domeniul esteticii industriale ar putea fi transferată și în activitatea didactică: frumosul nu se adaugă, nu se aplică, ci se implică. Acest act de implicare a esteticului se diferențiază, potrivit naturii și complexității domeniului.

În fața cercetării științifice stau așadar un șir de teme: estetica lecției ca formă fundamentală a învățămîntului, estetica formelor extradidactice (cercuri, concursuri, excursii etc.), estetica metodelor de învățămînt (expunerea, conversația etc.), estetica disciplinelor de învățămînt, a literaturii, a matematicii, a geografiei etc. În toate activitățile pedagogice, modalitățile de integrare a frumosului ar putea fi studiate experimental și comparativ pe bază de înregistrări sau filmări. În acest fel, farmecul activității didactice, „inefabilul” ei, cum îl numesc unii pedagogi, ar putea fi totuși analizat, explicat și oferit ca model. În institutul de științe pedagogice studierea laturii estetice a învățămîntului va fi încredințată unui grup de cercetători bine informați, receptivi față de varietatea stilurilor cadrelor și înzestrați cu toate mijloacele audio-vizuale necesare înregistrării sau filmării lecțiilor și activităților extradidactice. Se va ajunge astfel nu numai la lucrări fundamentale și aplicative, ci și la organizarea unei bandoteci și a unei filmoteci, ca fond de lecții ținute de profesorii cu talent de catedră.

Ar fi cazul să gîndim și la o culegere de studii de estetica învățămîntului („Figuri de ieri și de azi ale școlii românești”) care ar valorifica, pentru generațiile în formare, strădania și arta didactică a multor profesori și învățători talentați.

Organizarea cercetării științifice în domeniul esteticii învățămîntului nu va rămîne deci o pură investigație, ci va deveni un sprijin în pregătirea și perfecționarea profesorilor în vederea aplicării principiului estetic în activitatea didactică și extradidactică. Această latură a pregătirii viitoarelor cadre didactice ar merita să fie tratată cu mai multă grijă atît în cursurile de pedagogie generală, cît și în cadrul practicii pedagogice. Ridicarea activității didactice la nivelul măiestriei nu este posibilă fără o pregătire teoretico-practică adecvată, în speță, fără cunoașterea și trăirea valorii estetice a științei predate și fără stăpînirea unui bagaj de abilități didactico-estetice.

Prof. dr. docent Ștefan BÎRSĂNESCU
membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România

Care poate fi contribuția părinților la crearea și consolidarea tinerelor familii?

Aceasta este o problemă de mare importanță fiind legată de politica demografică a partidului și guvernului iar pentru rezolvarea ei justă există soluții.

1. Părinții pot contribui la „crearea” familiilor tinere pe mai multe căi:

a) prin *exemplul* propriei lor familii, adevăr exprimat în chip pregnant de un gânditor prin formula: „familia este școala eternă pentru familiile tinere”;

b) prin *discuții orientative* cu tinerii despre familie, rolul și însemnătatea ei ca *unitate de bază* a societății umane, ca celulă a ei, și ca *centru de viață* bogată în trăiri superioare și de o mai lungă durată, amintindu-le și unele date statistice furnizate de sociologie (în medie, naturile boeme, holteii, trăiesc mai puțin).

În aceste discuții orientative e bine să li se atragă tinerilor atenția că simplul „mariaj” nu înseamnă familie, că familia adevărată, realizată, e familia cu copii. Ea este familia „actualizată”.

Totuși, actul pedagogic de cea mai mare importanță care trebuie solicitat părinților este cerința ca ei să acționeze de timpuriu asupra tinerilor în direcția formării *conștiinței de familie*: convingerea despre necesitatea de a trăi în familie și de a forma o familie. O astfel de acțiune e de cea mai mare importanță pentru „crearea” familiilor tinere.

2. Părinții pot contribui și la consolidarea familiilor tinere.

Și această acțiune trebuie începută de timpuriu. Încă înainte de căsătorie, părinții pot să-și pregătească fiul sau fiica pentru o alegere potri-

vită a tovarășului de viață. În acest scop, ei vor căuta să le dezvolte spiritul critic chemat, ca, printre altele, să-i facă să evite căsătoriile pripite, determinate de o emoție-șoc. Cine nu cunoaște cazul trist și regretabil al unor astfel de căsătorii, frecvente printre studenți care după 2-3 luni se desfac, din cauza „divergențelor constatate”?

Paralel, părinții pot folosi diferite ocazii favorabile spre a lămurii pe tineri că în mariaj se cere soților spirit *matur, tact*, dispoziții pentru înțelegere reciprocă, acte de complezență între soți etc.

Odată căsătoria încheiată, părinții pot contribui mai departe la consolidarea tinerelor familii prin variate metode și mijloace. Așa de exemplu, vizitând pe tineri acasă la ei, vor folosi diferite prilejuri pentru a scoate în evidență calitățile de bună gospodină, de hărnicie, de gust estetic etc. ale norei sau calitățile ginereului: de om serios, capabil, demn etc. Astfel de gesturi pot duce la promovarea sentimentelor de stimă și iubire între tinerii soți și la întărirea legăturii morale cu familia bătrână.

Părinții pot, apoi, încuraja în mod delicat pe tineri pentru a le dăruii un „nepoțel” sau o „nepoțică”. Faptul își are marea lui însemnătate, căci copilul unește și *cimentează* legătura dintre soți.

Dar în direcția consolidării familiilor tinere, părinții mai pot face însemnate servicii prin întreținerea practicii unor *ceremonii festive și tradiționale*: a sărbătoririi zilei de căsătorie, a aniversării nașterii copilului, a zilei numelui soților etc.; apoi *practica reuniunilor familiale* cu prilejul sărbătorilor de iarnă, de primăvară etc. Aci, totul trebuie să se desfășoare cu mult tact și într-o atmosferă caldă de iubire și de prețuire sinceră. Iar toate acestea se pot realiza când oamenii se lasă conduși în actele lor de concepții înalte, de idei și idealuri mari despre familie și societatea noastră socialistă ca și despre om și chemarea lui în această societate.

Din experiența unui director de liceu.

PĂRINȚI „ÎN VACANȚĂ”...

Se spune — și pe bună dreptate — că familia este o „școală fără vacanță”.

Este un fapt firesc ca părinții să asigure acasă copiilor un climat propice dezvoltării lor sănătoase, să facă din mediul familial o școală a făuririi caracterelor ferme, a fortificării voinței pentru învingerea obstacolelor, a respectului pentru muncă.

Părinții de azi sînt sensibili și atent preoțupați de țelurile educației. Majoritatea dintre ei sînt prezenți la puternica „confluență” cu școala și cu organizația de pionieri și de tineret, fiind receptivi la ceea ce-i îndeamnă propaganda pedagogică, difuzată pe diferite canale, și activi în calitatea lor de educatori. Permanent mobilizați, permanent educatori cu răspundere, — ei nu cunosc „vacanță”.

Ce notă discordantă și dăunătoare, introduc însă unii părinți în ansamblul străduințelor schițate; mai sus! Unii, departe de a se considera „o școală fără vacanță”, adoptă, în creșterea copiilor, astfel de soluții, care să le asigure „liniște”, o permanentă „vacanță”. Ce-i drept nu sînt mulți de-aceștia, dar sînt! Manifestă și ei interes față de copiii lor, dar în ce fel? Iată cîteva cazuri semnificative:

Liceul din Pecica, pe lângă care funcționează și un internat, a fost înființat pentru școlarizarea copiilor din localitățile rurale de pe cursul inferior al Mureșului. Cu toate că în Arad dispune de toate condițiile pentru copiii lor, unii părinți din acest oraș se adresează acestui liceu pentru a-și școlariza copiii. Folosesc existența lui și a internatului ca o modalitate, pentru a-și asigura lor o „vacanță” liniștită. Dar să prezentăm succint faptele.

În luna iulie a.c. cetățeanul F.P. din Arad solicită înscrierea fiului său din cl. a IV-a la liceul din Pecica, pentru a locui în internat. Nici o justificare. În locul ei, cererea cuprinde o întrebare curioasă: „... de cîte ori e obligat copilul să meargă acasă de la internat?”

Un alt părinte din Arad solicită transferarea copilului său, elev în cl. a IX-a, pentru trim. al III-lea 1966/67, pe motive medicale. Cîndva copilului

i s-a făcut recomandarea postoperatorie — de a petrece într-un mediu liniștit, fără agitație, ori orașul nu-i poate oferi aceste circumstanțe. Acum și-a dat seama tatăl. Din această cauză, poate, și numărul sport de corigențe de la trimestru la trimestru. Transferul la Pecica, internatul, — spunea părintele — poate i-ar prîi și ar fi salvat de... rigorile unui nou concurs de admitere în cl. a IX-a!

În prima jumătate a lunii iunie a.c. două „audiențe”. Prima: o mamă din Aradul-Nou își plînge necazul și cere sprijin. Copilul ei, elev în cl. a V-a va rămîne repetent, deși „nu e prost, dar nu învață, vagabondează, nu ascultă îndrumările dirigintei și sfaturile părinților. Ei, părinții, n-au timp să-l supravegheze...” Singura soluție, internatul! „Să fie bine strîns aici, căci ei, părinții: nu mai au ce-i face!”

A doua „audiență”. Un tată „metamorfozat” în „unchi” solicită înscrierea copilului, pentru anul școlar 1967/68, în cl. X-a pentru a „locui în internat”. Admite să-l înscrie și în cl. IX-a, dacă nu vor fi locuri în clasa a X-a, numai „să-l știe în internat”. Cînd mi-am exprimat nedumerirea față de ușu-

rința cu care renunță la un an de școală și i-am cerut explicații, a îngăimat cîteva cuvinte, rostite încet și confuz, a mulțumit și s-a retras, cerîndu-și scuze...

Nu de mult, mi-a apărut în față o cerere de transfer, de data aceasta din raionul vecin, Lipova. Tatăl elevului C.M. din clasa a X-a la liceul din Lipova solicită transferul elevului înaintea sesiunii de corigențe din septembrie a.c., urmînd să dea examenul la Pecica și să continue liceul aici. De ce? Iată cum poate fi „păcălit” regulamentul. Sora băiatului e profesoară în apropierea liceului nostru și i-ar putea ajuta, — glăsuiește cererea.

Mă opresc aici. Oameni grijulii N-au așteptat luna septembrie, ci au luat-o din timp să-și asigure locuri în internat și șanse la... vacanță. Pentru ei, internatul apare ca o soluție salvatoare și, mai ales, expeditivă, care-i scutește de griji.

Să nu fim înțeleși greșit. Nu negăm rolul educativ al vieții de internat. Dimpotrivă. Pentru unele tipuri de școli și în unele împrejurări, internatele sînt absolut necesare. Funcția lor educativă este de necontestat, cînd sînt bine organizate și conduse. Exprimăm însă reprobare pentru situații ca cele de mai sus, cînd internatele sînt privite ca soluții expeditivă, menite să-i degajeze pe unii părinți de partea lor de răspundere pentru educația copiilor, ca un corectiv pentru greșelile comise de ei în orientarea profesională și școlară, sau ca o modalitate de „a fi liberi” să-și trăiască viața mai ales cînd părinții se găsesc la a doua sau la a treia căsătorie. Dacă se analizează cazurile de mai sus și altele cunoscute, se observă că motivele invocate atestă faptul că e vorba de evaziune de la îndatoririle părintești, de dezertare premeditată de la o obligație de prim ordin, cu alte cuvinte, de lipsă de răspundere.

Prof. Romulus ȘICLOVAN
directorul liceului „Gh. Lazăr”
Pecica

În ultimele directive ale Ministerului Învățământului se insistă din ce în ce mai mult asupra rolului cercurilor din școală și asupra organizării lor pe discipline, în funcție de aptitudinile și interesele elevilor. Măsura este binevenită; întrucât e vorba de o activitate complementară a procesului instructiv-educativ. Cercurile de elevi nu sînt și nu trebuie să devină însă o ornamentație adăugată materiilor de învățămînt, o nouă sarcină pentru profesori, o încărcare a programelor școlare.

Este necesar să ne amintim că elevii s-au organizat în asociații, cercuri, grupuri, cluburi etc., înainte ca aceste unități să fi constituit obiectul unor studii pedagogice. Cei mai mulți dintre scriitorii și oamenii noștri de știință s-au afirmat pentru prima dată în astfel de cercuri de elevi organizate din inițiativa lor, numai sprijinite de direcțiile școlilor și încurajate de profesori inimoși. Adevărate mișcări științifice, literare și artistice s-au plămădit în asemenea împrejurări. Exemplele sînt numeroase, menționăm numai începuturile lui Heliade Rădulescu, Simion Bărnuțiu, Gh. Asachi, ale lui Tudor Arghezi, Gala Galaction și Cocea. Ce putem spune despre numeroasele reviste, edite de elevii celor mai multe licee din țară, mai ales după stimularea acestor activități prin inițiativa marelui sistematizator al învățămîntului românesc, care a fost Spiru Haret. Literatura universală ne furnizează exemple și mai numeroase cu origini foarte depărtate, care preced chiar organizarea sistematică a școlilor.

Generalizarea învățămîntului, progresul cultural-științific realizat la noi în țară determină și obligația școlii să extindă, să adăunească acest gen de activitate, parte integrantă a procesului de învățămînt: ceea ce era sporadic să capete un caracter permanent; lipsurile organizatorice să fie înlăturate; preocupările alese la împlinire să fie dezvoltate într-un sistem; acțiunile limitate la posibilități reduse de stimulare și realizare să fie întregite prin sprijinul efectiv al școlii. Contribuția școlii și a organelor tutelare trebuie însă să încurajeze și să nu frîneze inițiativa spontană a tineretului. Cercurile de elevi își au o origine bine determinată, o identitate bine delimitată. Se cere adaptarea lor la condițiile noi de viață prin îmbogățirea posibilităților de realizare, prin orientarea în concordanță cu progresul și concepția de viață a societății noastre.

Aceste activități nu trebuie să fie confundate cu școala, nici s-o dubleze pe aceasta; elevul care trăiește mai mult în actualitate, în prezent, nu poate fi supus la noi eforturi în vederea unor satisfacții viitoare sau pentru satisfacția aceluia pe care îi stimează și iubește — părinți și profesori; el are nevoie de o satisfacție proprie, de prilejuri de afirmare, autorealizare, este dornic să se măsoare cu egalii lui fără a fi dirijat; are nevoie de spectatori și auditorii din rîndul grupului său de vîrstă și preocupări. Strada cu efectele ei negative în educație nu poate fi înlocuită de grupuri artificiale constituite, după un model școlar. Un psiholog din secolul trecut¹ spunea că adevărata prăbușire a omului este provocată de activitățile îndeplinite fără entuziasm, fără antren. Pentru copil aceasta este și mai adevărat.

Cercurile de elevi reprezintă o activitate complementară necesară muncii școlare programate. Lecțiile din cadrul orelor de curs — dezvoltate pe baza unor programe analitice bine încheiate — se află — în ciuda strădaniilor noastre de a face altfel — sub semnul major al unei determinări externe. Cercul, dimpotrivă, se situează sub impulsul determinării interne — a motivației interne — devenind astfel un loc de echilibrare a deficitului emoțional produs de activitatea școlară propriu zisă, un mijloc de afirmare a personalității elevului pe linia promovării aptitudinilor și intereselor sale. În cadrul orelor de curs, accentul se pune mai mult pe latura informativă și de formare a deprinderilor și priceperilor prin dezvoltarea capacității de reținere, reproducere, înțelegere și a raționamentului critic. În cerc, fără a exclude aceste preocupări (după cum în școală nu trebuie excluse acelea ale cercului) accentul cade pe stimularea imaginației, pe dezvoltarea spiritului de creativitate.

Această concepție despre rolul cercului implică două trăsături esențiale ale activității sale: 1) asocierea liberă a elevilor, pe bază de

PUNCTE DE VEDERE

ORGANIZAREA CERCURILOR DE ELEVII PE SPECIALITĂȚI

aptitudini și interese, prin atracția pe care cercul trebuie s-o exercite asupra lor; 2) intervenția de îndrumător a profesorului trebuie să fie imperceptibilă, reducîndu-se la asigurarea cadrului de activitate.

În organizarea cercurilor de elevi, este necesar să se îndeplinească anumite condiții esențiale, care să corespundă stadiilor de dezvoltare ale elevilor. În primul rînd chemarea lor trebuie făcută în vederea realizării unei sarcini concrete, reprezentînd un scop bine precizat cu ecou în psihicul elevilor. Invitația sau convocarea la cerc, repartizarea din oficiu la aceste cercuri este bine să fie înlocuite prin forme de activități atractive: problemele activității respective, ele trebuie să constituie chemarea la cerc.

Editarea unei reviste scrisă de ei, organizarea unor spectacole, participarea la concursuri naționale și internaționale și numeroase alte prilejuri de realizare imediată, de afirmare a personalității lor, exercită o influență, o puternică atracție. Uneori, scopuri minore, dar la nivelul de înțelegere și interes al elevilor, conduc la realizări importante prin întregirea cu alte programe cerute de împlinirea sarcinii respective.

O altă condiție esențială valorificării în educație a cercurilor libere de elevi este după părerea mea organizarea sediului adecvat. Clasa, cu bănci și catedră, îl situează pe elev în aceeași poziție de comandat și în mare măsură redus la o valoare numerică nediferențiată. Încăperea și mobilierul ei produc efectele de transfer ale unei autorități externe, chiar și în absența profesorului. Tînărul are nevoie să se miște mai liber, să perceapă importanța persoanei sale și să nu fie copleșit de aspectul prea uniform al mediului fizic. Conclucrarea în această direcție cu organizația pionierilor și folosirea sălilor de club ar putea fi o soluție de sugerat.

Mobilizați prin atracția unei acțiuni cu scop definit și util în concepția elevilor, dotați cu un sediu de lucru, partea cea mai dificilă este organizarea lor.

Tratînd cu un grup, înființat în vederea unei activități și cu răspunderi, se presupune o organizare formală. Aceasta nu trebuie, însă, să fie exagerată. Observațiile făcute asupra copiilor ne arată că în toate adunările lor, pe stradă, terenuri de joc, oriunde se adună mai mulți tineri, există un conducător, neales dar acceptat în mod tacit și ascultat de ceilalți colegi². Deși unele teorii susțin necesitatea grupului formal ca exercițiu pentru viața cetățenească de mai tîrziu, noi considerăm ca mai utilă, în acest caz, organizarea neformală pentru care pledează o serie de argumente psihologice. Un singur secretar care să se ocupe de mica gospodărie a grupului și să consimeneze activitatea sa este suficient. Sarcina profesorului este să descopere pe liderii reali ai cercului, pe care i-am putea numi animatorii lui, îndrumînd prin aceștia întreaga activitate.

În lipsa unor cercetări psiho-social-pedagogice³ de mai mare amploare și din cauza transferului de cunoștințe și experiențe din școală, se vorbește adesea despre o tematică a cercului liber de elevi, introducîndu-se aici, în mod sistematic, capitole întregi din programa analitică. Această orientare de repetare a materiei de învățămînt este contrarie rolului atribuit cercului de elevi, creează un paralelism inutil și ceea ce este mai grav — depărtează pe elevi de activitatea cercului.

Activitatea cercului nu trebuie să fie haotică, verificarea însă a asimilării cunoștințelor se face prin analiza soluțiilor găsite de ei și nu prin formule expositive.

Prezentăm o exemplificare a funcționării unui cerc de desen, redînd cîteva încercări făcute la școala experimentală 175, raionul Gri-vița Roșie. Scopul constituirii cercului și al convocării elevilor a fost inițial participarea la expoziția raională de desene. Ulterior, s-au adăugat — de cele mai multe ori la cererea elevilor — alte țeluri (un concurs internațional de desene pentru copii, cadouri de oferit părinților de sărbători, corespondență prin desene cu elevii străini, decorarea sediului pionierilor etc). Elevii au participat cu entuziasm.

Pentru primul concurs, urma să se prezinte ca temă o natură statică. După unele convorbiri în particular cu elevii mai bine dotați la desen și cu ascendenți asupra celorlalți (în aceste convorbiri au fost lăsați elevii să-și exprime părerile lor asupra subiectelor de ales, făcîndu-se numai unele sugestii discrete), s-a pus în discuția cercului alegerea subiectului. S-a introdus o tehnică nouă sugerată animatorilor în discuții; elevii au fost lăsați în partea I-a să facă tot felul de propuneri fără să fie apreciate critic.

Avînd în vedere că în școală, în practica de predare și ascultare, prin critica exagerată a răspunsurilor respective, se determină o limitare la elevi, o inhibare a expresiei curajoase, a gândirii și dorințelor personale, legea de conducere a acestui cerc a fost eliminarea oricărei critici în prezentarea propunerilor. La această ședință profesorul nu a asistat, informîndu-se numai despre desfășurarea ei. Într-o ședință următoare s-a trecut la selecționarea subiectelor, pe bază de argumente, dar fără să se facă aprecieri calitative care să faciliteze formarea complexelor de inferioritate. În vederea execuției, cu ajutorul animatorilor, în clasă (nu am dispus de un sediu special) au fost dispersate o serie de obiecte care să poată fi asamblate în executarea naturii statice. Pe pereții sălii au fost amplasate o serie de tablouri cu subiecte înrudite; la dispoziția elevilor se aflau și alte materiale documentare (albume) așezate la întîmplare. S-a folosit acest procedeu pentru încurajarea sistemului de informare personală și pentru satisfacția pe care elevii trebuie să o aibă în descoperirea personală a soluțiilor, optime, pe baza celor învățate la orele de curs. Unele ședințe au fost precedate de vizite la muzee, chiar filme și lecturi, ultimele fără legătură cu tema de executat, urmîndu-se prin aceasta formarea unui climat de creativitate. Execuția a fost individuală.

La trierea lucrărilor, după expunerea lor în clasă, clasificarea a fost făcută de către elevi, începîndu-se cu aprecierea lucrării personale. Elevii au depus multă pasiune în această activitate, și importanța și încrederea ce li s-a acordat s-au resimțit în eforturile depuse. Ultima etapă s-a realizat prin valorificarea materialului, o parte în expoziția raională, alta în cea a școlii.

Sistemul — după părerea noastră — mobilizator de energie și propriu funcției specifice a cercului de elevi — poate fi adoptat și extins și pentru celelalte discipline școlare. Evident, în această direcție, sînt necesare studii de psihologie asupra comportamentului elevilor în grupul neformal și cel formal — studii care să se refere la colectivitatea tineretului nostru, precum și elaborarea unei pedagogii privind funcționarea cercurilor de elevi.

Prof. Elena COSMEANU
Școala generală 175 București

¹ Stanley Hall: „The real fall of man is to do things without zest” — citat după William Byron Forbush: *The coming generation* — N.Y., 1912

² Henri Jonassot: *L'individu et le groupe* — Delachand — Niestre Neuchatel 1965

³ Cercetările existente în străinătate — destul de numeroase nu pot fi preluate ca atare

ȘI REALIZARE ARTISTICĂ

Cunoașterea înzestrării naturale a copilului constituie o preocupare principală a educatorilor, părinți și cadre didactice. Această cunoaștere este ușurată uneori de faptul că înclinația sau aptitudinea lui se manifestă de timpuriu. Alteori ea se realizează mai greu deoarece copilul nu manifestă nici un interes sau înclinație deosebită pentru o anumită activitate. În ce măsură manifestarea timpurie și evidentă a unei aptitudini sau lipsa unor semne vocaționale ne îndreptătesc să afirmăm prezența sau absența înzestrării pentru o anumită activitate?

Copilul manifestă înclinații, să zicem, către muzică sau desen, cîntă frumos sau își petrece o parte din timp în tovărășia culorilor și a hîrtiei. Problema care se pune este dacă va izbuti să predominie și mai tîrziu, sau dacă ele nu constituie decît terenul fertil pe care crește și se dezvoltă o altă înzestrare care, dată fiind vîrsta, este deocamdată într-un stadiu incipient.

În perioada copilăriei, aptitudinile și talentele manifeste nu dau încă certitudinea unor realizări. Sînt cunoscute cazurile în care alte înzestrări au fost copleșite la această vîrstă de o singură aptitudine, de pildă, de cea muzicală datorită *dominantei create*. Mai tîrziu însă, înzestrarea muzicală, inițială a fost depășită de celelalte *aptitudini* și subminată sub forma muzicalității. Prin urmare, punînd în condiții favorabile de dezvoltare diferitele orientări ale înzestrării, putem avea surpriza de a constata că micul nostru muzician este de fapt un plastician. Pe de altă parte, existența înzestrării nu poate fi dedusă nici din manifestările actuale ale copilului și nici dintr-o preocupare temporară apărută în urma unei influențe exercitate de educatori. Faptul că un copil arată interes pentru o anumită activitate impusă uneori de către părinți, cu rezultate pozitive sau dimpotrivă nesatisfăcătoare, nu ne îndreptățește să afirmăm existența sau absența aptitudinii. La prima vedere, perioada de activitate a copilului pare lungă, deoarece ea se raportează la întreaga vîrstă a copilăriei. Obiectiv însă e foarte scurtă și, ca atare, doar prin ea însuși nedificatoare. Totodată trebuie să ținem seama că aptitudinile nu sînt statice, ci într-o continuă transformare. În cursul acestor transformări, diferitele laturi ale înzestrării revin alternativ pe primul plan, dobîndind o însemnătate nouă în structura generală a personalității. Pasiunea pentru desen, de exemplu, manifestată o perioadă de timp, poate fi înlocuită de cea pentru modelaj, care, la rîndul ei, să se transforme în preocupare pentru literatură. Există, cu alte cuvinte, un joc permanent între diferitele preocupări pe parcursul dezvoltării personalității, stabilizarea făcîndu-se mai tîrziu. De fapt, dezvoltarea aptitudinilor se confundă cu dezvoltarea generală a personalității copilului și, în funcție de condițiile externe și interne care le favorizează sau defavorizează evoluția lor pozitivă, ele își pun amprenta pe întreaga lui comportare.

Privitor la condițiile în care se dezvoltă o anumită înzestrare artistică, este semnificativ modul în care unii părinți apreciază înzestrarea copilului lor și îi creează condițiile de dezvoltare în funcție de această apreciere. Vorbeam mai înainte de situațiile în care existența unei înclinații spre muzică sau desen, de exemplu, pare evidentă în urma unor manifestări ale copilului.

De la început remarcăm că nu toți copiii care au manifestat înclinații spre muzică au devenit muzicieni. Prin urmare, manifestările asemănătoare nu sînt datorate unor cauze asemănătoare. Înseamnă că numai manifestările vădite nu sînt suficiente, ci trebuie să avem în vedere, în primul rînd, ceea ce le determină.

Nu există părinți care nu dorească un copil armonios dezvoltat care să strălucească și în domeniul artelor. De aceea, mai ales în familiile cu tradiții cultural-artistice, un prim factor care determină pozitiv manifestările copilului este mediul în care s-a născut și în care se dezvoltă. Educația îi este dirijată în direcția unei anumite activități artistice, deci dobîndește cunoștințe mult mai multe decît alți copii de aceeași vîrstă. De obicei, direcția dezvoltării lui este hotărîtă de către părinți, în funcție de propriile lor preocupări, cunoștințe sau chiar numai de dorința de a-și vedea copilul devenit pianist sau dirijor.

Copilul i se crează o dominantă în activitate, cu tendința de a i se concentra toată activitatea într-o singură direcție. Se încearcă, într-un fel, să se impună la această vîrstă, la care înclinațiile uneori abia mijsec, delimitarea în preocupări, specifică adultului. În felul acesta se crează — cu bune intenții — condiții externe favorabile dezvoltării unei înclinații despre care de cele mai multe ori nu se știe dacă există cu adevărat. Existența unei înclinații autentice la această vîrstă (pînă la 10—12 ani) se vedește în succesele dobîndite de elev. Nu ne referim însă la succesele facile, „de salon”, care maschează lipsa progresului substanțial în activitatea artistică respectivă. Aceste succese, care crează de obicei o mică „vedetă”, provin mai ales din dorința — legitimă de altfel — a familiei de a se mîndri cu talentul fiului sau fiicei lor. Uneori, greșeala aceasta este „preluată” și de către cadrele didactice din școală, care folosesc cu precădere pe elevul X la orice festivitate sau manifestare cu caracter cultural-artistic. Astfel, micii vedete i se conferă o primă recunoaștere „oficială” a talentului. De obicei, aceste „succese” împing copilul pe calea superficialității și-i dau satisfacții de ordin exterior, de moment. Nu rare sînt cazurile de insuccese înregistrate ulterior tocmai de acești copii!

Există situații în care, în ciuda unor condiții externe insuficient de prietnice dezvoltării unei înclinații, aceasta se manifestă totuși, uneori chiar împotriva dorinței părinților. În aceste cazuri imboldul spre muncă pornește din interior și se manifestă la început printr-un interes sporit față de sunete și muzică, desen și culoare, față de modelajul în plasticină sau lut.

GEORGE ENESCU

de Florica IOAN

Avem de-a face cu o înclinare suficient de puternică pentru a se delimita singură, fără intervenția arbitrară a familiei, care, prin hotărârile ei, poate frîna tocmai pornirile și acțiunile cele mai promițătoare. Însușirile copilului sînt ca un pom tînar care abia crește și încă nu a dat roade. Misiunea grădinarului este de a-l îngriji în așa fel, ca fiecare ramură să fie în bătaia soarelui. Mai tîrziu, ramurile viguroase se vor înălța mai sus și vor da fructele dorite, iar cele mai mărunte, prea firave pentru a da rod, își vor menține rostul lor de a da hrană întregului pom.

De aceea, este o foarte mare eroare în a decreta: „Copilul nostru este talentat” sau „nu este talentat în domeniul X”. Un talent nu apare niciodată singur: copilul talentat într-o direcție, de obicei este talentat și în alte direcții; or, în dezvoltarea lor, talentele se condiționează reciproc, și nu se află la același nivel, în sensul că la un moment dat unul poate depăși pe celălalt (cel muzical pe cel plastic și invers), și se ajunge de obicei la un punct în care omul este forțat, de însăși depășirea unui talent de către celălalt, să opteze pentru unul dintre ele — de regulă pentru cel mai puternic. Cazurile în care optarea s-a manifestat cu foarte multă vigoare sînt numeroase. Amintim dintre marii creatori pe Tculescu (medic și pictor), Ion Barbu (ilustru matematician și poet), care a studiat matematicile și filozofia, Sergiu Celibidache, despre care presa de specialitate afirmă că este cea mai mare revelație dirijorală a timpurilor noastre!

Greșită este și negarea oricărei înclinații, intrucît nu există copil normal dezvoltat care să nu aibă nici o aptitudine. Școala cere pregătire temeinică pentru fiecare disciplină și se poate întimpla ca tocmai această „egalitate” în considerarea de către elev a obiectelor de studiu să creeze impresia absenței unui interes special. Adesea, manifestarea interesului într-o direcție revine după cunoașterea prin școală, a respectivului domeniu de activitate. Manifestarea mai tîrzie unor talente nu înseamnă calitatea lor inferioară. Succesele mari dobîndite în diferite domenii demonstrează rolul uriaș pe care îl are munca perseverentă și dobîndirea de cunoștințe și deprinderi solide în domeniul ales.

Este copilul nostru talentat?

În cele mai multe cazuri, nu se poate răspunde precis. Are înclinații spre muzică, dar ce domeniu al muzicii îi este rezervat în viitor nu se poate prevedea. Tocmai de aceea calca cea mai sigură pentru realizarea maximă a aptitudinilor fiecărui copil este dirijarea corectă a activității lui în domeniul spre care tinde el, fără însă a-i limita preocupările, ci dimpotrivă. Abordarea unei arii cît mai largi de preocupări, trezirea interesului în cît mai multe direcții, va crea terenul pe care talentul, indiferent care, va crește și se va dezvolta viguros. În această problemă, cuvîntul hotărîtor trebuie să-l aibă cadrele didactice, care au datoria să cunoască modul în care se formează interesele elevului și, în colaborare cu familia, să dirijeze dezvoltarea lui multilaterală.

Anatol BĂRCĂ

Cercetător științific
Institutul de științe pedagogice

ADOLESCENȚII ȘI MODA

M-am hotărât să scriu aceste rânduri pornind de la o întâmplare petrecută în vară: era într-o după amiază toridă de iulie, când m-am întâlnit cu o cunoștință — mamă a unui băiat de 16 ani. Avea un aspect răvășit de om fugărit prin tot Bucureștiul și cu greu, abia trăgându-și sufletul, îmi dezvăluie secretul alergăturii: Mirculică este și el acum băiat mare, a terminat-cl. IX-a, are și el pretenții; mi-a spus că dacă nu-i găsec pantaloni tighelați, ceva blujins parcă, nu mai mănincă. Îl știți ce slab e săracuțul, asta îmi mai trebuie mie, să facă greva foamei“. De ați fi văzut cât de mândră era această mamă de odrasla autoritară care știe să pretindă ceva cu multă tărie, determinându-o să caute prin toate magazinele pantalonii doriți.

Că a cerut băiatul ceva ce se „poartă“ și care i-ar plăcea nu e de mirare și nu e ceva rău, dar cum a cerut! Or, de satisfacerea acestui cum țin implicațiile educative ale fenomenului „moda“. A cui este vina? Desigur a părinților, dar nu de acum, ci de pină acum, a acelor părinți care se supun fără cea mai mică împotrivire oricărui capriciu al copiilor și în special, oricărui modalități de procedare a copiilor. Este oare Mircea singurul adolescent care-și dorește asemenea pantalonii? Desigur că nu. Același rezultat poate fi obținut pe căi diferite: unul îi „comandă“ mamei și biata mamă obosită aleargă să satisfacă dorințele „puțului“, altul obține fără a specula și fără amenințări dragostea uneori exagerată a părinților.

Nu de mult o altă situație mi-a dat de gândit: fiind la un spectacol mi-am revăzut o vechă prietenă. Alături de ea — o tinăra — fetița ei. Pieptănătura prea cuconească, ochii exagerat de fardați, rochia decoltată, perlele de la gît — toate acestea intrau în discordanță cu obrazul fraged, încă copilăresc al unei adolescente de 15 ani.

Aceste exemple, introducându-ne în dezbătută problemă a modei (o întreagă campanie ziaristică desfășurată de Știința tineretului și de revista Colocvii, a avut ca subiect moda), fixează cadrul discuției noastre, axată de astă dată pe o nouă coordonată — cea psihologică, și care sperăm să aducă o notă de prospețime în reluarea temei.

De ce creează probleme însușirea modei, ca fenomen social, numai la vârsta adolescenților? De ce nu ne preocupă în aceeași măsură implicațiile psihologice ale fenomenului „moda“ la preșcolar sau școlarul mic?

Atitudinea adolescentului față de îmbrăcăminte, coafură, față de aspectul său exterior în general e diferită de cea a copilului.

În măsura în care preocupările izolate pentru aspectul exterior ale unor copii se transformă în adolescență într-un fenomen de masă, moda se impune ca o problemă de studiu delicată atât pentru părinții ai căror copii au crescut, cât și pentru toți cei care se ocupă de tineret și sînt responsabili de educarea lui.

Adolescentul este o personalitate complexă. Din dorința sa de a semăna cu adultul și animat de entuziasmul vârstei sale, tinde să se valorifice multiplu pe plan social, dorește să se afirme ca „un om mare“, vrea să se deosebească — de aici, atracția sa față de noutate, de originalitate în toate domeniile, deci și în cel al modei. Toată dificultatea constă în a înțelege just conceptul „originalitate“.

În esență, însușirea modei este o problemă de educație a cărei rezolvare revine părinților, dar și societății în general, în măsura în care societatea noastră preia asupra sa o parte însemnată din sarcinile educării tinerilor.

De aceea, pentru ca adolescentul să se încadreze fără dificultăți în coordonatele modei, e necesar ca părinții, profesorii să nu fi pierdut nici o ocazie prin care să contribuie la formarea gustului estetic al copiilor, la educarea simțului frumosului, a discernămintului și a măsurii în lucruri.

Dacă activitatea educativă estetică a părinților desfășurată cu adolescenții constituie o preocupare permanentă, existentă încă din prima copilărie, sînt sanse de a cuceri treptat această citadelă dificilă: bunul gust — și de a se ajunge la conturarea unor criterii stabile de apreciere ale frumosului și la clarificarea unor noțiuni ca: „originalitate“, „modern“, „excentricitate“.

Activitatea cotidiană, serbările școlare, festivitățile din familie, vizionarea unor spectacole — iată cadrul în care se poate forma și educa gustul estetic al copilului față de îmbrăcăminte, pieptănătură, aspect exterior. Nu sînt puțini acei părinți care, îmbrăcîndu-și copilul de 3—4 ani cu paltalonaș în dungi și bluză peștriță cu flori declară: „e mic, ce stie el?“ Este oare bine? Desigur că nu. Stridentele în armonizarea culorilor, a jocurilor de linii nu au ce căuta nici la cea mai fragedă vîrstă, întrucît dacă i se servesc copilului zilnic de către o mamă lipsită de gust și simț estetic există pericolul de a se fixa o dată cu creșterea copiilor, exemplul personal al părinților în materie de îmbrăcăminte, pieptănătură, capătă o importanță tot mai mare.

În lipsa achizițiilor educative (amintite mai sus), de la tendința legitimă de originalitate proprie adolescenților nu mai e decît un singur pas pînă la „originalitate cu orice preț“, la excentricitatea acelor tineri ce frizează ridicolul. Exagerările ca și atitudinea voit negliientă a unor tineri își găsesc teren propice de dezvoltare la această vîrstă acolo unde nu există criterii juste și selectivitate în apreciere datorită unor caracteristici ale adolescenței: bravada prost înțeleasă, spiritul de frondă, tendința de a „iesi din comun“.

Originalitate nu înseamnă excentricitate, după cum nu înseamnă acceptarea cu ochii închiși fără discernămint, a tot ceea ce este modern“. În acest caz, goana după original duce la obținerea contrariului. Acest lucru nu-l înțeleg unii tineri netuși cu lunile, nespălați chiar, cu pantaloni în ținte și bluze peștrițe și la care definirea sexului e o problemă pentru trecătorii de pe stradă. În cazul lor, ca și al „beatnicilor“ din Occident nu este nici măcar vorba de o modă, ci de o pseudomodă spre care s-au îndreptat cu pași repezi acei adolescenți lăsați la voia întâmplării și dornici de a se face într-un fel cunoscuți. Ei își imaginează (nu întimplător elevii slabi și foarte slabi la învățătură) că au găsit metoda unei cvasiafirmări pe calea minimei rezistențe.

În condițiile în care societatea socialistă creează idealuri mărețe, moda, ținuta exterioară nu trebuie să mai fie (nu mai constituie) un mod în sine de manifestare a personalității adolescentului, ci devine doar un criteriu de apreciere al simțului estetic și al bunului gust al acestuia.

De fapt, este vorba de adaptarea dinamică a modei, ca fenomen social, la particularitățile acestei vârste situate între 14—18 ani. Mai mult însă, e necesar ca cerințele modei să fie filtrate prin propria personalitate a fiecărui adolescent, îmbrățișînd acea îmbrăcăminte care să-i pună în lumină vîrsta, acele culori, modele, acea coafură care se armonizează cel mai bine cu statura, talia, culoarea și fizionomia feței fiecăreia.

Chiar mai mult, pornind de la faptul că ținuta exterioară trebuie să întregască personalitatea fiecăreia subliniind-o, aș recomanda ca încă din adolescență tinărul să încerce să-și găsească, să-și creeze un anumit „gen“ în îmbrăcăminte, coafură, asortat cu sine, noțiunea de „gen“ neîntrînd cîtuși de puțin în contradicție cu fenomenul „moda“, dinamic prin excelență, (cunosc femeii pe care nimeni nu le-ar putea califica drept „demodate“ deși și-au format un anumit „gen“ în vestimentație: preferă linia sobră, deux-pieces-urile, taioarele sau linia sportivă.)

Se spune în mod curent că „exteriorul“ oglindește „interiorul“ unui om. Și e mult adevăr în această zicală. Imitația în îmbrăcăminte, copierea denotă absența fanteziei și lipsa de personalitate, după cum aspectul îngrijit al unei adolescente îmbrăcată cu gust poate trăda o personalitate cu o organizare interioară conturată, cu anume preferințe deja clare.

Revenind la părinți, mamele nu trebuie să exagereze interesul pentru cochetăria fetițelor, de obicei „domnișoare“ (ca în cazul fetiței de 15 ani), după cum la fel de periculos e și reversul medaliei: neglijanța de către părinți a faptului că și copiii cresc, încep să aibă gusturi și preferințe proprii (care nu întotdeauna sînt în acord cu cele ale părinților), cît și anumite dorințe firești, justificate de actualul nivel de trai din țara noastră.

Adolescentul, dorind să fie tratat ca un om matur de către cei din jurul său, părinții, profesorii și pedagogii trebuie să dovedească mult tact și în problema modei. Înlocuirea pantalonului scurt cu unul lung, cu o croială mai modernă la băiatul de 14 ani sau încălțarea la unele ocazii a unui pantof cu toc mai înalt de către fetița devenită adolescentă reprezintă drepturi cucerite cu mare emoție. Refuzul părinților de a acorda vîrstei dreptul ei poate duce la concluzia că părinții nu-i înțeleg pe copii, idee ce poate lua proporții și submina influența educativă ulterioară a familiei.

În consecință părinții, profesorii ca și creatorii de modă nu trebuie să uite faptul că există o psihologie a modei care, bine dirijată (preocuparea pentru estetica exterioară, pentru adaptarea cerințelor modei la propria individualitate) poate ajuta la întregirea educației adolescentului.

Se pare că-n ultima vreme și-n țara noastră s-a înțeles această necesitate psihologică, fabricile de confecții creînd colecții destinate adolescenților, jurnalele de modă rezervînd citeva pagini celor între 14—18 ani și apărînd chiar magazine speciale cu confecții pentru această vîrstă.

Anca Dana DABIJA
cercetător la Institutul de psihologie al Academiei
Republicii Socialiste România

LITERATURA ȘI TÎNĂRUL FIZICIAN

Cînd am primit să fac un referat cu titlul „Educația estetică literară a tînărului fizician”, o mărturisesc că am fost dezorientată; în mintea mea a apărut ceva ca un câmp de vectori fiecărui cu altă direcție, un câmp atît de dezordonat încît m-am îndoit că ar putea avea un moment rezultat. În sufletul meu a apărut o tensiune puternică, dar nici o descărcare și nici o știință...

Am căzut pe gânduri; dintr-un ungher al memoriei se ivesc o rază timidă care lumina cunoștințele mele literare; din alt ungher, o altă rază care lumina cunoștințele mele de fizică. Dar ele nu aveau aceeași lungime de undă și nici aceeași fază, așa încît nicăieri nu se iveau niște franje luminoase, acea dantelă impresionantă de hiperbolizi de lumină alternînd cu întunericul.

Mi-a venit atunci ideea să mă adresez unor oameni mai luminați și să le iau cite un interviu. Sub influența magnetului unei personalități, și magnetii mei, din păcate prea elementari, vor primi poate o orientare unitară.

Cînd am intrat la tov. X, cefetător principal la Institutul de fizică, l-am găsit în fața unei mese lungi — extrem de lungi — pe care era o grămadă de sirme, de tuburi, de aparate de măsură legate care în serie, care în paralel, dar și seriile și paralele erau departe de a avea simplitatea — așa zice și frumusețea — schemei din carte. În fața acestui haos, întrebarea pe care mi-o pregătisem cu estetica îmi înghețea pe buze. Totuși, făcui efortul să i-o pun.

— Vă rugăm să ne spuneți ce legătură este între fizică și estetică.

M-a privit oarecum oblic. Atunci am încercat să fiu mai concretă.

— Care este cel mai frumos tablou pe care l-ați văzut vreodată?

— Cel mai frumos tablou? Îți răspund fără pic de îndoială: cel mai frumos tablou este tabloul lui Mendeleev.

Și, ca să răspundă probabil la surpriza din privirea mea, a continuat:

Imaginează-ți cum arătau cunoștințele noastre despre corpurile simple înainte de el: o simplă listă de constatări: clorurare valența 1, cuprul conduce electricitatea, carbonul e negru...; privește cum apare acest amalgam de proprietăți și prin prisma tabloului; vedem ceva nou: ordinea, legăturile, periodicitatea, ideea organizatoare, pecetea minții și sensibilității umane... Cunoști un om și-l recunoști ori de câte ori îl vezi. Într-o bună zi te afli în fața portretului lui. Abia atunci îți dai seama că nu l-ai cunoscut cum trebuie. Dintr-o fizionomie neconstantă și oarecum haotică, pictorul a extras trăsături caracteristice, a degajat o semnificație. Înțelegi atunci ce înseamnă arta. E un mijloc de cunoaștere. Frumosul în fizică. Frumosul în artă. Două aspecte distincte. Dar ele au o rădăcină comună: setea umană de a surprinde o idee de ordine, o semnificație, idee care ne produce o minunată emoție, la fel de minunată și de tulburătoare atît în artă, cit și în fizică.

Sînt frumoase și tablourile în ulei. Dar pentru mine — cum îți

spuneam — cel mai frumos tablou este al lui Mendeleev.

În acel moment acul galvanometrului indică un număr care îl făcuse pe tov. X să se aplece cu mare atenție asupra mesei pe care era montată lucrarea. A uitat de mine. Haosul de sirme de pe masă îl privii într-o altă lumină. Și pe tov. X însuși. Urmărea pasionat o idee. Dar mi-am dat atunci seama: era și un pasionat căutător al frumosului.

Și mă retrăseși tiptil ca să nu-l tulbur...

Al doilea interviu l-am luat marelui fizician Max von Lane — de astă dată în scris.

Aflînd că sînt abia în anul doi, o frază din răspunsul său sună așa:

„Drunul creației mele în fizică? Acest drum nu poate fi despărțit de evoluția spirituală generală, mai ales din anul în care copilul devine adolescent și se formează bazele maturizării sale de mai târziu.”

Citînd, am reflectat: adolescența noastră e pe sfîrșite. Angrenați în atitea ore de cursuri și laborator oare avem noi în atenție suficiența ceea ce Lane numea „evoluția spirituală generală?”

Mai departe, Lane citează pe un alt fizician ilustru, L. Boltzmann, care scrie: „Desigur, fără Schiller aș fi putut să fiu un om, cu nasul și cu barba mea, dar nu aș fi fost eu.”

Aici, am întrerupt cititul, mi-am făcut un mic autoexamen nu prea măgulitor și mi-am propus să-l mai deschid din cînd în cînd pe Schiller...

Apoi Lane evocă Pădurea Neagră, Vosgii, Rinul și conchide: „Excursiile acestea ne-au dezvoltat mușchii și au jucat un rol și în maturizarea noastră spirituală.”

Scrisoarea e lungă. Din cauza modestiei autorului, ea trebuie citită și printre rînduri. Lane vorbește pe larg de marea lui descoperire asupra difracției prin cristale. Citînd, și fiind și sub impresia primului meu interviu, reflectam din nou la Frumosul în fizică. Cristale! Forme geometrice regulate, cuburi și cuburi îngemănate, octoedre, spatul de Islanda, diamante șlefuite, cu scelipiri măiestrite. Asta e o frumusețe: cea exterioară, cea perceptibilă prin simțuri. O frumusețe mai adîncă, mai subtilă e cea pe care ne-a dezvăluit-o Lane: ordinea interioară, rețeaua de molecule, această minunată rețea cristalină care a permis să vedem difracția razelor de foarte mică lungime de undă...

*

Am luat un interviu — sub forma unei conversații care ei îi părea întîmplătoare — și unei colege. M-am gândit că ea neștiind că e vorba de un interviu și nefiind intimidată de ideea că are de făcut un referat, își va exprima gîndurile în mod spontan.

— Ești mulțumită că te-ai inseris la fizică? — am amorsat discuția.

— Întrebarea aceasta mi-am pus-o și eu. Ce să-ți spun? Uneori îmi pare bine, alteori am o umbră de regret...

După ce mi-am luat bacalaureatul, tata mi-a propus să facem o excursie la București — pe care nu-l cunoșteam încă. Primul nostru drum a fost la universitate.

Am înconjurat-o pe toate laturile. Ne-am oprit în dreptul fiecărei uși: Aici e facultatea de geologie. Aici, e filologia; am deschis și am intrat, intimidată, într-un hol de marmură; mai frumos ca al nostru, dar rece. Am ajuns în colțul de la matematică și fizică. Apoi la chimie.

La oricare ușă m-am oprit, eram tentată să bat și să intru.

Dar tata îmi amintea: trebuie să te hotărăști... O clipă am avut impresia că m-am decis: voi urma psihologia. Dar imediat îmi apărui în minte matematica, fizica, plăcerea de a descoperi, interesul pentru aplicații, siguranța pe care și-o dau noțiunile bine definite. Și atunci m-am răzgîndit și i-am spus tatii: am să mai reflectez. Apoi, am înclinat spre biologie. Mă fascina misterul vieții. Dar mulțimea de clasificări și denumiri latinești m-a intimidat. Gîndul meu reveni iarăși la facultatea de fizică. Am bătut timid la ușa ei și mi s-a deschis. Mi-am ales bio-fizica fără să știu exact ce înseamnă asta; m-a atras împerecherea de discipline, faptul că nu retezam complet una din înclinările mele vechi.

Poate nu-ți fac o impresie bună, Irina. Ai să mă judeci ca pe un om care nu știe ce vrea. Cum să-ți spun? Îmi place că m-am inseris la fizică. Dar e o plăcere umbră de regretul de a fi părăsit alte direcții. Aș numi asta drama optării. Purtăm în sufletul nostru o mulțime de posibilități virtuale. Dar viața ne obligă mereu să alegem. Facem o mișcare; și ea e încorporată imediat în condițiile inițiale; toate mișcărilor ulterioare vor depinde și de ea. Mereu optăm. Ne definim din ce în ce mai precis, dar purtăm în noi un morman crescînd de cadavre a ceea ce am fi putut deveni la răsrucei succesive.

Știm din ce în ce mai multe lucruri într-un domeniu din ce în ce mai restrîns.

Ne specializăm. Adîncim. Dar totodată ne izolăm. Asta e drama optării...

Conversația noastră nu fusese încheiată, cînd s-a oprit lîngă noi un fost coleg al meu de liceu, student la filozofie. L-am pus în temă cu discuția noastră și fără să-l fi planificat, am obținut un interviu.

„Discursul” lui a fost mai lung. Ca să nu-i stînjenească elanul nu mi-am scos din geantă blocnotesul de reporter. Așadar, nu vi-l voi reda textual.

Premizele — unele — sînt juste, ne-a spus. Dar concluzia e alta. Voi nu țineți seama de toate datele problemei. Îmi amintesc că la matematică aceasta era o condiție esențială. Și doar sinteți matematiciene, ne mustră el.

Specializare, da. Dar asta nu înseamnă ruperea punților de legătură. Nu uitați locul fizicii în viața modernă.

Și, mai ales, nu uitați locul fizicii în cadrul umanismului socialist. Fizica nu se limitează la laborator, la tratate. E împletită cu însăși viața omului. Amintîți-vă de Einstein: studiînd ecuațiile, nu uitați omul. Adevăratul fizician e în primul rînd un om. Un om întreg, în adevărata accep-

ție a cuvîntului. În slujba vieții. În slujba Progresului.

Izolare! Specializarea nu-i o izolare. Ea vine în slujba progresului, a vieții. E o punte de legătură între oameni. Mai mult, mărește coeziunea dintre ei. Adevăratul fizician înțelege acest lucru.

Înscriindu-te la fizică, trebuie să renunți la psihologie sau la literatură? Nicidecum. Literatura este și ea un mijloc de cunoaștere. Reflectînd viața, ne ajută să descoperim și alte aspecte, să ne cunoaștem semenii, să trăim efectiv viața la care — după cum spuneți — în unele momente de răsruce am renunțat. Prin literatură ne integrăm în fluxul general al vieții.

Specializare = Izolare? Tăiați cu o linie oblică — și cit mai groasă — semnul egal.

Fizician umanist = specializare, integrată organic cunoașterii și vieții umane în ansamblul ei.

Nu renunțați la literatură și, mai ales, nu slăbiți contactul cu problemele mari ale vieții. Izolați-vă, trageți perdele negre la ferestre numai atît cît faceți experiențe de optică. Asta admit. Dar pe urmă dați la o parte perdelele, deschideți larg ferestrele, aspirați adînc aerul înviorător al epocii în care trăim.

— Cam retoric, mi-a spus Sanda, după ce colegul meu de liceu ne-a strîns mîna și a plecat. Cam retoric — continuă ea — dar să știi că are dreptate. Îmi pare bine că l-am întîlnit. Și îmi pare bine, Irina, că m-ai întrebat dacă sînt mulțumită la fizică. Parcă de aici a pornit discuția noastră.

— Da, Sanda, de aici a pornit. Dar ea va continua, te asigur.

Și în adevăr, ea continuă. Mai bine zis, ea a continuat... și la alt nivel, purtată de oamenii luminați de care vorbeam la început.

A prilejuit pentru mine și interlocutorii mei reali și virtuali o mare desfătare intelectuală descoperirea, în paginile revistei „Colocvii” (numerele 7 și 8), a problematicii noastre.

Intervențiile unor personalități prestigioase ale științei și culturii noastre în dezbaterile „Cultura și omul de azi”, inițiată de revistă, au făcut să dispară sentimentul unei dezorientări pe care îl încercam la întocmirea referatului, iar tensiunea puternică sufletească de data aceasta a fost urmată, nu de una, ci de numeroase științe.

Ceea ce bănuiam timid sau avansam ca ipoteză probabilă, a devenit certitudine. Între Fizică și Literatură pot fi nu numai raporturi de bună vecinătate, ci de rudenie foarte strînsă. Abia acum l-am înțeles cu adevărat pe marele fizician Max von Lane, cînd mărturisește că drumul creației sale în fizică nu poate fi despărțit de întreaga lui formație spirituală. Și, ea într-un proces de cristalizare, relația „cultură generală și specializare” a devenit limpede pentru mine. Limpezi mi se par și îndatoririle noastre de tineri fizicieni.

Irina RUSU

Stud. an III Facultatea de Fizică — matematică

DESPRE PRIETENIE

- Nu legați prietenie cu persoane inferioare vouă (din. p.d.v. moral) (Confucius)
- Cine are prea mulți prieteni, n-are de fapt niciunul (Aristotel)
- Prietenia este apa curată care udă floarea vieții sădită în asprul sol al Pământului. (Dante)
- Cit respect și cite elogi merită prietenia! Ea este aceea care face să se nască, hrănește și întreține cele mai frumoase sentimente de generozitate de care e capabilă inima omenească (Boccaccio)
- Nu există un deșert mai groaznic decât a trăi fără prieteni (B.Gracian)
- Cel mai frumos dar pe care l-a făcut natura oamenilor după înțelepciune e prietenia (La Rochefoucauld)
- Omul singur e într-o proastă companie (A.Bierce)
- Prietenia cu un om mare e o binefacere a zeilor (Voltaire)
- Vrășmașul înțelept este mai bun decât prietenul fără minte (Anton Pann)
- Prieten adevărat este acela care te sfătuiește spre bine, iar nu care îți laudă nebuniile (Anton Pann)
- Există unele lucruri atât de delicate în prietenie, încât ar putea fi rănită chiar o petală unui trandafir (Chamfort)
- Cind un prieten te părăsește în nenorocirea lui, îți dă tot atita dovadă că nu ți-a fost prieten adevărat, ca și cind te părăsește în nenorocirea ta. (G.Ibrăileanu)

ȘCOALĂ NOUĂ DIN BUCUREȘTI
(cartierul Drumul Taberei)

Colocviu imaginar

MARILE CĂRȚI ALE ADOLESCENȚEI

— De ce „ale adolescenței”? Dacă te referi la cărțile cu adevărat mari, la capodoperele literaturii universale, atunci ele sînt ale tuturor vîrstelor, indiferent că descriu aventurile lui Guliver sau conflictul de conștiință al lui Rascolnikov.

— Nu te contrazic. Valoarea artistică și bogăția de idei a cărților pe care le numim „mari” le-au făcut să învingă nu numai timpul, ci și hotarul dintre vîrste. Dacă „Nică a Petrei”, „Alice”, „Morcoveață” sau „Printul fericit” sînt întîii noștri prieteni „literari”, primele noastre călăuze în lumea de basm a cărților, (lume de care nu o vom mai putea deosebi pe cea de vis a copilăriei) — isprăvile lor nu vor înceta vreodată să ne emoționeze. Vibrăm de asemeni, în copilărie și adolescență, parcurgînd paginile „Odiseii” sau urmărindu-l pe lunetele Cavaler al tristei figuri, deși acestea sînt, după părerea mea, lecturi ce pot fi gustate deplin abia la maturitate. Asemenea cărți ne însoțesc, ca un prieten bun, toată viața, sînt, așadar, ale tuturor vîrstelor. Și totuși...

— Totuși? Nu e clar?

— Clar nu înseamnă și profund. Problema e mult mai complexă. Există cărți ce se adresează în special unei anumite vîrste, mă refer la vîrsta psihică (mental și afectivă), cărți pe care dacă nu le citim de pildă la 18 ani, cînd ecoul lor asupra spiritului și sufletului nostru e maxim, pierd, orice contact mai tîrziu fiind desigur posibil (datorită valorii cărții), dar petrecîndu-se la o mai scăzută incandescență. Pierderile sînt irecuperabile pentru ambele părți.

— Nu văd ce ar putea pierde cartea, valoarea ei fiind un dat obiectiv și definitiv.

— Nici o operă de artă nu trăiește efectiv în afara actului receptării. Cercetarea estetică a momentului de contact între operă și consumator a dovedit importanța contribuției subiectului receptor pentru întregirea valorii potențiale a respectivei opere. Pentru un copil, „Faust”, de pildă, nu se ridică valoric deasupra unei povești cu diavoli și zîne, pentru că el nu va recepționa decît ceea ce se adresează universului său spiritual, inapt să surprindă nuanțele filozofice ale dramei goetheene. Cartea pierde astfel ceea ce are ea, valoric, mai esențial. Și invers. Citim cu plăcere o carte ca „Alice în țara minunilor” sau „Vrăjitorul din Oz” și la maturitate, dar, nu mai putem retrăi incandescența emoțională, efluvii de uimire și de vis pe care le declanșează lectura acestor cărți în anii copilăriei. Și iată cum, din nou, cartea pierde. Mai grav este că asemenea cărți, citite la o vîrstă nepotrivită, nu le mai reluăm apoi considerîndu-le cunoscute. Adevărata lor față ne va rămîne însă pentru totdeauna ascunsă.

— Încep să-ți dau dreptate. Pierderea este irecuperabilă și pentru cititor. În edificiul formației lui intelectuale vor lipsi astfel cărămizi esențiale, fapt ce nu e de natură să-i mărească personalitatea. Problema mi se pare însă valabilă pentru toate vîrstele. De ce, atunci te referi în special la adolescență?

— Pentru că în această perioadă, cînd începe să se contureze profilul spiritual al tînărului, rolul formativ al lecturii este deosebit de impor-

tant. Există cărți ce trebuie să constituie neapărat hrana spirituală a vîrstei respective, cărți ce contribuie în cel mai înalt grad la maturizarea și orientarea intelectuală și afectivă a celui abia ieșit din copilărie. Nu trebuie uitat nici aportul lor în educația estetică a adolescentului, căruia îi formează gustul pentru literatura de bună calitate. Aceste cărți reprezintă treptele de trecere de la poveștile și basmele copilăriei la literatura precumpănitor „realistă” a maturității.

— Putem vorbi așadar de anumite caracteristici specifice ale lor?

— Bineînțeles. Acest specific nu ține însă de accesibilitatea lor, cum afirmă unii. Le considerăm a se adresa în special adolescenței nu pentru că ar dilua, simplifica sau explicita problemele și ideile grave ale vieții, probleme ce străbat paginile lecturilor de mai tîrziu. Specificul acestor cărți este dat de viziunea romantică asupra lumii, de ceea ce aș numi „temperamentul” aparte al tratării ideilor, de fuziunea dintre real și fantastic, fuziune ce corespunde principalului dialog intern al adolescenței. Eroii îndrăgiți la această vîrstă sînt buni, frumoși, generoși și „eroici”, cu toate atributele sublimului. Este o vîrstă care are nevoie de idoli, cu care să se identifice și spre care să tindă setea de autoperfecționare a tineretii. Și depinde de lecturile efectuate acum, pentru ca idolul ales să fie într-adevăr un exemplu demn de urmat cu pozitive înfîrșiri educative și formative. Este motivul pentru care consider că necitirea la timp a acestor cărți constituie o grea pierdere spirituală pentru adolescent.

— Pledezi așadar pentru necesitatea de a îndrepta atenția adolescenților spre acele capodopere ale literaturii universale care, deși necuprinse în vreo programă analitică sau listă de literatură obligatorie, nu trebuie, cu nici un preț, să rămînă necitite sau amîinate pe mai tîrziu.

— Întocmai! Și aici cred că profesorilor, dar nu mai puțin părinților, le revine rolul de îndrumător. Mă gîndesc în special la profesorul de literatură (română sau universală), care n-ar trebui să piardă nici un prilej pentru a lansa auditorilor săi o invitație la lectura acestor cărți, spre a le incita curiozitatea și interesul față de poezia, bogăția de idei și sensurile profunde, adesea metamorfozate, ale acestor pagini scrise de mult, dar asupra cărora o discuție și o lectură, din perspectiva prezentului, rămîn mereu actuale.

— Te gîndești la cîteva titluri anume?

— O alegere este, aici, greu de făcut, ea va depinde de idealul estetic și nivelul de cultură al celui care întreprinde acest excurs selectiv în istoria literaturii universale. Mă gîndesc, totuși, că din șirul mult mai lung al acestor cărți, nu pot lipsi în nici un caz aventurile „Fraților Jderi”, ale „Tăunului”, sau ale lui „Richard Inimă de Leu”, și nici paginile fulgerate de pasiuni înflăcărâte, de dragoste și eroism ale unor cărți precum: „Mizerabilii”, „Mînăstirea din Parma”, „La răscruce de vînturi”, „Jane Eyre”. Urmează, evident, un lung șir de puncte de suspensie.

Victor MAȘEK

RECITIND ILIADA

Sensul ei profund uman

Caracterul patetic, specific acțiunii tragice a Iliadei, își asigură valabilitatea în toate timpurile pînă la noi nu prin tradiția mito-legendară legată de acțiune, ci prin înțelegerea profund umană a vieții, a marilor principii ale ei, de către Homer. Preocupîndu-se în contextul ideilor generale, filozofice numai de „ceea ce există”, Homer dezbate problema marilor idealuri omenesti. De la o primă lectură se poate observa că poetul identifică sublimul însușirilor umane cu al celor divine. De ce, însă, aceste însușiri fac din zei idoli și din oameni, eroi tragici? În această dezbateră stă marea descoperire a conștiinței fiecărui om, pe care Homer o hotărăște ca subiect de epopee: deși oamenii văd în zei întrușiparea idealurilor lor de perfecțiune, ei nu le pot, totuși, realiza niciodată întru totul, pentru că, fiind muritori, idealurile sînt pentru oameni un scop și, de aici într-o continuă concurare, rezultă eroii și ciocnirile eroice. Pentru Homer, fiecare om este un erou al propriei sale dorințe, al întregii sale existențe. Astfel, tragismul patetic al Iliadei rezultă din faptul că, prin moartea fiecărui erou, moare o aspirație către un ideal, pare că moare idealul însuși și se mistuie în focul rugurilor cu care se încheie nemuritorul cînturi. Reprezentînd încununarea unei epoci de poezie — poezia aedică — epopeea are drept preocupare dominantă reliefaarea atitudinii fiecărui erou față de sine însuși și față de întreaga comunitate, în funcție de însușirile sale. Este realizată astfel o întreagă tipologie a idealurilor. Faptul însă cel mai important este că întreaga acțiune este o dezbateră etică, ce se rezolvă cu un nemărginit regret. Pentru că nicăieri nu întîlnim, în această operă, cîntecul fără alegere al faptelor de arme, ci cîntecul trist al năzuințelor frumoase, neîmplinite.

Rînd pe rînd pier mari eroi purtători ai unor însușiri profund umane. Moare Hector, apărătorul căminului și al comunității troiene, moare Patroclu, simbolul devotamentului în prictenie, mor Sarpedon și Glaucos, apărătorii convingși ai comunității troiene, Rhesos, regele aliat, etc. Supraviețuiește, alături de eroii cu dorințe în mare parte funeste, doar Achile privind fuga lui Priam spre Troia. Este de un profund umanism întregul volum de idei care străbate epopeea. Înțelegerea esenței acestui umanism este cheia de pătrundere a semnificației mereu actuale a înfruntării tragice din epopee.

Concepțiile umaniste homerice nu sînt însă limitate, în spiritul vremii și mai ales al tradiției acestei specii literare. Păstrînd fidele eposul mitologic și legendar și întredesînd în epopee o adevărată biblie a lumii antice grecești, el se ridică cu mult deasupra acestor concepții religioase: în Iliada primează ideile umanitare, dincolo de orice alte principii.

Este de ajuns să observăm că Homer manifestă simpatie față de troieni, pentru a înțelege că, exprimîndu-și concepțiile umaniste prin evocarea tragismului troienilor și aderînd deci la soarta comunității troiene, a preluat religia greacă numai ca pe o tradiție. Pentru că Homer critică zeii, prinși în plasa de Hefaistos. Umanizîndu-i, îi critică ca pe niște basilei cu purtări despotice față de întreaga comunitate omenească. Astfel el arată că Zeus, cînd este criticat de una din zeițe, o leagă cu capul în jos de un belciug și ține să sublinieze că Zeus recurge la acest chin, pentru că nu avea cum să o omoare pe zeiță. Prezentîndu-i pe zei în lupta pentru înțietate, Homer îi arată că se urăsc profund între ei tocmai pentru faptul că sînt nemuritori și nu pot astfel să scape, în rivalitatea lor, unii de alții, decît amintindu-și exemplul lui Zeus, care-l legase pe tatăl său Chronos în lanțuri la capătul universului. În concepția homerică, zeii nu intervin pentru a salva, cît de cît, măcar un erou, din tragedia comunității troiene, decît atunci cînd, conform tradiției populare a legendelor acestui război, eroul nu trebuia să moară în momentul respectiv de încrîncenare în luptă, ci mult mai tîrziu (de exemplu: Paris, salvat de Afrodita, în lupta lui cu Menelau). Iar, într-un moment de maximă tensiune, cum este lupta finală, în fața zidurilor Troiei, dintre Hector și Achile, Hector, ca mulți alți eroi din Iliada, nu numai că nu este ajutat de zei, ci dimpotrivă este înșelat de ei fiind lăsat să creadă că are de ajutor în stînga sa pe Deifobos, cu lancea pregătita: în clipa, însă, în care întinde mîna să ia lancea, își dă seama că fusese doar o nălucire! Așadar, moartea lui Hector nu este hotărîtă de zei, ci de voința lui Achile de a-l răzbuna pe Patroclu — și de evoluția raportului de forțe ale războiului.

Mai rămîne de văzut dacă Homer socotește că voința, care stă la baza tuturor faptelor din Iliada, este de esență divină sau pur umană. Din nume-

roasele pasaje, sugestive în acest sens, să luăm unul. Este momentul în care, în sfatul din fața întregii oștiri, Achile vrea să scoată jungherul să-l ucidă pe Agamemnon pentru insulta adusă. Pallas-Athena, intervenind brusc, și ia de plete și — numai el văzînd-o — îi oprește mîna să tragă jungherul.

Este, aici, în primul rînd, în înțelegerea faptului concret, o contradicție flagrantă între concepția religioasă a moralei eroice și concepția homerică: morala religioasă arată că eroul, o dată insultat, indiferent de cine anume, își răzbuună pe loc jignirea, or Homer pune chiar divinitatea să-l oprească pe Achile de la faptă. Dacă Homer ar fi analizat această bruscă schimbare de voință, ar fi interiorizat personajul, l-ar fi psihologizat, fapt impropriu epopeii. Dar și așa, Homer a analizat destul de mult situația eroului: această alegorie, personificare „divină” a contradicției dialectice a gîndirii umane, a reținerii raționale față de avîntul impulsiv, ne apare și astăzi mult mai frumoasă decît dacă ar fi fost pusă pe seama voinței lui Achile. Pentru că în felul acesta, Achile a rămas pentru toate timpurile ca un erou de epopee și nu ca un erou shakespearian.

Numeroase pasaje ne arată că zeitățile sînt folosite ca strictă tradiție. Intervențiile zeilor sînt, așadar, pure personificări în stricta accepție poetică, folosite de-a lungul întregii Iliade, ori de cîte ori Homer vrea să arate că un om, sau o întreagă comunitate, și-a schimbat voința, producătoarea faptelor bune și rele.

Dar cu acestea trecem la rezolvarea problemei dacă există sau nu cultul eroilor în Iliada, adică dacă eroii sînt priviți de pe poziții religioase sau umaniste realiste, în funcție de această înțelegere și reprezentare a voinței umane.

Am văzut că zeii sînt numai o modalitate poetică pentru înfiriparea acțiunii. Să vedem cum continuă și se rezolvă acțiunea. Achile este cel mai puternic. Ba mai mult, pentru a-l umaniza într-un mod și mai elocvent, Homer îl pune să-l răzbuună pe Patroclu și nu să fie un războinic crud. El este o forță rațională: mînia lui, care este cauza reală (cu care începe primul vers al Iliadei) pentru necazurile abătute de nouă ani asupra grecilor, deși pornită din cauza Brisidei, este continuată cu vehemență pentru faptul că Agamemnon îl lipsește de prăzile de război și este hrăpăret.

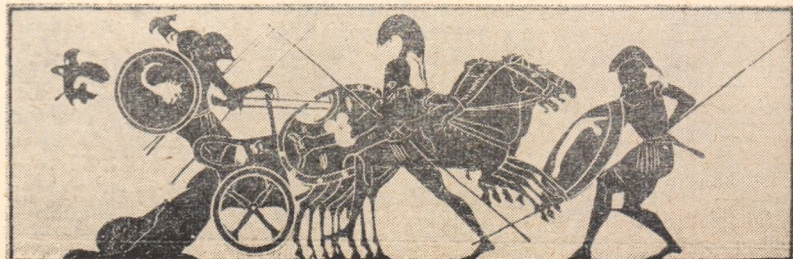
Așa se explică și apariția lui Thersites, care îl critică pe Agamemnon (este interesant de văzut cu această ocazie că pînă acolo merge Homer cu învăluirea concepției reale în poezie și atmosferă poetică încît îl face pe Thersites, moralizatorul, un om cocoșat conform cu tradiția despre Esop).

Hector își apără căminul și comunitatea în care trăiește. Dar Hector, spolînd armura lui Patroclu, provoacă deznoadămintul tragic; ca să se mențină în planul aedico-poetic, Homer a folosit din plin prilejul pentru o dezbateră și o motivare poetică: balanța zeilor. Dar ea nu se înclină din cauza acestei spoliere, ci pentru că firele destinului îi erau mai scurte decît ale lui Achile. Faptul că zeii nu au nimic cu planul uman este deci evident. Hector este cel mai nevinovat și tocmai, de aceea, Homer folosește cuplul Andromaca-Hector ca, umanizîndu-l, să creeze esența tragică a acțiunii: Ne apare astfel, într-un fel, și ironică, ideea autorului că zeii n-au nici un amestec în viața oamenilor. În comparație cu el, Achile este un inculpat al voinței rele a basileilor greci și al datoriei de răzbuună a lui Patroclu. Homer face din Achile un simbol al tragismului, o umbră tristă față de idealul de glorie care îl animase. Cînd Patroclu moare, Achile nu-i ucide pe troieni, nu intră în luptă (motivarea că nu avea armură este în fond pentru a ni-l arăta și mai clar în situația sa umană), și numai îi sperie pe troieni, strigînd. Faptul că ucide sclavi troieni la regul lui Patroclu precum și pe Lycaon în timpul luptei se circumscrie în concepția sclavagistă normală a vremii sale; dar aceste fapte sînt prezentate trist, naturalist, în înțelegerea deplină a tragismului lor. Cînd Achile omoară mulți troieni în luptă, avem înaintea ochilor hiperbola poetică, în tonul specific aedico. Dar tot așa, ca în multe cazuri în Iliada, Homer întunecă total pasajul și folosind din nou imaginația poetică — zeitatea care i-a întunecat și orbit mîntea, — face din eroul Achile un om pătimaș, orbit de durere. Ba mai mult, pînă într-acolo merge intenția de prezentare a tragismului uman, încît Homer nu se oprește să dea numai o lecție de morală, ci arată hiperbolic revărsarea Scamandruului, gata — gata să-l înnece pe Achile. De asemenea, nu de geaba Homer, fabulînd discuția lui Achile cu Thetis, îl face pe Achile să-și aleagă situația de om și, deși se vrea erou, aceasta este însă numai în vorbă, în epopee, în tonul poetic, pentru că în fapt nu va fi așa: confruntarea lui Achile și Hector cu toată mînia lor subliniază tragismul vieții lor, căci ea nu mai are nimic comun cu dorința de glorie. Tocmai în urmărirea evidențierii tragismului rezidă umanismul epopeii. Elocvente sînt în acest sens prezentarea lui Achile în final și fuga lui Priam, care nu se încrede în sentimentele lui Achile și mai ales în statornicia lor. Și nu de geaba fugă: groaza lui capătă o subliniere finală, supremă a tragismului, ieșită din neînțelegerea și ura sălbatică dintre oameni care pare să continue la infinit. Eroii homerici, pe lîngă insulte, se plîng mult unii pe alții, pentru ca prin gura lor, Homer să culeagă mila auditoriului, jale față de tot ce este funest.

Citînd Iliada, nu întîlnim, așadar, o concepție religioasă, nici cultul eroilor. La baza Iliadei stă o concepție care îi dă trecere în toate timpurile: umanismul profund. Această concepție, legată de aceea a tragicului, care dinamizează toate acțiunile, are drept finalitate prezentarea tragismului existenței omenesti. Ultima carte a Iliadei nu are nimic comun cu concepția religioasă și este cea mai frumoasă pagină de tragedie.

Astfel, deși este o epopee a măcelului și cenușei, Iliada este cea mai frumoasă cîntare a iubirii de oameni.

Claudiu Al. BOJIN

EMISIUNILE RADIOFONICE

PENTRU COPII

Radioul are o importanță deosebită în educația copiilor. Prin ivirea televiziunii această importanță nu s-a diminuat; radioul a fost nevoit doar ca și în acest domeniu — al emisiunilor pentru copii — să se apropie mai mult de specificul său: banda sonoră, ale cărei surse de emoție sînt practic nelimitate.

Depinde doar de scenariul sunețelor. Despre posibilitățile acestui scenariu ca și despre modul în care ele sînt deficitar exploatate, mă voi opri în cele ce urmează.

Încep cu populara emisiune „Noapte bună, copii”, ce se transmite aproape zilnic pe programul II, la ora 20,30.

După cum știm cu toții, în cadrul acestei emisiuni se transmit povestiri și basme pe care le ascultăm, uneori din plăcere alteori din întâmplare, și noi adulții. Toate aceste bucăți literare (sau mai precis scenarii radiofonice) sînt create fie în întregime de către redactorii emisiunii de care vorbim, fie parțial în cadrul prelucrării sau al aranjării fonice a unor basme populare, sau de autori români și străini. În ambele cazuri, redactorul este prezent și intervine creator în virtutea, pe de o parte, a specificității transmisiei de radio, iar pe de alta, a posibilităților sporite pe care le oferă banda sonoră față de textul scris.

Cum sînt prezentate povestirile originale? De multe ori după un tipic cunoscut: semnaleză o întâmplare negativă sau pozitivă (de cele mai multe ori negativă), a unor copii, animale, lucruri, iar la sfîrșit se intervine cu morală: nu trebuie să facem așa, sau trebuie să facem așa. Unele din aceste „creații” decad într-un didacticism primitiv, de care orice copil rîde cu gura pînă la urechi. Desigur, jaloanele clasice ale unei povestiri ce se încheie cu o concluzie, cu o morală, nu sînt în sine greșite. Este vorba aici de substanța cu care umplem o schelărie cunoscută, în cazul că nu căutăm să facem una nouă. Dau un exemplu: În ziua de 10 iunie copiii au auzit la radio povestirea „Cele patru mingi” de Noe Smirnov. Iată-o istorisită pe scurt: Trei mingi se întrebă sub masă unde este surata lor „cea albastră”. „Cea galbenă din Fălticeni” își dă cu părerea că mingea care lipsește este afară. Ies toate trei și găsesc, într-adevăr, pe cea albastră într-un șanț. Aceasta povestește că Vlăduț s-a jucat cu ea în stradă, dar că acum este la spital. Merg apoi toate patru la spital și-l determină pe Vlăduț să le promită că nu se mai joacă cu mingea în stradă. Vlăduț rușinat, rănit și convins, promite. E drept, scopul e laudabil, dar el nu scuză mijloacele. În alte povestiri ca „Stejarul” de Mihai Jemănianu și „Cei doi frați și vîntul” de Victoria Roman, transmise în 7 și respectiv 8 iulie, nararea este naivă și astfel condusă, încît dacă o întrerupi la jumătate, copilul o va continua, aidoma originalului, pînă la capăt. Cele câteva ilustrații sonore n-au avut darul decît să trezească îndoieli în sufletul ascultătorilor privitoare la ceea ce știau ei despre sunetul vîntului.

E drept, a crea povestiri bune pentru copii este o treabă grea. Copiii nu le poți explica, bunăoară, că nu înțeleg povestirea cutare, întrucît nu l-au citit pe Joyce sau pe Robba-Grillet, ori fiindcă nu știu ceea ce înseamnă proză modernă. Nu, în fața copiilor autorii nu beneficiază de toate acestea. Aici lucrurile sînt ceva mai simple, deci mai grele. Munca răbdătoare și susținută însă

poate da rezultate apreciabile în fața cărora copiii își pot deschide atenția și interesul, asemenea unor petale de flori. Nu-i mare lucru dacă soarele mai trece uneori și prin nori: în fond, stîngăciile sînt apanajul copiilor. Important e faptul că soarele din povestire să fie cît mai natural, deci mai convingător, falsitatea fiind unul din acele pe care copiii le sesizează cel mai repede și mai ușor. În ziua de 31 mai, de exemplu, emisiunea „Noapte bună, copii” a transmis minunata bucată a lui Vasile Mănuceanu „Poveste din doi în doi”. Narațiunea nu urmărește piste noi, soluții tehnice inedite. Scheletul este și aici cel clasic, cunoscut. Însă ursul cel blînd, harnic și îndatoritor, care caută și află în mediul vrăjmaș un strop de apă galbenă și un fir de nisip pentru salcia care se usucă, ne aduce în gene o lacimă adevărată și, dincolo de ea, o speranță și o credință în strădania și munca cinstită. Și aceasta este un cîștig pentru ascultător, mai ales pentru cel mic, unde emoția se multiplică și ia proporții. Aș putea da și alte exemple de povestiri bune, ascultate în cadrul emisiunii de care ne ocupăm, ca „Prepețița pestriță” de Eugen Popescu-Uianu (16 iunie), ori prelucrările după basme africane transmise în 17 și 23 iunie. Această inițiativă — de a prezenta în cadrul emisiunii capodopere ale folclorului altor popoare sau basme culte de autori cunoscuți este laudabilă și binevenită. Valențele lor artistice și educative verificate găsesc de fiecare dată ecou în inima ascultătorilor. Aș recomanda redactorilor însărcinați cu acimatizarea radiofonică a basmelor respective să folosească mai deplin și mai cu știință avantajele pe care le au față de textul scris; și să se gîndească, de asemenea, permanent, că ilustrațiile sonore nu sînt numai niște slujitoare ale cuvintelor și acțiunii, ci constituie totodată, prin ele însele, instrumente de cunoaștere și de îmbogățire a universului afectiv al celui care le recepționează. Exemple elocvente în acest sens sînt cele mai multe din basmele transmise în cadrul unei alte emisiuni destinate copiilor și școlariilor: „Înșir-te măr-gărite”. Regia radiofonică constituie aici o preocupare de fond a transmisiilor, concurînd ca valoare, pe bună dreptate, cu textul propriu-zis, cum este cazul poveștii „Boabelor de diamant” de Silvia Kerym, după o idee de Ch. Perrault (17 iunie). Cortinele muzicale, leit-motivele, intervențiile elementelor naturii etc. creează un cadru adecvat, încîntător și emoționant. Tot în cuprinsul emisiunii amintite, am întîlnit și creații originale valoroase, basme cu certe resurse artistice. În „Lacul fermecat” (4 iunie) Cristian Munteanu reia o temă generoasă și gingașă în același timp: nevoia permanentă de frumos a omului. Nu vreau să istorisesc basmul, ci să arăt doar că păsările de argilă pe care le confecționează ucenicul olar, dîndu-le apoi grai și

viață din viața sa, demonstrează cu mijloace artistice superioare că orice sacrificiu nobil închinat oamenilor nu este zadarnic. Nu același rezultat îl obține Mircea Popescu în basmul său „Năstîngul și „Domnița întristată” (4 iulie), unde ideea, deși pare la început bogată în resurse și simboluri, este abandonată pe parcurs în favoarea unor efecte spectaculoase, dar de suprafață.

Într-o situație similară se află și materialele ce se transmit în cadrul emisiunii „Dumbrava minunată”. Într-o vreme foarte apreciată de micii ascultători, dar care în ultimul timp mizează prea mult pe livresc și pe o bonomie și sfătoșenie exagerate. Pentru a mă explica, voi da două exemple. În ziua de 27 iunie, Carmen Constantinescu imaginează o discuție — gen „De vorbă cu ascultătorii” — în care copiii li se răspunde la scrisorile trimise redacției. Răspunsurile sînt pigmentate cu sfaturi și sugestii „foarte utile”, foarte personale, dar care nu-i pot interesa pe aceia cărora le sînt destinate, fiindcă nu intră în sfera preocupărilor lor. În transmisia din 17 iunie, dimpotrivă, eroii sînt atît de sfătoși, încît par că le știu pe toate încă de la

început. Se remarcă astfel faptul că și în această emisiune destinată de multe ori valorificării radiofonice a unor texte clasice din literatura pentru copii, calitatea artistică a textului narării sau a regizării reprezintă unul din aspectele esențiale. De pildă, în „Meșterul Croitor” de Călin Gruia (23 iunie) necazurile lui „Ochi verde” și ale Croitorului, moartea acestuia din urmă în final, degajă o duioșie optimistă care ajunge la ascultător; tristețea (subiect deosebit de delicat într-o emisie pentru copii) este astfel tratată, încît emoția scontată se obține, efectul nefiind deprimant, ci tonic. Redactorul a avut, de asemenea, ideea bună de a încheia povestirea „Meșterul Croitor” cu un fragment din poemul „Călini” de Mihai Eminescu (episodul final al nunții) fapt care a completat armonios transmisia respectivă.

Aici, atît în povestirile propriuzise, cît și în montarea radiofonică a textelor clasice, fantezia autorilor trebuie, cred, să fie mai îndrăzneată, mai puțin legată de canoanele genului de basme. În fond, specificul emisiunii „Dumbrava minunată” (și specificul ei trebuie păstrat și reliefat), este acela al unei călătorii încîntătoare în universuri noi, în dumbrăvile minunate ale naturii și sentimentelor umane.

Desigur că povestirile și basmele nu acoperă decît o parte din modalitățile de educație și de cunoaștere ce pot fi oferite celor mici. Emisiunile de radio pentru copii și școlari cuprind și materiale de știință popularizată precum și transmisiile distractive și de divertisment. Despre modul cum răspund aceste emisiuni nevoilor legitime de cunoaștere ale ascultătorilor, voi încerca să vorbesc într-un articol viitor.

Tudor GHERMAN

FLOARE

de Viorel MĂRGINEANU

În procesul de educație, familia de azi are datoria morală să nu se rezume doar la a înzestra pe copii cu un număr mai mare sau mai mic de deprinderi și de maniere care s-ar înscrie limitativ în ceea ce se numesc „cei șapte ani de acasă”, ci de a pătrunde mult mai adânc și mult mai subtil în psihologia infantilă. Sarcinile educative devin astfel mult mai complexe, impunând o participare calitativă superioară și ca urmare a faptului esențial că familia nu este ca o floare în glastră față de o grădiniță, ci o floare ca toate celelalte, crescând și dezvoltându-se în același pământ în condiții întru totul asemănătoare. Un ansamblu de forțe exterioare acționează acum asupra tinerelor noastre vârstare în sens educativ, chiar dacă nu întotdeauna de nuanță pozitivă. Alături de școală e strada; alături de literatura bună este maculatura; alături de artă e pseudoarta, adesea reprezentată în filme care reduc viața la aspectele violenței și erotismului; televizorul însuși e ca un cal troian introdus într-o cetate — și în tot acest ghem de bine și de rău, de nociv și inofensiv, de educativ și needucativ care acționează neconștient, dialectic și viu ca și viața, familia își are rolul său important, un cuvânt greu de spus.

Cum îl va roști? Iată o întrebare care nu poate fi rezolvată cu o rețetă, dar nici fără răspuns nu poate fi lăsată. Bineînțeles, luată în ansamblu, situația se diversifică de la sine, de la familie la familie și chiar de la copil la copil, cerind o tratare diferențiată. Educația șablon este cea mai primejdioasă dintre toate soluțiile care s-ar putea găsi într-o problemă atât de complexă și gingașă ca aceasta. Părinții trebuie să aibă conștiința rolului educativ și, având această conștiință, să privească plini de curaj problema.

În principiu, punctul de pornire al unei educații de bună calitate, profundă și adevărată, ar trebui să-l constituie principiul intervenției active, al participării fără lacune în procesul formării

EDUCATIV ȘI NEEDUCATIV

caracterelor de care răspundem ca părinți. Fermitatea principiilor educative să găsească întotdeauna locul de intersecție cu înțelegerea dorințelor, aspirațiilor copiilor. Iată un aspect: un copil cere părinților bani să se ducă la cinema. Nimic mai obișnuit și mai firesc. Dar care e reacția părinților? Unii își dau obolul fără să întrebe despre ce film e vorba și nici nu-și fac din aceasta o problemă; alții, dimpotrivă, elădese un adevărat interogatoriu și - conchid scurt printr-o negare.

Mi se pare că cei mai aproape de adevăr sînt acei părinți care urmăresc îndeaproape titlurile de filme pe care copiii lor le urmăresc mai perseverent, încercând să facă generalizări. Să zicem că spectacolele preferate sînt filmele de aventuri; e adevărat, e genul predilect vîrstei, și trebuie să o înțelegem ca atare, dar totodată, tăcut și cu mult tact, să trezim curiozitatea și spre filme de alt caracter, spre reale opere de artă, îmbogățind la timp sensibilitatea și gustul artistic în formare. Aceeași grijă să avem și în legătură cu lectura. Interzicerea unui spectacol sau a unei cărți să decurgă, dacă nu dintr-o bună cunoaștere a tendințelor de dezvoltare ale copilului în cauză, cel puțin dintr-o reală necesitate educativă.

O exigență egală trebuie să avem și față de televiziune, care este calul troian introdus în însăși inima familiei, acționînd la un loc cu ea cel mai adesea în problemele educative. Din noianul de programe pe care ni-l oferă micul ecran nu întotdeauna putem alege ceea ce e bun doar pe criteriul unei anumite ore pînă la care copiii au acces la televizor. Pare mult mai indicată o consultare prealabilă a progra-

mului și alegerea acelor emisiuni care contribuie la scopul nostru educativ. Aceasta fără ostentație, fără nici o impunere exterioară, ci pe criteriul liberei alegeri, ideală fiind o consultare în comun cu copiii, a unei deliberări de conștient și a unei alegeri chibzuite. Uneori e cazul să echilibrăm abundența de emisiuni de muzică ușoară sau de filme seriale lipsite de har (de exemplu, „Ivanhoe” cu actualul interpret principal) altorii, — mai cu seamă în cazul unor emisiuni așa-zis educative adresate direct copiilor — e greu să susținem niște încropiri schematice, sărace, în care fantezia infantilă se chinuie zadarnic să înceapă.

Nu e mai puțin adevărat că o categorie de părinți înțeleg să nu-și bată capul cu asemenea probleme, ci se dau de timpuriu la o parte de lângă copilul lor, pretextînd că-i dau astfel posibilitatea să aleagă singur neghina din griu. Principiul formulat popular simplu: *Cum îți vei așterne, așa vei dormi* — a dat uneori rezultate foarte bune, dar care este prețul nereușitelor?! Aplicarea acestui mod de educație este posibil doar dacă urmărim cu discreție fazele de dezvoltare, gata oricînd de o intervenție salutară. Din nefericire, părinți care se declară partizanii sistemului educativ de acest fel au ei înșiși lacune serioase de educație sau maschează, mai bine zis încearcă să mascheze, comoditatea, nepăsarea față de o sarcină primordială a familiei.

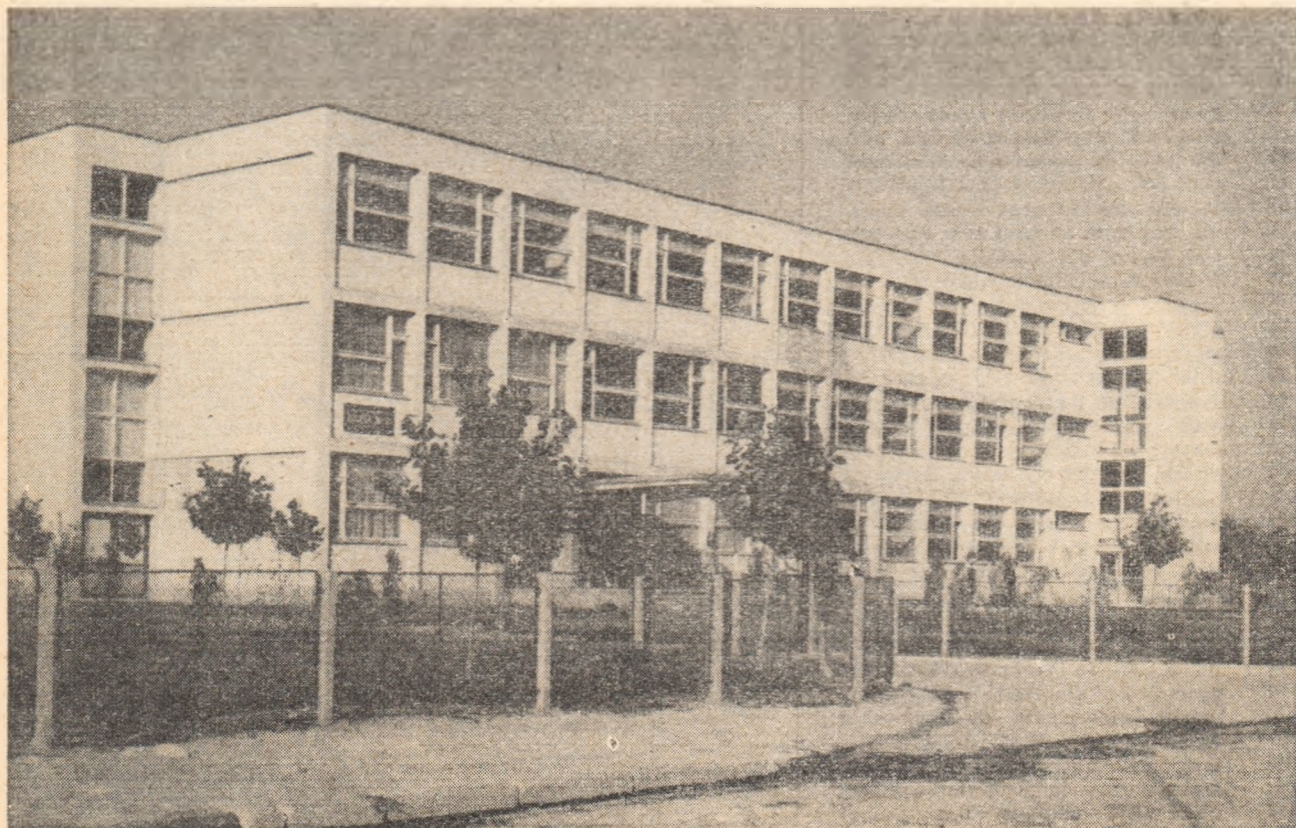
Dimpotrivă, alți părinți sînt pentru o intervenție permanentă în procesul educativ: ei închid televizorul, interzic filmul, cărțile, prietenii, doar pe simpla bănuială a unei tendințe posibil

negative. În acest sistem de educație, părinții nu se dau în lături să dirijeze ostentativ, adeseori cu mijloace forte, să se amestece intempestiv în formarea caracterului și, pe lângă aceasta, să impună idealuri în contradicție flagrantă cu posibilitățile reale ale copiilor. De exemplu, îi silesc să se considere muzicieni cu mari perspective, viitori mari artiști etc. Primejdia mutilării interioare nu poate fi justificată prin puritate, căci nu o dată, din cauza unor scene sau pasaje mai libere dintr-o operă de artă, lipsim caracterul în formare de cunoașterea unui întreg conținut de idei deosebit de valoros și util.

Munca educativă a părinților nu poate pierde o clipă din vedere adevărul că ea se produce în mijlocul vieții, al societății, că viața însăși, societatea însăși manifestă din ce în ce mai pregnant exigențe de sens educativ. Ca atare, nu avem voie să transplantăm în sere plantele sănătoase și puternice; dimpotrivă, să le lăsăm să respire aer, nu numai oxigen filtrat și răfiltrat, mult mai necesar unui organism bolnav, ci și un aer mai impur, în care să învingă ele singure ceea ce e dăunător. Să avem curajul de a recunoaște că în educație nimic nu se poate petrece după niște metode de carton; trăind în mijlocul unei vieți elocutoare, să lăsăm acest tumult, care e viața, să năvălească în instituția familiei contemporane ca un șuvoi de apă într-o hidrocentrală, convertind forța oarbă, brută în energie de cea mai bună calitate. Pentru aceasta e nevoie de raporturi de absolută sinceritate între părinți și copii și de o bună cunoaștere a acestora din urmă.

Pentru părinții ocupați cu atîtea treburi zilnice, desigur nu e ușor, dar e un câștig pentru educație, căci familia contemporană, componentă de bază a unei societăți temeinic orientate spre viitor, nutrește aceleași idealuri de autodepășire și înălțare. La modul concret, viitorul sînt copiii noștri.

Mircea ȘERBĂNESCU

SCOALĂ NOUĂ
DIN GIURGIU

SCOALĂ NOUĂ DIN
SOHODOL Munții Apu-
seni — Regiunea Cluj

Puncte de vedere

FALSE ÎNDOIELI, FALSE SIGURANȚE

A numile științe se numesc — nu știu dacă în mod oficial — științe „exacte“. Rezultă că sînt și științe... „neexacte“. Se petrece însă, mai cu seamă în ultimul timp, un lucru care pe mine, profanul, mă umple de uimire. Științele exacte au început să se îndoiască de adevăruri care nouă ni se par din cele mai evidente și sigure. Și invers: științele neexacte au început să afișeze un aer de deplină certitudine în probleme care pe noi ne umplu de florii nesiguranței.

Să concretizăm.

Dacă discuți cu cineva și la un moment dat te întreabă: Ești sigur de ce spui? — îți întărești spusele printr-un model de siguranță deplină: cum mă vezi și te văd; sau: tot așa de sigur precum 2 și cu 2 fac 4. Să nu mai spui așa. Nouă ni se pare că $2+2 = 4$ e un fapt extrem de elementar. În matematica actuală, acest fapt necesită o demonstrație destul de laborioasă. La niște cursuri de vară pentru profesori, Acad. Gr. Moisil a consacrat o oră întreagă acestei demonstrații. Am ascultat cu sfîntenie. Dar expunerea mi s-a părut atît de „simbolică“ încît la sfîrșit, cînd s-a dat cuvîntul la întrebări, mi-am arătat nedumerirea: ați demonstrat oare în acest mod și că 2 mere și cu 2 mere fac 4 mere? M-am jenat să-l citez pe Poincaré, care — vorbind de logistică — spune: „nu ne face să cîștigăm în concizie, departe de așa ceva, și dacă sînt necesare 27 de ecuații pentru a stabili că 1 este un număr, cite ne vor trebui pentru a demonstra o adevărată teoremă?“ (...) „să credem că matematica a atins rigoarea absolută fără a face sacrificii? Nicidecum; ceea ce ea a cîștigat în rigoare, a pierdut în obiectivitate“ (...) „E o realitate mai subtilă care face viața ființelor matematice și care e altceva decît logică“.

Este știut și e sigur că în știința matematică s-au realizat lucruri extrem de interesante și extrem de utile prin problemele legate de rigoarea în demonstrații, de formalizare, în general prin crearea disciplinelor axiomatice. Acad. Gr. Moisil — inițiatorul și conducătorul școlii de logică matematică din țara noastră — aduce prețioase servicii vorbind profesorilor despre aceste lucruri.

Dubiul meu începe cu întrebarea dacă e bine ca învățămîntul matematic să copieze fidel acest stil și să facă abstracție de siguranțele — relative — de ordin elementar. Citesc în manualul de geometrie pentru clasa 9-a o propoziție de felul: dacă punctele A, B, C sînt în linie dreaptă și B este între A și C atunci B este între C și A. Propoziție care are un rost bine determinat ca axiomă în axiomatică, am impresia că nu are rost și mai rău derutează în contextul manualului de geometrie. Citesc într-o revistă de pedagogie: „pentru matematică, ca știință noțiunea de mărime nu există“ și îmi amintesc că un capitol din programa de aritmetică e intitulat *mărimi* proporționale. Citesc într-o carte de Aritmetică pentru studenții din anul I: „Faptul că 1, — 1,2 și — 2 divid pe 2 rezultă dintr-o teoremă dată mai sus“.

Citesc și alte lucruri și mă întreb dacă problema „modernizării învățămîntului matematic“ este destul de bine înțeleasă.

*

False siguranțe. Scriu aceste cuvinte sub impresia unor articole din ce în ce mai numeroase — și consider că e foarte bine că se acordă loc acestor preocupări — în care psihologi sau pedagogi de prestigiu dau îndrumări educatorilor în general, deci inclusiv celor dinții dintre ei, părinților. Mai totdeauna, la sfîrșitul lecturii lor, am exclamat: are dreptate. Cu conținutul sînt în genere de acord. Nu-s de acord cu tonul. Mi

se pare prea categoric. „Psihologia ne învață să cunoaștem și să influențăm fenomenele psihice — am ascultat, plini de nădejdi, la ora de introducere a unui astfel de curs. Dar cînd am fost pus în fața problemelor reale, ale vieții, — de pildă, în clasă — am întîlnit atîtea „neprevăzute“, și atîtea complexități, încît am reflectat cu melancolie și am rectificat puțin enunțul. Ne învață? Își propune să ne învețe; ne ajută într-o oarecare măsură...“

Un profesor care afirmă: am făcut tot ce scrie la carte — nu a făcut destul; nu a făcut ceea ce este mai important; acea cunoaștere și influențare pe concret, care este o operă de creație, specifică meseriei lui. Dimpotrivă, profesorul care mi-a spus: am 30 de ani de muncă la catedră; și totuși, și astăzi, ori de cite ori apăs clanța ușii de la clasa cincea, îmi bate inima... — e cu adevărat, în meserie.

În viață, cel mai abil psiholog nu e acel care „și-a însușit“ tratate de psihologie. Un anumit simț, o intuiție care izvorăște tocmai din sentimentul că nu știm, aici, destul, s-arată a fi uneori mai eficace decît „stăpînirea“ unor enunțuri teoretice care dau sentimentul siguranței și, tocmai prin asta, ascund uneori problematica, mai complexă, a situațiilor pe viu.

Pe viu, ambițiile pedagogice nu dau totdeauna rezultatele scontate și e normal să fie așa: determinismul în fenomene psihice se referă mai curînd la linia de curent, la albia fenomenului și nu la detalii, nu e un determinism în stilul mecanismului de ceasornic.

De cite ori, urmărind un scop nu s-a obținut tocmai contrariul! Din școli de asecei, au ieșit uneori cei mai mari desfrînați... Reciproc: unii păcătoși au devenit ulterior sfinți. Din școala de pictură au ieșit uneori zugravi. Reciproc: un zugrav amator a devenit un mare pictor.

Îmi vine în minte o scenă — nu e vorba de o simplă anecdotă — care își are semnificația ei.

Într-o clasă era o elevă excepțională; 10 la toate. Dirigintele s-a gîndit să organizeze un schimb de experiență între părinți. La ședință, tatăl acestei eleve a fost întrebat:

— Cum faceți că fiica dumneavoastră este atît de conștiincioasă și de silitoare?

— Omul probabil n-a înțeles exact întrebarea și a răspuns așa:

— Dracu' știe. Că eu îi spun să mai tragă chiulul din cînd în cînd, să nu se mai obosească atîta. Dar parcă m-ascultă? Tot după capul ei...

Situații excepționale care nu demonstrează inutilitatea școlii sau a pedagogiei, dar le determină la metode mai prudente, mai nuanțate, mai cu tact, cu mai multă atenție la condițiile concrete.

*

Mă îndoiesc că e oportun ca o dată cu introducerea unor elemente de matematică modernă în liceu să sacrificăm complet elemente fundamentale de matematică, să introducem prematur și artificial îndoieli asupra unor lucruri evidente. Mă îndoiesc că e oportun să prezentăm unele normative de ordin pedagogic ca legi inflexibile care nu dau greș, să introducem prematur și artificial siguranțe asupra unor lucruri nuanțate și fluide.

Dar nu mă îndoiesc, sigur sînt, că astfel de îndoieli își pot avea valoarea lor — cel puțin ca metodă de gîndire.

Eugen RUSU

Mii de absolvenți ai liceelor teoretice și de specialitate de pe întreg cuprinsul țării, bacalaureați din sesiunile iunie și august 1967, și-au îndreptat pașii în toamna acestui an spre porțile facultăților și institutelor de învățământ superior.

O nouă perioadă școlară, la un nivel superior, îi așteaptă: studenția. Câte miraje nu se leagă de această perioadă și câte prejudecăți nu stăruie în mintea tinerilor candidați și a părinților lor?

Trecerea de la un regim de disciplină mai mult sau mai puțin impusă din liceu, la altul mai „liberal“ nu se face linear pentru toți și nici fără anumite pierderi pe parcurs.

O pregătire psihologică este necesară pentru ca viitorul student, azi încă elev de liceu, să se apropie mental de stilul și „culoarea“ vieții universitare. Este necesară această pregătire mai ales pentru cei ce înclină să creadă că, scăpați de sub tutela școlii medii și a familiei, intră într-o lume fără obligații și fără sancțiuni. Viața la sinul „almei mater“ nu trebuie confundată cu un „dolce farniente“.

Pentru a familiariza cititorii revistei cu adevăratul spirit al vieții de student, publicăm convorbirea colaboratorului nostru Emil Verzea cu prof. univ. ing. **Constantin Dinculescu**, rectorul Institutului politehnic „Gheorghe Gheorghiu-Dej“ din București, cu prof. **Marin A. Lupu**, rectorul Institutului de științe economice, cu conf. univ. **Ion Bulborea**, prodecanul Facultății de filozofie, cu conf. univ. **Constantin Pufan**, locțiitorul secretarului Comitetului de partid al Universității din București, și cu asistent univ. **Virgil Constantinescu** de la Facultatea de filozofie a Universității din București.

Există numeroase feluri de a vorbi despre studenție; poate și pentru că aceasta este sinonimă cu tinerețea, cu entuziasmul, cu pasiunea pentru cunoaștere. Sint și multe feluri de a concepe studenția, deoarece nu toți oamenii înțeleg să-și folosească tinerețea, entuziasmul în același fel. Adeseori avem prilejul să verificăm că generozitatea vârstei pe care se suprapun acești „cei mai frumoși ani ai vieții“ nici nu este observată, pentru că există și o manieră de a trece prin perioada studenției „ca gisea prin apă“ — ca să utilizăm o veche expresie — un mod greșit de a înțelege îndatoririle universitare ca acțiuni „la libera alegere“, în comparație cu stricta obligativitate a activităților liceale. De aceea, ne-am propus să abordăm, în rindurile de față, o problemă mult dezbătută în lumea studențească, și anume disciplina universitară, legăturile ce există între comportarea studentului în facultate, pe stradă, la cămin sau acasă și randamentul activității sale intelectuale.

Disciplina în munca intelectuală, în studiu, este o condiție esențială pentru buna pregătire universitară, este de părere prof. ing. **Constantin Dinculescu**, membru corespondent al Academiei. Si este o menire de prim ordin pentru forurile de conducere universitare, pentru organizațiile de tineret studențesc să creze în facultăți un climat propice înțelegerii și stimulării adeziunii conștiente a studenților la întregul complex de îndatoriri și cerințe cuprinse în noțiunea de disciplină universitară.

Principiul are valoare formativă și educativă în orice ramură, bineînțeles și pentru institutele tehnice, pentru viitorii ingineri. Iată un exemplu. Încadrați în producție, tinerii ingineri au un rol important în proiectarea lucrărilor de investiții, montarea și punerea în funcțiune a marilor noastre obiective industriale, asigurarea funcționării lor la parametrii prevăzuți în proiecte, mai mult, îmbunătățirea acestor parametri și ridicarea lor la valori mai înalte. Aceste îndatoriri presupun, în mod necesar, ca procesul de producție să se desfășoare organizat, după o bună rânduială, cu o strictă disciplină în muncă, fără de care nu pot fi asigurate condițiile ce concurează la obținerea rezultatului final favorabil. Rezultă, prin urmare, că inginerului îi este necesară o școală propriu-zisă a specializării, a însușirii acestei discipline de muncă superioară. De altfel, educația în acest sens începe încă de pe băncile școlii de cultură generală și capătă valori noi în anii studenției. În acești ani, studentul

Prof. univ. **CONSTANTIN DINCULESCU**, prof. univ. **MARIN A. LUPU**, conf. univ. **ION BULBOREA**, conf. univ. **CONSTANTIN PUFAN**, asist. univ. **VIRGIL CONSTANTINESCU**, despre:

DISCIPLINA INTELECTUALĂ ȘI DEMNIȚATEA DE STUDENT

trebuie ajutat să cuprindă implicit în structura lui intelectuală ordinea în muncă, hotărârea îndeplinirii la termen a lucrului său, respectul pentru persoana lui și pentru cei din jur, respectul pentru bunul colectiv, atitudinea justă față de fiecare acțiune pozitivă și mai ales față de cele negative, care, toate la un loc, sint cuprinse în noțiunea de disciplină. Că n-am reușit încă pe deplin să cultivăm la toți studenții noștri acest spirit de disciplină, ca o componentă principală a întregii lor existențe universitare, o dovedesc și unele comportări, așa zice „puerile“, „școlărești“, ale unora dintre ei. Este considerată de unii studenți, îndeosebi din anii mai mici, o mare ispravă „fuga“ de la un seminar sau curs, pierderea timpului într-o zi de practică în producție ș.a.m.d. În realitate, asemenea fapte nu fac decât să demonstreze o supărătoare lipsă de maturizare sub raportul intelectual, o răminere a tinărului respectiv la limita inferioară a demnității și pretențiilor intelectuale la care îi dă dreptul calitatea de student, de viitor specialist.

Cel mai adesea, cercetarea îndeaproape a unor „cazuri“ de abatere de la normele vieții universitare definește și mai pregnant ideea că nerespectarea îndatoririlor elementare ale activității studențești afectează direct pregătirea profesională, nivelul intelectual al celui în cauză. Ele sint generate, așa cum consideră cei mai mulți dintre membrii corpului profesoral cu care am stat de vorbă, de lipsa unei înțelegeri mature, serioase a specificului muncii universitare. „Disciplina universitară — ne-a spus asistentul **Virgil Constantinescu** de la Universitatea din București — nu implică un conformism rigid față de anumite norme stabilite, ci presupune îngemănarea preferințelor și acțiunilor individuale cu cerințele acestor norme în perspectiva scopului propus, ca studentul să devină specialist într-un domeniu pe care și l-a ales, considerându-l mai aproape de aptitudinile lui. În lumea universitară se vorbește mult despre manifestările „tinereții“, multe din comportările studenților sint puse pe seama acestei tinereți. După părerea mea însă, ele trebuie net delimitate și considerate ca atare“.

Nu e nevoie de prea multe argumente pentru a dovedi falsitatea unor „păreri“ despre manifestările specifice tinereții, care nu au nimic comun cu cerințele pe care societatea socialistă le pune în fața tineretului studios. Argumentul hotărâtor ni-l furnizează conf. dr. **Ion Bulborea**, prodecan al Facultății de filozofie: „Cei mai mulți studenți aduc cu ei din anii de liceu deprinderi bine formate de conștiințozitate în studiu, perseverență, pasiune pentru lectură, pentru autoperfecționare culturală

continuă. Pentru aceștia — reprezentând circa 70—80 la sută din totalul studenției — programul și cerințele universitare înseamnă cadrul prielnic pătrunderii cu aviditate tinerească în domeniul specialității alese, investigarea neobosită a bibliografiei de specialitate, „asaltarea“ profesorilor cu întrebări și probleme care-și așteaptă pe plan științific rezolvarea. Acestea sint formele cu adevărat specifice și demne de manifestare ale tinereții, care-i ridică pe tineri în ochii profesorilor, ai colegilor și chiar ai lor înșiși. Ele profilează pe viitorul intelectual, care consideră ca principală caracteristică a demnității sale competența, cultura, munca perseverentă. Alții rămân, și la facultate, tot „școlari“ și încă dintre cei mediiocri“.

După cum se știe, Ministerul Învățământului a emis un ordin în care sint subliniate îndatoririle care revin studenților, precum și măsurile necesare pentru întărirea disciplinei universitare, statornicirea unor norme de conduită civilizată la institutele noastre de învățământ superior. Cum se aplică aceste măsuri? Am adresat această întrebare prof. univ. dr. docent **Marin A. Lupu**, rectorul I.S.E., care ne-a relatat: „Prin aplicarea ordinului ministrului s-a adus o contribuție importantă la creșterea exigenței conducerilor facultăților și a cadrelor didactice, întărind responsabilitatea studenților atit în procesul instructiv-educativ cât și pe linia comportării civilizate în facultate și-n afara facultății. Semnificativ este și faptul că în institutul nostru, unde în anii trecuți s-au manifestat o serie de greutăți din acest punct de vedere, numărul abaterilor disciplinare a scăzut. În special, s-au înregistrat progrese în respectarea ținutei decente, în înțelegerea de către studenți a faptului că excesele în vestimentație, modernismul prost înțelese în cadreează cu disciplina universitară. De un real sprijin ne-au fost organizațiile U.T.C., asociațiile studenților, care au dovedit operativitate în discutarea și adoptarea unor măsuri menite să ducă la instituirea unei atmosfere favorabile studiului și disciplinei“.

Și conf. dr. **Constantin Pufan**, locțiitor al secretarului Comitetului de partid al Universității din București, consideră că în respectarea disciplinei universitare organizațiile de tineret au un rol important. Mai multe acțiuni în scopul folosirii utile a timpului liber, sporirea eforturilor pentru punerea în valoare a acelor forme și metode care să vină în înlăturarea preocupărilor și exigențelor intelectuale ale majorității studenților, inițierea și promovarea cu mai mult curaj a dezbaterilor și simpozioanelor pe teme etice, de comportare și ținută civilizate, sint numai câteva din sugestiile făcute în această ordine de idei.

Mai mulți interlocutori au subliniat faptul că disciplina universitară trebuie privită în dublu sens: sub aspectul îndeplinirii îndatoririlor profesionale, dar și al comportării în societate, al ținutei, al limbajului. Unii studenți consideră că, de vreme ce-și îndeplinesc conștiințios îndatoririle de studenți pot să-și permită libertatea de a se comporta cum vor în societate, în familie. Alții consideră că pot fi originali cu orice preț și abordează o ținută care adesea contravine bunului gust, decenței. „Desigur, acesta este un mod unilateral și profund greșit de a înțelege lucrurile — consideră prof. ing. **Constantin Dinculescu**. Avem și noi, cadrele didactice, o parte din vină, pentru că nu ne ocupăm în suficientă măsură de educația învățăceilor noștri și sub aceste aspecte esențiale“.

Îndeplinirea îndatoririlor profesionale, respectul pe care studenții îl datorează cadrelor didactice sint, în primul rind, obligații de conduită civilizată, factori de natură să ducă la afirmarea demnității studentului, a prestigiului lui ca viitor intelectual.

Nu începe îndoială că personalitatea studentului este o garanție pentru comportarea ulterioară în producție, în viață a viitorului specialist. Studenția este vârsta tinereții, dar și a maturității în gândire, a seriozității în muncă, a elanurilor, a valorificării aptitudinilor și talentelor. Pe bună dreptate observa Tudor Arghezi: „Puțină bătrinețe nu-i strică tinereții“.

Emil VERZEA

BIBLIOTECARUL ȘCOLII

În calitate sa de propagandist cultural, bibliotecarul trebuie să ia în considerare factorii psihologici ce țin de însăși natura omului: curiozitatea, pe latura cunoașterii și interesul, sub aspect afectiv-voluntar. Curiozitatea lărgeste orizontul și îmbăgățește necontenit cunoștințele, iar interesul, prin căldura lui afectivă, adâncește și fixează deprinderea, dându-i încoronarea satisfacției depline.

Căile prin care se ajunge la scopul esențial al meseriei de bibliotecar, acela de a forma la elevi deprinderea de a citi, sînt multiple și variate. Repetarea aceluiași metode însă nu poate trezi nici curiozitatea, nici interesul afectiv-voluntar, amintite mai sus. De aceea, la Centrul școlar M.I.U.-Cluj, s-a încercat să se introducă an de an o nouă formă de popularizare a cărții, alături de cele clasice, pentru a nu lăsa nici curiozitatea și nici interesul elevilor să lincezească.

Una din metodele noi a fost cea a audițiilor la magnetofonul școlii. Considerăm că a fost cu adevărat nouă această metodă în anul 1964, prin faptul că nu avem cunoștință de o altă experiență anterioară, similară, la o altă școală. Împărtășim și colegilor noștri, experiența aceasta începută cu un magnetofon și câteva benzi, și care, a devenit pe parcurs un mijloc auxiliar în procesul instructiv-educativ din școală. Școala are azi: 4 magnetofone, 120 benzi de înregistrare și un pupitru special în fișierul bibliotecii. Inițiativa a fost luată din dorința de a îmbrăca într-o haină nouă activitățile de popularizare a cărții. Foarte repede s-a constatat că facultățile intelectuale ale elevilor erau mai solicitate în procesul auditiv decît în cel vizual, spre exemplu. Materialul înregistrat a fost folosit ca material documentar ilustrativ, pentru subiectul tratat, audițiile devenind astfel audiții comentate. Se pare că e forma cea mai potrivită pentru vîrsta și ni-

velul intelectual al elevilor noștri. Conferințele și comentariile înregistrate fiind elaborate de specialiști, de persoane competente, elevii primesc informații serioase și sistematizate, la care ei cu greu ar putea ajunge numai prin eforturi proprii, noțiuni care nu pot lipsi totuși din bagajul de cultură generală al unui muncitor calificat.

De la această formă de popularizare a cărții, am trecut la audițiile radiofonice cu subiecte instructive, îndrumîndu-i pe elevi să folosească minunatele instrumente de comunicare ale secolului nostru nu numai pentru veșnica „muzică ușoară”, ci și pentru îmbogățirea cunoștințelor pe toate planurile accesibile lor, și arătîndu-le deprinderea de a citi, omul vremurilor noastre poate să și-o însușească și pe aceea de a „asculta”. Aceasta din urmă o considerăm chiar o necesitate, mai ales pentru cei ce nu sînt obișnuiți cu lecturile serioase.

În mod firesc a decurs din aceste audiții-experiențe respectul și dragostea pentru vocile pe care nu le puteam sau nu le mai putem asculta decît înregistrate: M. Sadoveanu citind poezii de Eminescu, G. Vraca recitînd Scrisoarea III-a, Calboreanu în rolul lui Ștefan cel Mare etc.

Magnetofonul, cu înregistrările făcute de colega mea Maria Zdrengea, a făcut primii pași în procesul instructiv din școală la orele de limba română, pentru ilustrarea problemelor lecției. Azi înregistrările acoperă, bogat, bibliografia obligatorie la anul I și II precum și aceea a Cercului literar pentru anul III.

Pe latură educativă propriu zisă, înregistrările făcute la bibliotecă sînt un prețios auxiliar

al orelor de dirigenție, de ale căror obiective s-a ținut seama: educație intelectuală, moral-cetățenească, estetică etc.

Magnetofonul devine astfel un prețios colaborator al dirigintei. Bibliografiile oferite de bibliotecari pentru pregătirea unei asemenea ore depășesc de multe ori calitativ și cantitativ posibilitatea de asimilare a profesorilor și instructorilor din școala noastră. Un material sistematizat al înregistrărilor ușurează mult munca lor. Pentru unii, tocmai pentru că e sistematizat și dozat, iar pentru alții, pentru chiar materialul informativ pe care-l conțin.

Unul din avantajele incontestabile ale magnetofonului este posibilitatea de a repeta fie întreaga emisiune, fie unele părți ale ei. Atunci cînd la ora de limba română s-a ascultat un fragment dintr-o emisiune (în special dramatizări, piese de teatru și lecturi folclorice), și elevii și-au exprimat dorința de a asculta întreaga emisiune, ca le-a fost împlinită cu plăcere de către bibliotecari — în după amiezele de marți și vineri.

Spațiul nu ne permite să înșirăm toate înregistrările pe bandă de magnetofon ale emisiunilor radiofonice, pe care le avem. Amintim doar câteva:

Mult e dulce și frumoasă (emisiune de limbă română). Mituri și legende, Din marile legende ale lumii, Legende românești. Din comoara folclorului nostru. Valorificarea tradițiilor românești. Amfiteatru literar. Momente din istoria literaturii românești. Capodopere ale literaturii universale. Ediții radiofonice: Zilele Eminescu, M. Sadoveanu, G. Coșbuc, I. Creangă, I.L. Caragiale, T. Arghezi. De la frescele Voronețului la Coloana infinită. Memo-

ria pămîntului românesc. Odă vitejilor. Cîntare României Socialiste. N-ai vrea să cunoașteri muzica? Momente din istoria muzicii românești. Să cunoaștem creația e-nesciană. Înaintași de seamă ai științei și tehnicii românești. Minunile lumii au fost numai 7? Oameni de seamă din istoria culturii.

Mulțumirile pe care le aducem Radiodifuziunii și televiziunii București, le însoțim și de câteva sugestii privitoare la orarul acestor emisiuni.

Marea majoritate a emisiunilor care ne-au interesat sînt programate după ora 21, deci după orele de serviciu, așa că ar trebui să ai un magnetofon acasă ca să le poți înregistra, și în afara orelor în care s-ar putea face audiții radiofonice pentru elevi. Desigur, noi ne gîndim la elevii școlilor profesionale fără internet care nu au toți aparate de radio acasă sau la gazele la care stau.

Emisiunile Teatrului la microfon, Teatrul radiofonic pentru copii sînt deasemenea fixate pentru vineri dimineața, între orele 8—10, sau seara la orele 20. Elevii dimineața sînt la cursuri, iar seara nu mai sînt în școală. Emisiunile de dimineața sînt mai lungi de o oră, deci nu pot servi ca oră-lecție, spre exemplu. Multe emisiuni sînt programate la timp potrivit. Dar, ca aceste emisiuni frumoase, instructive și plăcute elevilor, să-și atingă scopul lor educativ credem că ar trebui difuzate între orele 17—20. Desigur, conducerea Radiodifuziunii are în vedere culturalizarea maselor de toate vîrstele — dar, n-ar fi rău dacă s-ar repeta anumite emisiuni. Aceasta ar oferi posibilitatea de a corecta înregistrarea — o problemă importantă — pentru că o condiție a succesului audiției este și perfecțiunea înregistrării. Această repetare însă cerem să se facă pe programe diferite, pentru că în unele regiuni ale țării emisiunea e mai clară pe Programul I, iar în altele pe Programul II.

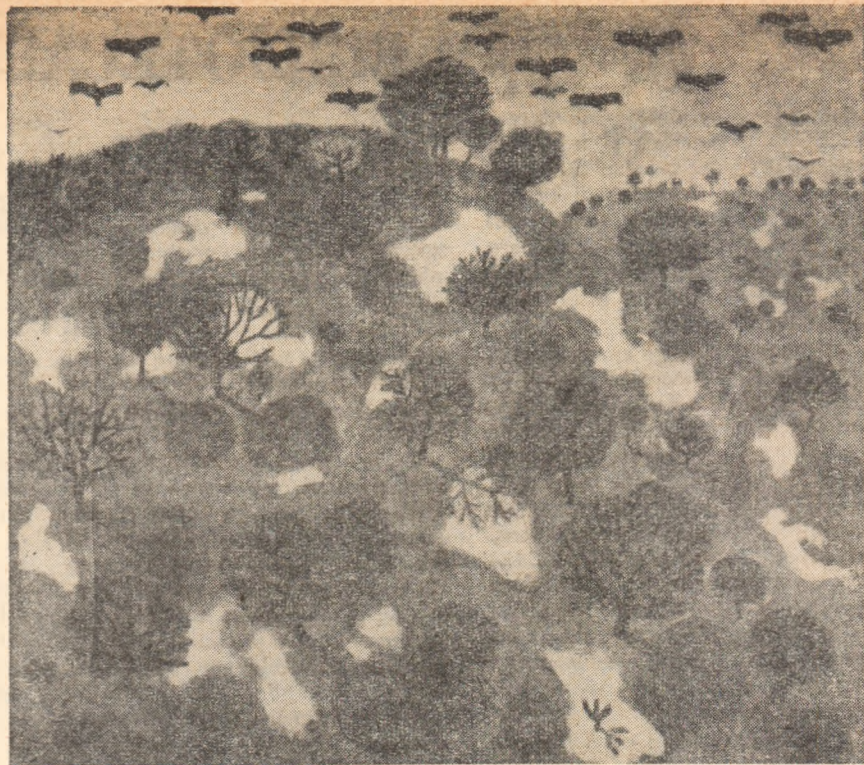
Letiția POPA

Bibliotecară, Centrul școlar M.I.U. Cluj

ȘCOALĂ NOUĂ DIN
CONSTANȚA

TOATE DRUMURILE DUC LA ȘCOALĂ

PEISAJ

de Viorel MĂRGINEANU

În ajunul primei zile de școală, la 14 septembrie, începea exodul... Era o bucurie și veche și nouă pe care o încercau în fiecare an drumurile, care purtau în albia lor prăfoasă care și căruțe se îndreptau spre școală, într-o procesiune solemnă. Este o asemănare uimitoare între șerpuirea piraiei și rîurilor cu cea a drumeagurilor, a drumurilor de țară. Iată bunăoară drumul Daneșului... Prăfos și cu hîrtoape, cu sute de orătănii, dar plin de sine, primea în albia lui carele și căruțele dăruite de suratele lui mai mici din Laslea, Seleuș, Criș, Stejăreni, Hetiur, Venchi. Și nimic nu schimba această ordine firească stabilită de decenii. Drumul Daneșului devenea fluviu cu curgerea lentă a carelor și căruțelor spre același port sau liman: internatul liceului. Spre aceeași țintă șerpuia și drumul Albeștiului, îmbogățit cu revărsarea drumeagurilor Boiului și Soportocului, ca și drumul Apoldului, ca și toate drumurile care duceau la Sighișoara. Era marea lor sărbătoare, la care eram invitați noi, copiii, împinși de părinți să ne schimbăm destinul... Apoi drumurile se ramificau în măruntele și întortocheatele străduțe medievale ale orașului, pietruite și înguste, sufocate de irumperea hirsutelor vehicole țărănești. Acestea, cu plutiri domoale de arcă, intrau în ordinea sculatului de dimineață și a distanțelor, în curtea internatului, transformînd-o într-un imens han de țară.

A doua zi își pierdeau personalitatea. Deveneau din nou pur și simplu drumuri sau drumeaguri cu rosturile lor, punîndu-și doar amprente pe încălțările „peizanilor” (aceștia erau părinții noștri) care veneau să-și vadă odraslele la oraș.

În car, deasupra saltelei umplute cu paie, depănăm ultimele ecouri ale vacanței care s-a dus, înfiorîndu-ne în aerul pur de toamnă de gînduri și griji noi. Legănarea aceasta, generatoare de fantezie se frîngea o dată cu drumul, în curtea internatului...

Zestrea noastră era săracă. Nimic în afara strictului necesar din inventarul pretins de internat. Am socotit ca un mare noroc faptul că ni s-a admis ca în locul plapomei să venim cu o pătură și cu cearșeafuri de cînepă, produse ale industriei casnice. Nimeni dintre noi n-a uitat însă atitudinea distantă și de desconsiderare cu care ne întîmpina administratorul care ne făcea inventarierea, din vorbele căruia se desprindea invariabilul: „Ce dracu mai caută țărănoii aceștia, de ce nu stau la coarnea plugului? Toți vreau să se facă domni!”

Realitatea aspră lua locul reveriei, o dată cu prima zi de școală. Eram de mult părtași la zba-

terea continuă a părinților noștri, care se luptau cu infinite greutăți materiale pentru a ne ține la școală. Și, la nivelul priceperii de atunci, am înțeles sensul profund al expresiei „a-ți trage de la gură”.

Alții veneau cu trenul de la distanțe de zeci de kilometri. Erau „privilegiații” care călătoreau cu un tren adevărat, nu cu trenuțul care trecea prin oraș, pe care-l socoteam o parodie a mașinii cu aburi. Decît așa, le spuneam colegilor care veneau de pe valea Hîrtibaciului, mai bine cu căruța, ajungi mai repede. Din primii ani de liceu ne amuzam citind

FOILETON

versurile „O trenișor de Crasna-Huși, / Locomotiva ta e-un samovar.” /Iar tu, întreg, pari un Tramcar/ O jucărie de păpuși”... din cunoscuta poezie a lui B. Nemțeanu. Unii veneau chiar cu acceleratul. Pe aceștia îi pizmuim. Ni se părea că vin pe drumul de fier, din alte lumi îndepărtate, unde noi călătoream numai cu închipuirea. Ei mai erau și fericirii posesori ai altor obiecte care ne stîrneau admirația și invidia. Aveau valize, valize adevărate din piele de porc, cochete, cu iz de depărtări... și, cînd dădeam cu ochii de cîte-o etichetă frumos colorată, cu emblema hotelului „Tivoli” sau „Grand Hotel”, rămîneam muți de uimire. Aceasta depășea cea mai înflăcărată fantezie, coșurile noastre de nuiele pierzîndu-și pe loc toată poezia răstocilor de baștină cu sălcii bătrîne.

Și unii și alții așteptam prima zi de școală. Sala de clasă era proaspăt spoită, cu aceleași bănci șubrede, cu zeci de încrustații și protuberanțe. Și pot afirma cu oarecare aproximație că aceasta este soarta tuturor băncilor, de a fi scrijelate, în pofida dictonului învățat pe dinafară „nomina stultorum eiusdem locorum”. Ne așezam în bănci după simpatii și interese. Eu te ajut la teze la română, tu la matematică și așa mai departe. Din rama lor ne priveau severi Nicolae Iorga și Vasile Pîrvan. Alte tablouri nu aveam în clasa noastră. Într-unul din ani a fost scos Nicolae Iorga și am rămas numai cu un singur portret. Aceasta este însă o altă amintire foarte tristă.

Prima zi de școală se pierdea în griji și presupuneri. Nu eram nici acasă, nici la școală, ci „undeva la mijloc” ca eroul lui Salom Alehem, „nici în Caslirifica, nici în lehupeț”. Erau prea proaspete amintirile vacanței mari, dar tot atît de imperioase și prezente îndatoririle de școlar. Ce profesori s-au schimbat, cine ne va fi dirigînte, ce colegi au plecat, cine a venit nou, cine are manual de vînzare, manualul lui Oțetea sau Lambrino de istorie, Nedioglu la română și alte, alte întrebări și probleme care-și așteptau răspunsul și rezolvarea lor imediată. Și, bineînțeles, erau problemele sentimentale, care, potrivit vîrstei, se cereau povestite și reclamau pe viitorul confident.

În prima zi de școală se fundamenta viitoarea noastră războire cu „cartea”. Cartea era manualul mult rîvnit de noi în toată perioada de școlaritate. Se învăța însă și după „ureche”, la acele discipline unde nu aveam nici un manual, sau era unul la zece elevi. Cu protecție ajungeam să-l furnizăm cam de două ori pe an, cînd îl citeam în întregime, ca pe un roman. Cei amenințați cu corigența, plăteau fericirilor posesori de la 5 pînă la 10 lei. Era mai scumpă „taxa”, pentru că izvora dintr-o necesitate stringentă. Altele erau mai ieftine („taxa de lux”), de la doi pînă la cinci lei. În toată clasa doar doi colegi aveau ceasuri de mînă. Unul arăta și zilele săptămîinii și poziția Lunii. Pentru doi lei îl purtam pe mînă pe cel simplu, o oră întregă, pentru 5 lei pe celălalt. Rămas bun lecțiilor în asemenea împrejurări, cînd urmăream doar acele ceasornicelor, reținîndu-ne respirația cîte un minut și jumătate, ca niște veritabili pescuitori de perle din mările Sudului. Plăteam și cu note proaste aceste plăceri...

Astăzi toate drumurile duc la școală. Drumul Daneșului a rămas tot solemn, dar cu asfaltul licator, cu irizări de fata morgana. Nu mai poartă hirsutele vehicole țărănești în albia lui, ci autobuze elegante. S-au dus și saltea cu paie și coșurile de nuiele, s-a dus chiar și trenuțul care șerpuia prin oraș. Nepoții noștri, mari sau mici, trăiesc altfel bucuria primei zile de școală. S-a dus și goana după manuale. Copiii și nepoții noștri din clasa I sau a XII-a astăzi le primesc în dar, legate și compactate frumos, încă din prima zi.

S-a schimbat și destinul părinților copiilor de azi. Ei nu-și mai „trag de la gură” să-i poată da la școală. Luîndu-mă cu vorba, era să uit să vă spun că s-a dus și administratorul de la internat. Bine că s-a dus...

Maximilian BENDORFEANU

DIN CARNETUL UNUI DIRECTOR DE LICEU

En ajunul deschiderii cursurilor. Moment psihologic care adună în jurul școlii roiri de părinți ai elevilor. Toți îl caută pe director căci au de rezolvat probleme „vitale” pentru viitorul odraslei lor. Forțata nu se potolește până nu și-o vadă așezată și rostuită după pofa inimii lor.

Printre alții părinți, mame și tați nerăbdători, îngrijorați, plini de nădejde, rugători, insistenți, tală că se precipită în cancelarie și unul cu o mină ce trădează o indignare abia stăpînită.

— Cu băiatul meu s-a comis un aluz și cer să se revină numaidecît.

— Amme?

— S-a trecut peste hotărîrea familiei și l-ați repartizat „din oficiu” la secția umanistă. Noi vrem să urmeze realul, avem cu el anumite planuri.

— Amme?

— E băiat, trebuie să-l asigurăm un viitor. Va merge la politehnică. Vrem să-l facem inginer electronist... Are cine să-l ajute... unchiul lui e profesor acolo.

— Ce medie are la matematică și la fizică?

— N-are cine știe ce medie; ciuci, dar asta-i altă poveste. N-an știut să-l stimuleze profesorii, să-i aprecieze munca. Dumnealor nu știu că acest copil muncea până la istovire să-și rezolve problemele numai la matematică și fizică. Sint obiectele la care s-a străduit cel mai mult.

— Din pastune sau ca să învingă niste dificultăți ce-l depășeau? Băiatul e convins că merita o notă mai mare? Dorește și el același lucru?

— La cele trei întrebări părintele a replicat evaziv, comasind răspunsul:

— Bineînțeles, dacă nu l-aș cunoaște ce poate...

— Atunci să ne convingem și noi. L-am chemat.

Băiatul intră vădit stîlucit, salută reverențios, dar evită privirea prea autoritară a tatălui său. Răspunde întrebărilor mele, codindu-se puțin.

— Eu am optat pentru modern, am dat în scris tovarășului diriginte încă de anul trecut. Nu sint bun la matematică. În școala generală mi s-au dat note cam mari. Media de limită am scos-o cu mari eforturi. Ca să mă pot menține pe linia de plînire ar trebui să învăț numai la matematică și fizică și să neglijez toate celelalte obiecte.

— S-ar putea chiar să piardă anul din pricina acestei orientări greșite. Am mai avut cazuri. Bănuiesc că nu doriți realul cu un asemenea preț; mă întorc către tată, punîndu-i în față alternativa ratării copilului.

Omul meu nu părea deloc încercat. Pentru el nu se puteau crea dileme din moment ce alte alternative nu-si puseseră. El știa una și bună și o ținea pe struna lui. Munca de convingere a fiului îndărătnic urma să se desfășoare în familie. Deocamdată se mulțumește să-i adreseze cîteva reproșuri „domoale”.

— Asta-i răsplata sacrificiului meu pentru că vreau să te fac om (mama era exclusiv). Ce-ți lipsește? Ai toate condițiile. Meditator și-am pus. Camera separată ai... Apoi către mine și mai convingător:

— Nu vă uitați la el. Dumneavoastră știți mai bine cum judecă copiii de azi viața.

Măcă-să-l-a cocosișit și trage la ce-i mai ușor. Nu vrea să muncească, să pună și el osul la contribuție. Asta-i. Apoi foarte energic și concludiv:

— Cred că nu e bine și nici corect ca părerea unui părinte să fie desconsiderată.

La urma urmei eu răspund de copilul meu.

— La noi contează mai mult omul pe care-l formăm decît o părere. Cînd se dovedește că un părinte nu-si cunoaște copilul și planurile lui sint în defavoarea copilului, sigur că părerea lui nu rezistă. Noi însă căutăm să-i facem pe asemenea părinți să vadă mai bine realitatea, să privească cu mai multă răspundere viitorul copilului lor, și dacă nu reușim să-l determinăm să renunțe la anumite idei preconceptuate, hotărîm noi.

O crispare nervoasă trece pe fața interlocutorului meu. Replica lui nu întîrzie. În tot acest timp băiatul cu ochii pironiți în lădușimea își frămînta degetele și nu îndrăznea să intervină, așteptînd parca o sentință implacabilă.

— Dar tu ai un ideal la care ții? Ce ți-ai propus să devii?

— Mie-mi place mult anatomia, biologia, am citit tratate de medicină. Vreau să mă fac chirurg.

— De ce n-ai avut curaj să spui acasă toate acestea, doar nu ești tu vinovat că nu ai aptitudinile pe care le dorește tatăl tău.

Băiatul răspundea cu glas potolit la întrebările mele, își cumpănea cuvintele ca să-și menajeze tatăl dar nu mai sovăia ca înainte. A simțit din discuție că are un altul și poate pentru prima dată a vorbit deschis în fața tatălui său despre profesiunea ce-l preocupă. Răspunsul lui formulat limpede și plin de sensuri l-a făcut să tresară:

— N-am vrut să-l dezamăgesc, dar nici să-l mint nu mă vreau.

Dar tatăl nu părea să fi înțeles mare lucru din frămîntările fiului său, din efortul irosit de dragul lui într-o direcție care nu-l atrăgea. Opacitatea lui îngustă despre rolul familiei, tutela lui rigidă, incremenții în calcule, nu se puteau lepăda ca niste arme ruzinate după o bătălie pierdută. Ii venea greu să renunțe la arsenalul lui pedagogic deși viața și propriul lui copil îi demonstrau că sint împotriva firii.

Băiatul s-a retras cu aceeași sfială, dar, cînd m-a salutat din ușă, am surprins în ochii lui o lumină triumfătoare.

Toți în zilele de fierbere și tumult care preced începutul de an școlar am cunoscut o mamă care avea toate motivele să fie îngrijorată. Își ascundea mîhnirea într-o potolită reșecare și nu dorea decît să afle ceva de soarta fetei ei. Am înțeles-o străjînd ușile închise în dosul cărora se dădea lucrarea scrisă pentru concursul de admitere în liceu. Nădăjduia că printre candidații s-ar putea să fie și fiica ei cea mică. Umblase pe la trei școli și n-a găsit-o nicăieri. Era nerăbdătoare să știe dacă copila pusă sub interdicția neînduplecată a tatălui, de care era despărțită, a mai încercat această ultimă sansă.

Am luat dosar cu dosar și printre ultimele am dat de Florica T. Deși pe certificatul de absolvire avea note mari, care ce-i drept mai scăzuseră în ultima clasă, fetița căzuse la concursul din primăvară.

Mama mi-a explicat că cele două fete ale ei, de vîrste foarte apropiate, care au crescut împreună treisprezece ani, au fost despărțite printr-o hotărîre judecătorească. Ea fiind bolnavă i s-a încredințat fetița cea mare.

Era o femeie modestă, cu fața aproape străvezie trăind o sănătate subrezită. Își întreținea fetița dintr-o pensie de invaliditate de gradul III în casa părinților ei. Tatăl, beneficiarul locuinței și al unui post foarte bine retribuit a dat-o pe cealaltă în ocrotirea bunicii, stabilindu-i un regim sever de domiciliu forțat. Nu numai că n-o lasă să-și vadă mama, dar îi interzice orice legătură cu sora ei. N-a învoit-o nicăieri odată s-o viziteze la spital cînd aceasta fusese internată pentru o intervenție chirurgicală foarte dificilă. De altfel, tatăl aflase cu totul întâmplător și tardiv de la o vecină că cealaltă fiică a lui zăcuse trei săptămîni între viață și moarte.

Cazul mi s-a părut ieșit din comun și am căutat să aflu cîte ceva despre această familie destrămată și mai ales pe ce se întemeiază cerbicia unui asemenea părinte. Mariana, sora cea mare, mi-a povestit cît suferă de mult din cauza acestei despărțiri absurde, cum caută să afle de la străini ce se petrece cu sora ei. Ea trebuie să susțină și moralul mamei, s-o îngrijacă pe bunică; numai la carte nu-i stă capul deși îi place să învețe.

Am revăzut-o pe mamă în toate zilele cît a durat concursul urmîrînd cu infrigurare notele ce le obținea fetița la probele orale. Ori de cîte ori se deschidea usa sălii unde eleva își pregătea subiectul, chipul palid al mamei apărea în dreptul ei palpitînd de emoție.

Din îmbulzeala ce s-a produs la afișarea listei cu rezultatele, mama s-a desprins fără să vadă ceva și a rămas în mijlocul curții ca un semn de întrebare. Cineva a rostit numele fetei admisă cu 7,33. O imensă bucurie îi inundă fața, o bucurie de care nu avusese parte multă vreme. N-avea însă și-o împărtășească. Fetia ei nu era acolo. Tatăl ei o ținea ferecată. Am chemat-o la mine și am îndemnat-o să țină legătura cu școala. Aici își va putea înțina copilul pînă se vor normaliza lucrurile. Cîțiva stropi mari s-au rostogolit pe obrajii ei supti.

— V-aș mai face o rugămînte. Aș dori, dacă e posibil, s-o mut la dumneavoastră pe fiica mea Mariana; măcar în școală să poată fi împreună. Se iubesc atît de mult și cea mare poate s-o ajute. Au învățat întotdeauna împreună.

Deși locuiește departe n-am putut da decît un răspuns afirmativ.

La cîteva zile după deschiderea cursurilor plenară cu părinții. L-am așteptat pe ciudatul tată, invitat special, dar n-a venit. Îmi făcusem un plan deliberat pentru discuția cu el. Îl mai aștept, mai e încă vreme și nu mă îndoiesc că va veni. Dacă nu pentru altceva, măcar să protesteze că în sfîrșit cele două fiice ale lui sint iarăși împreună.

Toamna se numără bobocii și de data asta am avut ce număra. Mulți dintre absolvenții ultimei promoții, acum studenți au venit la serbarea începutului de an să-și revadă școala și să se facă urările cuvenite cu recunoștința pe care parca se stiau s-o mărturisesc. Toți erau bucurioși, plini de voie bună și foarte dispuși să istorisească avaturile concursului de admitere. A venit cu ei și Andrei, cu toate că nu reușise la arhitectură. El asculta, înregistra entuziasmul celorlalți și se străduia să fie în ton cu ei.

La un moment dat, cînd se afla mai aproape de mine l-am întrebat, „Ce face Ioana?” Ii adresam pentru prima dată o asemenea întrebare. Simțeam nevoia să-l încurajez în mica lui dramă.

— A intrat la chimie, cu medie foarte bună. Mă așteptam să-mi spună mai multe, dar a schimbat vorba. Ușorul tremur al glasului și roșeața ce l-a năvălit în obraji m-au făcut să înțeleg că am apăsât pe o rană încă vie.

Oare ce mai zice mama lui acum? Doar pentru asta a luptat ca să-i despartă pe cei doi prieteni. Și cîtă persuasiune! Mi-am amintit de discuțiile lungi și infructuoase cu această mamă supraproctoare.

— Băiatul meu a căzut într-o mare belea. Ajuțați-mă să-l salvez, suna apelul pe care-l lansă mama lui Andrei către mine cu o gesticulație ca și cum ar fi fost vorba de un inecat. O acuza pe diriginta de lipsă de sprijin și perspicacitate, că „permite să se îndrăgostească doi colegi între ei, să se înfîlcească în afara școlii și culmea, îi mai duce și la teatru și-i așează împreună”.

Am surprins o asemenea discuție la o oră de convorbiri cu diriginta căci mama care se dedicase educației fiului ei și renunțase la serviciu, era nelipsită:

— De ce pretindeți că fata are o influență nefastă asupra băiatului cînd ea este pentru clasă un model de conduită și învățătură?

— O fi, dar asta mă privește mai puțin. De ce nu și-a găsit alt prieten să-i sucească capul? Dar și-a făcut ea bine socoteala: singur la părinți este, are de toate, noi îl iubim și facem pentru el orice.

— Mă îndoiesc că în mintea unui copil de 17 ani pot încolți asemenea calcule. De ce atribuieți ceea ce gîndiți dv., acestei fetițe?

— Nu cunoașteți fețele din ziua de azi, tovarășe dirigintă! Se viră în sufletul băieților prin niste metode...

— Poate miți spuneți și mie ce „metode” folosește Ioana, e bine să cunosc și eu cît mai exact situația.

— În fiecare dimineață se așteaptă. Își scriu bilețele, merg pe ascuns la cinematograful, am găsit caietele ei în servieta băiatului și multe altele, pe care mama le insistă ca pe niste mărgel pe ată formidant colier al dezonoarei dăruit cu generozitate tinerei adversare. Și pe lîngă toate acestea „nu e nici de familie”. Ea exclude cu brutalitate sentimentul curat și stimulat al unei iubiri firești.

Îi pîndește dintr-un balcon vecin cu casa fetei, a vorbit și cu sectoristul care o ține la curent cu orice mișcare. Ce pricepem noi din grijile unei mame!?

Am intervenit în discuția cu diriginta pentru a tempera pornirile mamei care ar fi dorit să „pună mîna în pămînt fetei”. Peste cîteva zile se anunța pentru o audiență împreună cu sotelul ei. Tatăl, un intelectual, un intelectual, pare rezonabil și la locul lui. Cu un singur lucru nu era de acord — că școala nu ia măsuri mai energice împotriva acestor îndrăgostiți, să-i învețe minte că așa ceva „nu-i de nasul lor”.

Am încercat să duc discuția pe un plan mai pedagogic, nădăjduind să schimb opacitatea tatălui și prin aceasta atitudinea mamei. I-am demonstrat că neînțelegera unui astfel de moment din viața copilului poate crea adevărate drame. Desigur nu trebuie să privim lucrurile prea tragice, să încercăm să ne transpunem în situația lui, să ne amintim și de tinerețea noastră.

— Eu sint primul lui educator și n-am dat greș pînă acum.

— Uneori e nevoie și de educarea educatorilor. Nu aveți suficientă încredere în fiul dv. care e un copil bun și nu sinteți cred, destul de receptivi la schimbările ce survin în dezvoltarea lui. Ceea ce vă pune în alarmă sint manifestări firești ce decurg din aspectul psihologic și biologic al eroticității la vîrsta aceasta.

Le-am arătat că dragostea e expresia necesară a perioadei de maturizare și are implicații morale deosebit de importante, că sensibilitatea băiatului nu trebuie iztată prin violențări și urmăriri polițiste.

— La asta nu m-am gîndit, e adevărat. Trebuia să-l lanț mai cu blîndețea. Acum și-a luat o libertate supărătoare și nu știu unde va ajunge cu această prematură ostentativitate de bărbat.

— E vremea să înțelegeți că nu mai este un copil și trebuie să-l priviți cu alți ochi. Da, într-un fel aceasta e vîrsta ieșirii de sub tutela părintească și a integrării în viață. Acest proces însă e bine să se petreacă cît mai armonios, fără perturbări grave. Depinde de tactul părinților, de mobilitatea metodelor educative ce se cer adoptate atît specificului vîrstei cît și particularităților psiholo-individuale. Metodele de constrîngere în cazul unui tînar îndrăgostit nu prea dau rezultat dorit.

Am pledat pentru înțelegerea dragostei juvenile, a valorii ei morale.

Nu știu cît și-au însușit părinții lui Andrei din punctul meu de vedere. Tatăl îmi dădea dreptate mai mult din politețe, mama părea incremențată în miopia ei. Știu însă că în colțul străzii cei doi tineri nu se mai înfîlcesc. Ioana a renunțat la această prietenie pentru care demnitatea ei a fost de atîtea ori jignită. S-au sfîrșit și palpitările mamei, și grijile tatălui, dar în folosul cui?

Prof. Zina SÎRBU
Directoarea liceului „M. Eminescu”
București

În numeroasele discuții pe care le-am avut cu cadrele didactice și părinții cu privire la insuccesul la învățatură al elevilor, am constatat că de regulă întreaga vină se atribuie elevilor. Aceștia sînt prea puțin capabili, inactivi, neinteresăți etc. Indiscutabil, dacă apreciem situația în limitele unui moment, așa stau lucrurile. Dacă ne permitem însă să întrebăm de ce nu s-au dezvoltat capacitățile, interesele și hărnicia elevului atunci nu mai putem pune totul pe seama acestuia.

Este vorba deci despre înarmarea, din timp a elevului cu mijloacele de acțiune intelectuală, de trezire a interesului pentru studiu, de asigurare a unui regim de lucru individual care să devină obișnuit și propriu elevului.

Hotărîtoare, în această privință, este acțiunea educatorilor, a profesorilor și a părinților.

Eșecul școlar, este — în principal — un eșec al pedagogilor, al celor ce instruiesc și educă. Un eșec, adică o nereușită a lor în realizarea obiectivelor pedagogice. Grav este faptul că nereușitele inițiale au tendința de a se amplifica mereu, rămînea în urmă crește și operația de recuperare a elevului devine din ce în ce mai grea. Elevul nu va prinde interesul real față de învățatură, nu va fi atras de ea, pînă nu va constata că și el poate ceva, că, străduindu-se, reușește. Pentru a conduce pe elevul rămas în urmă la o astfel de situație este necesar ca toate lacunele în cunoștințe și procedee de lucru să fie lichidate.

Nu este ușor ca elevul să facă într-un timp scurt ceea ce nu s-a realizat luni și ani de zile. Măsurile de circumstanță, de pildă, meditațiile, care să ajute pe elev să facă față unui examen sau concurs, de multe ori, nu duc la un efort de fond, ci răspund doar unor necesități de moment, avînd un efect trecător.

Nu trebuie să se scenteze pe o rapidă și miraculoasă recuperare a elevului grav rămas în urmă. Dacă sînt afectate bazele pregătirii elevului, atunci trebuie să se acționeze tot într-un mod temeinic și perseverent. De aceea este preferabil ca eșecurile să fie prevenite. În acest scop este necesar ca în procesul instructiv să se exercite un control de fond, respectiv să se constate cum gîndește elevul, în ce măsură se înarmează, pas cu pas, cu procedeele de lucru; Astfel, elevul dobîndește posibilități de automișcare, el învață să învețe independent. Esențial este ca elevului să i se deschidă calea spre progres.

În atenția părinților trebuie să stea, în deosebi, modul cum elevii își pregătesc temele pentru acasă. Această latură a pregătirii elevului este deosebit de importantă, întrucît mai ales în munca independentă se constituie stilul de activitate intelectuală a elevului.

Se înțelege că acei părinți sau meditari ce se substituie elevilor, dîndu-le lecții de-a gata pregătite, îi privează pe aceștia de posibilitatea de a progresa. Cu alte cuvinte le fac mai mult rău decît bine.

Elevii trebuie ajutați, mai precis călăuziți spre cele mai bune căi de lucru, trebuie să li se arate unde să-și concentreze eforturile și în genere să se aibă grijă de constituirea regimului de învățare independentă.

Studiul temeinic, în cadrul școlii, nu poate fi înțeles fără o îmbinare rațională între efortul în colectiv, îndrumat și condus de profesor la clasă, și efortul personal al elevului de adîncire și lăr-

SĂ PREVENIM EȘECUL ȘCOLAR

de prof. dr. docent Ion BERCA

gîre a cunoștințelor, de aplicare a lor prin efectuarea temelor de acasă.

Metodica predării temelor este diferită, în funcție de conținutul și caracterul temei, de nivelul de pregătire al elevilor etc. În această privință, nu există „rețete”, cum de altfel acestea nu trebuie să-și găsească loc în întregul proces de instruire și educație. Din practica școlară pozitivă se desprind unele indicații concrete care pot constitui un sprijin serios în activitatea elevului.

Temele pentru acasă se pot împărți în două categorii principale: orale și scrise. Indiferent de natura și caracterul temelor pentru acasă, o cerință esențială ce trebuie respectată în pregătirea lor, este aceea de a ține seama de gradul dificultății lor.

O greșală pe care o fac cei mai mulți elevi constă în aceea că ei își fac temele în ordinea orarului, fără să țină seama de greutatea lor. Un fenomen destul de frecvent este acela că elevii încep munca de acasă cu efectuarea temelor mai ușoare, considerînd că este necesar un timp de adaptare pentru temele mai dificile. În felul acesta, efectuarea temelor mai grele, care cer eforturi mari, este lăsată la sfîrșitul pregătirii, cînd elevul este obosit, și, deci, ritmul de muncă mai scăzut.

O altă greșală este aceea că unii elevi își fac întii temele scrise, rezolvă problemele și exercițiile și apoi trec la studierea materialului teoretic, la învățarea lecțiilor. Un astfel de procedeu este profund greșit. Este știut faptul că temele pentru acasă decurg, în general, în mod organic, din cunoașterea materialului pentru temele orale. Temele orale, ca, de exemplu, povestirea conținutului lecției din manual, răspunsul la anumite întrebări, memorarea unor reguli, definiții, teoreme etc. condiționează aproape întotdeauna calitatea efectuării temelor scrise.

învăța pe de rost, mecanic, conținutul lecției. Un asemenea mod greșit de învățare dă elevului uneori falsa impresie că el cunoaște lecția și, deci, i se pare nejustificată aprecierea negativă a profesorului atunci cînd, examinat, el dovedește o însușire mecanică a materialului. Se desprinde deci necesitatea ca elevii — pe orice treaptă de vîrstă școlară s-ar afla — să se obișnuiască să învețe în mod conștient, să desprindă ideile principale ale textului citit, pe care să le poată apoi reda.

Succesul muncii independente de acasă a elevilor în pregătirea temelor depinde și de condițiile în care lucrează acasă, de regimul de muncă. Elevii trebuie să se deprindă să lucreze întotdeauna la ore fixe, să alterneze în mod rațional munca cu odihna, să prețuiască fiecare minut, să-și organizeze, cu sprijinul părinților, un loc al lor de muncă.

O problemă asupra căreia se poartă discuții este aceea dacă pregătirea lecțiilor și a temelor pentru acasă trebuie făcută în ziua în care ele au fost date sau în ajunul lecției următoare.

Practica școlară ne arată că pregătirea acestora numai în ajunul lecției nu dă aceleași rezultate pozitive ca în cazul cînd elevii încep să și le pregătească chiar din ziua în care s-a făcut predarea. Trecînd prea mult timp pînă la pregătirea temei, elevii uită adeseori unele părți din conținutul lecției ce li s-a expus în clasă, ceea ce necesită o muncă în plus. Pe de altă parte, revăzînd materialul chiar în ziua predării lui, elevii au posibilitatea să-și dea mai bine seama de ceea ce au reținut din expunerea profesorului, în ce măsură tema, în ansamblu, le este clară, să-și pună la punct notițele, să se gîndească asupra materialului ajutat care le este, eventual, necesar pentru a se pregăti temeinic.

În ceea ce privește efectuarea temelor scrise există situații diferite. Ele se rezolvă în mod deosebit, în funcție de conținutul și caracterul temelor, de particularitățile de vîrstă ale elevilor. Cînd elevii sînt mai mici și ar putea, eventual, să uite indicațiile date de profesor, sau învățător cu privire la modul de efectuare a temei scrise, acestea trebuie îndeplinite chiar în ziua predării. Același lucru este posibil și la clasele mai mari, cînd tema dată nu ridică probleme deosebite, nu cere un timp mai îndelungat de prelucrare a aspectelor ei principale. Sînt cazuri, de pildă, cînd, pentru efectuarea unei compuneri, a unui referat sau lucrări practice, elevul trebuie să mediteze mai mult, să consulte și materialul auxiliar etc, ceea ce, evident, presupune eforturi mai susținute și timp mai îndelungat.

Iată cîteva aspecte principale legate de pregătirea de către elevi a temelor pentru acasă, care, desigur, nu epuizează problema prevenirii rămîinerii în urmă la învățatură.

În sensul mai larg, prevenirea eșecului pedagogic se integrează în opera educativă ce privește formarea optimă a personalității elevului și a tînrului.

Referindu-ne la importanța studierii sistematice a textului din manual, atragem atenția asupra unei situații care se întîlnește în practica unor elevi: aceea de a

CULEGERE DE TEXTE PENTRU MUNCA EDUCATIVĂ

LA CLASELE I - IV

Secția „Educație” a Institutului de științe pedagogice, odată cu elaborarea unor lucrări de specialitate, își propune să alcătuiască o serie de culegeri de texte din literatura română și din cea universală, necesare, prin valorile implicate (morale, estetice etc.) muncii educative din școală.

Prezentăm tematica, în proiect, a volumului pentru cl. I-IV, invitând cadrele didactice să-și spună părerea asupra ei ca și asupra structurii pe care ar trebui s-o aibă o astfel de lucrare.

Institutul de științe pedagogice așteaptă sugestiile cât mai curînd, nu mai tîrziu de 15 noiembrie a.c.

TEMATICA

I. Patriotism socialist, mîndrie națională

- Dragoste, respect și prețuire față de părinți, membrii familiei, învățători și școală, colegi și ceilalți oameni.
- Admirație și interes pentru activitățile pionierești, față de frumusețea ceremonialului pionieresc.
- Dragoste și admirație față de frumusețile și bogățiile locului natal și ale patriei.
- Respect și prețuire față de trecutul de luptă al poporului nostru; luptători pentru cauza poporului, pentru libertate și pentru independență națională.
- Admirație și dragoste pentru tradițiile, creațiile artistice și științifice și pentru limba poporului.
- Respect față de calitățile poporului nostru: hărnicie, omenie, ospitalitate, dragoste de neam, curaj etc.
- Realizări ale regimului nostru; dragoste și devotament față de partid.
- Prietenie cu copiii din alte țări.
- Patriotismul și internaționalismul socialist se manifestă prin întreaga activitate a omului; îndeplinirea sarcinilor școlare — expresie a patriotis-mului elevului.

II. Atitudine conștientă față de muncă, în special față de învățatură

- Dorința de a fi activ, de a învăța cît mai bine, pentru a deveni pio-nier și pentru a respecta angajamentul pionieresc.
- Respect față de muncă și față de oamenii muncii; grijă și respect față de bunul obștesc.
- Inițiativă și spirit de răspundere, independență în îndeplinirea îndatoririlor școlare, preocuparea de a fi sîrguincios, perseverent; combaterea

lenei, a atitudinii celor ce-și însușesc munca altora, a celor care se complac în mediocritate.

- Satisfacția și bucuria pe care o dă munca bine efectuată.

III. Comportare disciplinată și estetica în conduită

- Spirit de ordine, punctualitate în respectarea îndatoririlor de elev și pionier a normelor de conduită.
- Disciplina conștientă — condiție și rezultat al activității colective — atitudine combativă față de actele de indisciplină.
- Frumosul din conduită și ținută; dorința de a introduce frumosul în viață, prin înfățișarea exterioară, prin faptele zilnice, prin atitudinea față de sine și față de ceilalți (adevăr, cinste, demnitate, modestie).

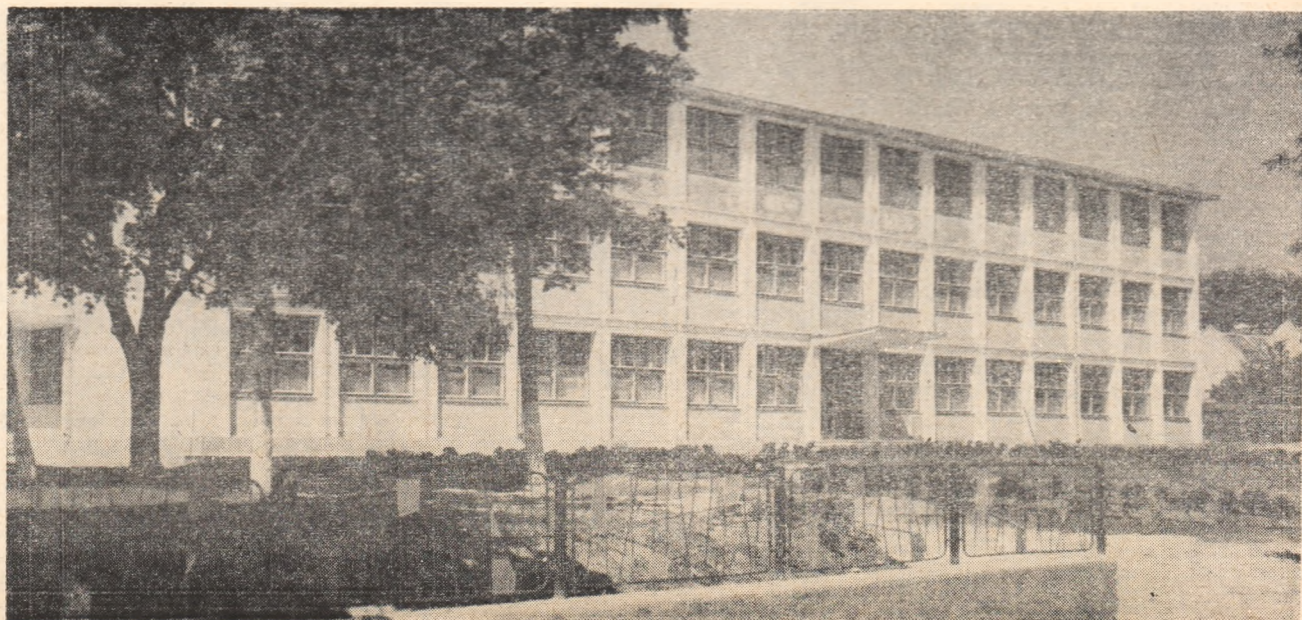
IV. Dragoste pentru viața în colectiv; deprinderi de comportare

- Prietenie și tovarășie.
- Încredere reciprocă, îmbinarea intereselor personale cu cele ale colectivului, răspundere față de realizările proprii și față de cele ale colegilor, întrajutorare tovarășească, combaterea vedetismului, a îngîmfării, a lașității.

V. Elemente ale concepției științifice despre lume

- Explicarea pe înțelesul elevilor de această vîrstă a materialității lumii, a mișcării, schimbării și dezvoltării fenomenelor.
- Combaterea misticismului, a superstițiilor și a prejudecăților.
- Posibilitățile omului de a cunoaște și de a influența din ce în ce mai mult lumea înconjurătoare.

ȘCOALĂ NOUĂ
DIN GALAȚI

COPILII MOFTUROȘI

Există copii cărora părinții greu le pot intra în voie. Ei găsesc întotdeauna ceva ce nu le place: când li se oferă un anumit fel de bucate, când primesc o jucărie, sau sint puși să efectueze o muncă.

Mofturile, indiferent de felul lor, strică fondul inițial bun al copilului și înnegurează pruncia.

Ele dezvăluie aspecte negative ale educației.

Iată de ce trebuie combătute cu tărie.

Cum a fost posibilă apariția acestor defecte? Au fost oare moștenite de la părinți?

Nu! Mofturile nu se transmit ereditar, nu se moștenesc, ci apar în decursul dezvoltării individuale a copilului, încă de la cea mai fragedă vîrstă.

Dacă nu se moștenesc, care sint cauzele ce determină apariția lor la copii, tulburînd adeseori din temelii viața unor familii?

Cauzele trebuie căutate în atmosfera din familia respectivă, deoarece putem afirma cu certitudine că mofturile părinților devin pe nesimțite mofturi ale propriilor lor copii...

O slăbiciune nefirească, manifestată față de copii, o vorbă care nu trebuia rostită în preajma lor, o acțiune ce nu trebuia săvîrșită, un gest care nu trebuia schițat cînd erau ei de față sint tot altele cauze generatoare de reacții negative, cu alte cuvinte — de mofturi.

Primele mofturi la copii sint legate de masa ce li se servește. Sint cele mai numeroase și constituie un punct de plecare pentru apariția mofturilor și în alte domenii ale vieții copilului. Despre unele din ele ne vom ocupa în cele ce urmează.

Mulți părinți se plîng că scumpii lor copii, de la o vreme, nu mai consumă carne. Pînă atunci însă, cereau „bucățica“ cea mai mare.

Care să fie cauza? se întrebă alarmati. Să nu mai știe mama s-o prepare ca înainte? Doar o pregătește la fel, ba chiar mai bine!... Să fie carnea de vină? Imposibil. Carnea a fost cumpărată de la măcelărie, unde e controlată de specialiști...

Atunci?... Într-o zi, mama a rostit cu glas ceva mai tare din bucătărie: „Iar să gătesc hoitul ăsta de oaie... Of, de n-ar mai fi oi pe lume!“...

Copiii au auzit, au făcut imediat legătura cu faptul că mame de multe ori nu-și puneau carnea în farfurie, ci numai sos, li s-a creat o stare de repulsie față de carnea de oaie („dacă nu-i place mamei, nu e bună“), iar pînă la a refuza și celelalte sortimente de carne nu mai e mult.

De aceea, de la o vreme, copiii nu mai consumă nici un fel de carne și abia dacă se ating de restul din farfurie.

Vă închipuiți ce greutatea întâmpină de-acum o astfel de mamă în ce privește pregătirea unei mese hrănitoare și gustoase, fără carne, însă potrivită cu etapa de creștere accentuată în care se află copiii.

În „lipsă“ de carne, apelează la lapte. Aliment complet, ieftin, și din abundență, care se poate prepara în o mulțime de feluri.

Dar și în acest caz, copilul vede că tatăl său adună cu lingurița spuma ce se formează la suprafața laptelui din cană, o aruncă la lădița cu gunoi și apoi îl bea.

A doua zi, copilul, la micul dejun, cere o linguriță. Pînă acum sorbea laptele potrivit de cald, fără linguriță. Mama se uită la el mirată și i-o dă. Copilul alege spuma, după care soarbe în silă laptele din cană, strecurîndu-l printre dinți („dacă spuma nu e bună, căci tata n-o mîncă, nici restul nu e bun“ gîndește mititelul).

În felul acesta, treplat-treplat, este scos de pe lista de bucate și laptele; urmează apoi derivatele lui.

Oul are aceeași soartă, pentru că bunica ori de cite ori vede un ou se strîmbă într-un fel aparte și nici măcar nu se atinge de el. Dacă a mîncat vreodată un ou, l-a mîncat doar pe jumătate: numai gălbenușul.

Nepoțelul a observat gestul repetat de zeci de ori și la un moment dat inima nu-l mai îndeamnă ca altă dată să întindă întîiul mîna, alegînd oul cel mai mare de pe farfurie.

Am dat aceste exemple, deoarece carnea, laptele, ouăle nu trebuie să lipsească din hrana copiilor, în anumite proporții. Am făcut aceasta și pentru că de ele sint legate cele mai multe din mofturile copiilor, dar sfera poate fi lărgită.

Evident, am întîlnit și familii în care masa era o adevărată sărbătoare. Acest lucru a fost posibil, deoarece cînd părinții erau întrebați de copii dacă e bună carnea

de botal, să zicem (carne care nu se bucură de cele mai bune aprecieri printre consumatori), răspundeau că e cea mai bună carne din lume, întîrînd cele spuse prin pofta cu care o mîncau.

Iar dacă un aliment nu le era pe plac, se fereau să o arate copiilor.

Și de cite neajunsuri au fost scutiți!...

Prof. Ștefan NICOLAE
Tr. Măgurele

„VENETICII“

Un nou an școlar. Gazde neaten-te, unii diriginți ai claselor a IX-a de la licee uită că în componența au apărut absolvenții proveniți de la diferite școli generale. Perioada de aclimatizare la noua școală le generează acestor copii procese psihice complexe, pline de tulburări și contradicții. Mai ales atunci cînd noul dirigit continuă a-i privi mereu ca pe niște oaspeți...

Cîteva file din jurnalul unei absolvente a Școlii generale nr. 4 din Cluj m-au convins de aceasta. Le transcriu pentru a-i face atenție pe colegii care uită ce tulburări interioare ar putea declanșa lipsa lor de atenție față de „elevii noi“.

În curtea liceului se azeau glasurile vesele ale elevilor reînțiți după vacanța mare. Copiii se îmbrățișau, se sărutau. Își povesteau despre felul cum au început vacanța, cum și-au petrecut-o.

Unii dintre elevii noi încercau să facă cunoștință cu cei vechi, dar în curînd erau părăsiți... Eu stam și priveam, priveam aiurea, aiurea... spre Calea Moșilor, la biserica cu cocoși! Mă gîndeam, ce străine-mi sint toate: curtea, copiii, școala.

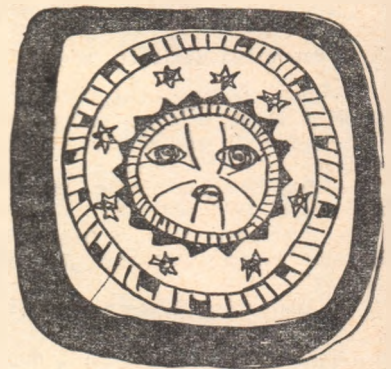
Și au trecut zile. Într-o oră de dirigenție, tovarășa dirigită a început să ne spună cum să ne purtăm. Mie, fiindcă nu eram atentă, mi-a spus:

— Pe tine am să te țin tot anul în degetul cel mic!

Am izbucnit în plîns. M-a scos afară să mă liniștesc, dar degeaba. Eram convinsă că se ocupă numai de copiii cărora le-a fost dirigită anul trecut. Nouă, „veneticilor“, doar observații. Nu-mi mai

ardea de nimic. Gîndul îmi zbura mereu la școala și profesorii mei, la atmosfera de la „școala mea“, la „clasa mea“... mult mai mică în comparație cu aceasta.

...A trecut trimestrul. În clasă n-am încă nici o atribuție. Orice fac, oricum fac, nu mă pot ridica în ochii dîsei. Pe noi, pe cei nou veniți, diriginta nu ne înțelege

chiar dacă avem tendințe bune. Nici nu-mi vine să mai merg la școală.

Un coleg i-a spus tovarăsei dirigită că îmi țin încă jurnalul început în clasa a cincea. Diriginta mi l-a cerut. Eu nu i l-am dat. Oare puteam să i-l dau? Dacă ar fi cunoscut părerile mele despre dînsa sint sigură că m-ar uri și mai mult, sau... mai știu eu ce mi s-ar putea întîmpla? Doar eu nu fac parte dintre „cei vechi“, pe care îi dădăcește, îi prea dădăcește“...

Prof. Enea PAPP
Cluj

PENTRU PĂRINȚII...

Autoarea rîndurilor ce urmează nu a făcut niciodată pedagogie și cu atît mai puțin ar avea intenția să facă literatură didactică. Iubește însă copiii; nu pe ai săi, pentru că deocamdată nu a avut norocul să-i aibă, ci copiii în general, toți copiii, ca unul singur. De aceea, din cînd în cînd, le caută tovarășia într-un parc din vecinătate, îi privește cu drag nespus, se lasă furată de joaca lor; de cele mai multe ori însă, stă pur și simplu de vorbă. Dialogul, sau, pentru a fi în tonul revister dvs., colochiul pe care-l susține cu copiii, ia forme distincte după vîrsta interlocutorilor: uneori le spune ea poveștile ei, alteori le ascultă pe ale lor — vă rog să mă credeți — adeseori bizare.

Îmi îngădui, dragi părinți, să vă povestesc cîteva „basme“ auzite de la copiii din clasele mici, în cîteva după-amiezi însorite ale vacanței. Ochiilor lor — albaștri, negri, verzi — licăreau de fericire că una din persoanele „mari, ocupate și importante, ca mămica și tătucu“, nu-i amărăște cu acel — „n-am timp, sint obosită“, ci-i ascultă cu interes.

Ascultîndu-i, gîndul îmi fugea la zilele de școală, și parcă vedeam mii de frunți de copii aplecate asupra caietelor de teme, și altele tot pe atitea, grave și serioase, aplecate lingă ele pentru a le da sprijin, sprijinul pe care copiii îl așteaptă de la părinți. La început, cînd copiii învăță bastonașele și cîrligele alfabetului, lucrurile merg mai bine.

Cu mîna noastră sigură pe mîna lor delicată, cu privirea încordată și botișorul ascuțit, copiii au tonica revelație a victoriei atunci cînd, ajungînd în josul paginii, zbuciumul lor i-a făcut stăpîni pe un adevărat cîmp de bătaie. Și dacă, mîngîind cu duioșie căpșorul luptătorului adormit alături de creionul-lance, întregim noi unele neîmpliniri ale paginii, nu știrbim nimic din binemeritata mulțumire.

Complicația propriu-zisă începe însă atunci cînd bietii părinți, obosiți de multiplele griji de peste zi — casnice sau profesionale — sînt nevoiți, seara, să arbitreze dacă a fost sau nu stabilită cu precizie viteza unor „capricioase” trenuri, care deși nu pleacă în același timp de la Arad, sosesc pe drumuri diferite, în același timp, la București, sau să aprecieze dacă litrii transformați în hectolitri într-un bazin cu două robinete, care — bineînțeles — n-au început să curgă în același timp, pot să umple un alt bazin de atîția decilitri într-o zi? „Ce complicații inutile în problemele astea!” Dar copilul e acolo, alături, și nu poate înțelege cum cci ce i-au dat viața, ar putea să ezite în dezlegarea enigmei trenurilor și a robinetelor. Căci, părinții sînt doar atotștiutori!...

„La noi facem așa (spune Dănuț, unul din prietenii mei despre care vă vorbeam): mămica și tătucu își împart „orarul” între ei; tătucu ia matematica, fizica și chimia, la care mămica spune că nu se pricepe, iar mămica rămîne cu se istoria, geografia, româna și limbile străine (despre care tătucu spune că nu știe păsărește...) Așa

mă ajută fiecare, astfel că la școală nu luăm note rele”.

Într-adevăr, aceasta pare că e o soluție în fond; foarte susceptibilă de riscuri e însă forma în care părinții își transmit — fiecare în domeniul său — crudiția. Există familii în care orele de lecții cu copiii imprumută ceva din caracterul experiențelor... pirotehnice, pentru că unii părinți își dau puțină osteneală cu răbdarea; la școală, profesorii au răbdare, copiii sînt obișnuiți în mod firesc cu ea. Iată ce-mi spune Rodica (12 ani): „Știți, sînt îngrijorată și mă simt vinovată (să vedem de ce oare?); dacă tătucu meu n-a făcut încă o criză cardiacă din cauza mea e pentru că, probabil, are o inimă foarte sănătoasă. Cînd facem lecțiile e mai rău ca-n junglă (!); pentru că este într-adevăr foarte învățat, furiile

lui iau întorsături și exemple savante și mă pomenesc că-mi țipă în urechi: Da, da, avea dreptate marele profesor X de pe vremea cînd învățam eu carte, nu glumă, la universitate, cînd spunea: Copiii din ziua de azi (care? de-atunci sau de acum?) nu știu nimic, nu sînt buni de nimic!”

„Mămica mea mă ajută la lecții, da, e-adevărat, și o cred cînd spune că lecțiile sînt obligatoriu de făcut acasă, dar nu înțeleg de ce e obligatoriu ca ele să fie conduse mereu cu citeva palme... zău că nu înțeleg... La noi în

clasă sînt copii pe care părinții lor nu-i ajută la lecții. Poate că unii din ei primesc note proaste dar, măcar, nu primesc palme...” suspină și Lenuța.

Pentru Pauleț (cl. VI-a) „marea problemă” se prezintă astfel: „Cel mai rău e atunci cînd El (tata, desigur), după ce eu am învățat lecția singur, mă pune să o spun. E foarte greu, pentru că el stă cu cartea în față și urmărește pe ea rînd cu rînd, nu se mulțumește numai cu rezultatul și mai pune și întrebări trădătoare, pe sărite. El zice că așa-i sondaj, dar eu zic că-i anarhie (!)-toată ziua!”

„Eu nu înțeleg de ce vă lamentați atît — intervine cu morgă și cu superioritate Cosmin (cl. X), un băiețel îngrijit, delicat, stilat. Eu o duc foarte bine cînd facem lecțiile. Mămica mea are o mulțime de prietene, care ne ajută la telefon, sau în timp ce tăifăsuim la o cafeluță... Așa trece toată după masa, mămica și cu mine facem lecțiile, luînd informații sigure de la prietenele ei, care se pricep la ce nu ne pricepem noi”.

Prefer să inchei rîndurile acestea adresate vouă, mameși tați, de către o aspirantă la acest titlu de onoare, părinte, cu mențiunea: bizarele (oare?) povești pe care ați avut bunăvoința și răbdarea să le parcurgeți sînt... „de la copii adunate și din nou, pentru copii, la lume date”..., din parcul Cazavillan. Luați exemplul de la mine, „luați aer” și dumneavoastră în parcurile din vecinătatea locuințelor. Nu de alta, dar vai! timpul zboară, vacanța s-a sfîrșit și toate aceste povești au șanse să devină iarăși realitate, iar vara viitoare, copiii să aibă din nou ce povesti. Sau, poate că nu, poate că sacul cu astfel de povești de-ale copiilor se va fi golit de tot iar dumneavoastră vă va fi revenit... vina de a fi contribuit la dispariția lor!

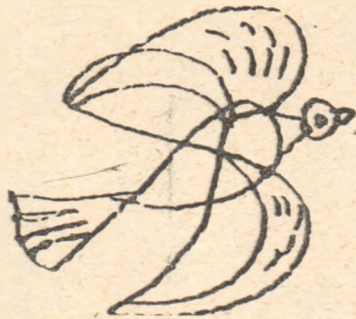
Liana DUMBRAVĂ
București

FĂRĂ COMENTARIU

Alcoolismul a constituit în ultima vreme subiectul unor anchete sociale inițiate în presa noastră Dar de cele mai multe ori autorii articolelor s-au oprit doar asupra efectului dăunător pe care îl are asupra organismului consumul continuu și abuziv de alcool. Într-un fel însă alcoolul acționează nefast și asupra celor care nu îl consumă. În rîndurile ce urmează ne propunem să schițăm cîteva din urmările lui asupra copiilor, folosindu-ne de cîteva întîmplări autentice.

...În tot cursul anului școlar, eleva R.I. nu a ridicat probleme deosebite. În ultimul trimestru însă a început să primească note rele. Cum a fost posibilă o asemenea schimbare? — se întrebau profesorii. Foarte simplu: tatăl elevei, punîndu-se în ultima vreme pe chefuri, a început să-și bată tot mai des și mai crunt soția. Martoră a deselor scene de cruzime ale tatălui, fetița a contractat o gravă afecțiune cardiacă și a fost internată în spital. Cînd s-a întors acasă, tatăl, în loc să-i respecte liniștea indispensabilă unei asemenea boli, i-a aplicat un tratament dintre cele mai neașteptate. Frint de beat și-a bătut din nou soția, călcînd-o în picioare în fața fiicei sale. În după amiaza aceleași zile eleva a avut chiar în timpul orelor de curs o nouă criză cardiacă. „De ce ai venit la școală dacă nu te simțea bine?” a întrebato dirigintele. „Puteai să-i spui mamei tale, și să te fi dus la spital”. „Mi-a venit greu să-i spun. Și așa are destule necazuri...” Și, suspinînd, a istorisit drama familiei sale, atmosfera cu totul improprie studiului și activității școlare temeinice pe care „i-o asigură” tatăl.

Elevă silitoare era și B.M. De aceea a rămas atît de surprins

profesorul de geografie, cînd într-o zi eleva, care avea pe primul trimestru media 8, nu a răspuns la nici una din întrebările pe care i le-a pus. În fața întregii clase i-a făcut o severă mustrare.

— Cum a-i putut să vii complet nepregătită la ora mea? — a întrebato profesorul.

După îndelungi ezitări, eleva abia a putut roști:

— De o săptămînă nu am dormit acasă... Tata vine mereu beat, ne bate pe toți și ne scoate

afară din casă... Dormim prin vecini...

Încă din clasa întii C.I. este mereu premiant. Cum să nu fii contrariat cînd tocmai acum, la sfîrșitul clasei a VII-a, vine în repetate rînduri cu lecțiile nescrise.

— Iar nu ți-ai făcut compunerea, C.I. Ce-i cu tine?

Elevul tace.

— Dar cartea unde o ai? Scoate-o imediat pe bancă!

Elevul nu schițează nici un gest.

— Mă, băiete, ce-i cu atitudinea asta la tine?!

Din nou tăcere. Dar un coleg, luîndu-și inima-n dinți, se ridică și răspunde în locul lui:

— Tovarășe profesor, iar a venit taică-său beat. Și întotdeauna cînd se îmbată îl ascultă la lecții, îi controlează caietele și cum i se pare că ceva „nu e în regulă”, îi face praf și caietele și cărțile. Cartea de română n-o mai are de la începutul anului, învață după a mea...

...Într-o zi elevul N.R. a lipsit de la școală. Fiîndcă nu am putut afla nimic despre el de la colegii lui, am plecat să văd ce e cu el.

— Unde sînt părinții tăi? I-am întreat.

— Tata e la lucru, iar mama doarme...

— N-ai putea să o scoli, să stăm puțin de vorbă...

— De ce nu vrei s-o scoli?

— ...E beată, tovarășe profesor... Și cine știe ce v-ar mai spune. Că așa face ea...

— Dar tu de ce nu ai venit la școală azi?

— Am stat să o păzesc, fiîndcă face numai rele prin casă cînd bea. Sparge lucrurile, dă foc, iese în drum și se bate cu vecinele...

...Întîmplările de mai sus, fac inutile orice comentarii.

Prof. Victor RUSU
comuna Cerneți, raionul
Tr. Severin

Fiecare părinte caută să asigure fiilor săi o copilărie fericită, lipsită de griji și greutate materiale. Dar „copilărie fericită“ nu înseamnă, așa cum înțeleg unii un perpetuu dulce farniente, o viață dusă exclusiv pe seama altora.

Pentru a fi mai târziu un spirit activ și întreprinzător, capabil de o activitate spornică, omul, de mic, va fi obișnuit să lucreze, va fi educat astfel încât să deteste lena și trândăvia, să iubească munca și să o simtă ca o necesitate vitală. Adeoseori părinții constată cu plăcere că băiatul sau fetița lor — întorși de la grădiniță — își rânduiesc cu grijă hăinuțele și pantofiorii, pentru că „așa se face la grădiniță“, că stăruie să-și așeze singuri tacimul la masă sau să strângă farfuriile după ce s-a servit supa — pentru că așa i-a învățat tovarășa educatoare“. În adevăr, la grădiniță, sînt cultivate, încă de la „grupa mică“ asemenea deprinderi, de autoservire. Pe bună dreptate: ele constituie primul contact al copilului cu munca, începutul pregătirii pentru muncă, pentru viață. Ca urmare, în familie nu se poate să nu dăm atenție acestor deprinderi, să nu le dezvoltăm, să nu încercăm a cultiva și altele.

Este de la sine înțeles că activitățile pentru care îl vom solicita pe copil vor fi pe măsura posibilităților lui, gradul lor de dificultate crescînd în raport cu vîrsta. Dacă unui preșcolar îi vom încredința sarcini mai ușoare, de genul celor de mai sus — apoi pe școlarii mici și respectiv de vîrsta mijlocie și mare, îi vom angaja în activități din ce în ce mai grele. Bunăoară, la clasa I, II, le putem pretinde, pe lângă așezarea în ordine a îmbrăcămintii, pusul și strînsul mesei și bine înțeles efectuarea temelor — și alte activități cum ar fi: învelirea caietelor și cărților de școală (unii părinți trec asupra lor această sarcină și rău fac), îngrijirea florilor din apartament sau de pe balcon, menținerea ordinii și curățeniei la locul de muncă, în sertare, pe masă, în rafturi etc. Pe măsură ce copilul crește, poate fi antrenat în procesul de îngrijire a locuinței, de aprovizionare, de pregătire a hranei. Dacă la o vîrstă mai mică ne vom mărgini doar să arătăm școlarului procedeele simple de curățenie — măturatul, ștersul prafului — mai târziu îi putem încredința lui o parte din aceste sarcini — bunăoară, să șteargă praful în tot apartamentul sau să-și asigure curățenia în camera în care doarme și lucrează. Copiii mai mari pot să ajute — după puterile lor — și la treburi exterioare casei — la îngrijirea curții, a rondurilor cu flori, la înlăturatul zăpezii, repararea gardurilor etc. însă cu măsură. Pentru că antrenarea copiilor în treburile gospodărești o facem nu atât pentru a ne scuti pe noi de o cantitate de muncă, nu pentru a ne absolvi penoi de o seamă de treburi, ci mai ales pentru a-i educa pe copii — pentru a le crea sentimentul utilității în societate, al capacității de a lucra cu folos, pentru a-i obișnui să prețuiască munca — a lor și a altora — și bincînțeles, pentru a-i recrea și reconforta în urma efortului intelectual de la școală. Am întîlnit părinți care — în numele educației pentru și prin muncă — îi supun pe fiii lor la eforturi silnice, lasă pe umerii lor plîpînzi întreaga sarcină a întreținerii și îngrijirii locuinței, a pregătirii mesei pentru toată familia, le pretind să execute într-un timp scurt lucrări care cer

COPILUL ȘI MUNCA

mai mult răgaz, îi obligă să îndeplinească o serie de sarcini profesionale, ce le revin lor, celor maturi, reținîndu-i pînă noaptea târziu și răpindu-le din orele de somn. Efectul negativ al unor astfel de procedee nu va întîrzia să se arate: copiii cresc cu sentimentul că munca este o corvoadă, ceva ce nu se face cu plăcere, iar la școală, acolo unde trebuie să-și ducă activitatea de bază, dau rezultate nesatisfăcătoare, pentru că vin mereu oboșiți, extenuați, în urma efortului la care sînt supuși acasă.

Foarte important pentru opera educativă este și momentul și modul în care le cerem copiilor să efectueze o anumită treabă. Cunosc o mamă, care simte parcă o adevărată plăcere din a o întreprinde pe fetița ei, în vîrstă de 10 ani, din joc (pe care, de altfel, îl consideră o pierdere de vreme, un semn de indolență infantilă), pentru a o pune „la lucru“, cînd „lucrul“ respectiv se poate face foarte bine și după ce s-a terminat jocul. Desigur este nepedagogic să procedăm așa, căci îi irităm pe copii și-i întrerupem de la o activitate (da! jocul este o activitate), de o mare importanță pentru dezvoltarea lor psihofizică.

Și tonul în care le vorbim contează în cultivarea dragostei și respectului pentru muncă. Dacă ne vom adresa dur, fără a explica pentru ce e necesar să îndeplinească o sarcină sau alta, cel mai sigur că elevul ne va refuza sau va executa totul cu silă și lipsă de interes. Iar cînd antrenarea în feluritele activități se face mereu în acest mod, adică devine sistem, copilul va asocia — poate pentru totdeauna — munca, activitatea, cu ceva ce inspiră repulsie, cu ceva ce te îndispune, pentru că se face cu forța, împotriva propriei voințe. De aceea, vom avea grijă să-i punem pe copii la lucru, folosind rugămîntea demnă, politicoasă. Să le vorbim pe un ton care să prevestească într-un fel că e vorba de ceva ce o să le facă plăcere. Să le arătăm neapărat și ce e frumos în lucrul pe care îl vor efectua, și cît de nobil este scopul în care se face. În loc să ordonăm sec: „Ia pune mîna pe stropitoare, și mai udă și tu florile astea“ mai bine să-i arătăm copilului, cu răbdare și prieteneste cît de necesar este apa pentru viața acestor plante, care ne fac existența și casa mai frumoasă; iar opera noastră educativă nu va avea decît de cîștigat. Folosind acest sis-

tem, vom constata cu timpul că elevul va deveni mai atent la cele ce se petrec în jurul lui, va începe să observe și singur necesitatea unor lucrări și să le îndeplinească din proprie inițiativă.

Dar există și cazuri de copii care nu se arată dispuși să se angajeze în nici un fel de treabă, cărora le intră pe o ureche și le ies pe alte explicațiile despre utilitatea și efectele binefăcătoare ale muncii și pe care nu-i impresionează cît puțin apelativele fie ele cît de „calde“. Fac parte din categoria aceasta copiii leneși, indolenți, deveniți astfel din cauza unor carențe în educația pe care au primit-o de mici. În acest caz, va trebui mai întîi să ne convințim — consultînd un medic — dacă este vorba în adevăr de lene și nu de altceva. Tratatamentul pedagogic la care îi putem supune pe copiii leneși variază în funcție de particularitățile lor. Putem folosi, de exemplu, constrîngerea — constrîngerea nu în accepțiunea bătăii, a suprimării meselor etc., căci acestea nu fac decît să inoculeze dezgust pentru muncă și să lezeze buna dezvoltare a copilului. Vom părăsi tonul cald și ne vom formula cerințele mai sobru (însărcinarea exigentă), la nevoie le vom repeta chiar pe un ton mai aspru. Neascultarea să fie urmată de pedeapsă (bunăoară, să nu i se cumpere copilului un articol de îmbrăcăminte pe care îl dorește cel mai mult; sau altă sancțiune potrivită condițiilor concrete). Cu mult succes se pot folosi însă și procedeele care nu se bazează pe constrîngerea directă. Fiecare copil are anumite preocupări, interese. Cunoscîndu-le, educatorul va găsi sarcini — la început mai ușoare — care au contingență cu sfera de preocupări și interese a elevului. Bunăoară, dacă școlarului îi plac vederile, ilustrațiile, îl vom antrena pe nesimțite în procurarea lor, în alcătuirea de albume pe anumite teme. Vom fi mereu alături de copil în această activitate, pentru a-i întreține interesul, deoarece interesul de-clanșează întregul efort pe care se arată elevul dispus să-l facă.

Ca în orice compartiment al muncii educative, și în această problemă are mare importanță însăși atitudinea față de muncă a educatorului, exemplul său personal. Este greu de crezut ca, într-o familie, în care părinții nu pun mîna pe o carte cu anii, în care tatăl povestește soției, și încă în azul copiilor — cum a tras chiulul la serviciu, în care treburile casnice sînt amîinate mereu „pentru săptămîna viitoare“, iar murdăria domnește pretutindeni — să crească tineri cu respect pentru munca de orice fel, pasionați pentru îndeletnicirile intelectuale sau fizice, îndemînatoci și întreprinzători.

Viața dusă în colectivitate face de născut lipsa de respect pentru munca altuia. Opinia publică ia tot mai categoric atitudine împotriva celor ce nu mențin ordinea și curățenia pe străzi, la cinematografe, în gări sau în localuri, a celor ce distrug bunuri produse de mîinile harnice și pasionate ale altora. Dar respectul pentru munca altuia se cultivă în primul rînd educînd pe copil prin muncă pentru ca el să-i cunoască prețul. Și în al doilea rînd, învățîndu-l să respecte munca altuia. Învățîndu-l nu atât prin precepte și predici moralizatoare, cît prin propriul nostru exemplu.

ÎNTÎLNIRE LA ÎNCEPUT DE AN ȘCOLAR

Constanța ILIESCU
învățătoare emerită

PASIUNE STATORNICĂ

Semnatarul acestor rînduri e profesor de țară. Predă sintaxa, morfologia și literatura limbii materne la școala generală.

I-a fost greu să părăsească Bucureștiul. Totuși, l-a părăsit. Și pentru că neastîmpărul lăuntric nu-l lăsa să se potolească, s-a apucat să cioplească piatră și lemn. De aici chinuri, zbateri, căutări.

Intr-o zi și-a luat elevii și a străbătut comuna în lung și-n lat în căutarea de ceardacuri, pridvoare, portaluri vechi. N-a găsit. Venise prea tîrziu. Totul s-a înnoit! Au cutreerat împrejurimile bogate în holde și viță de vie, de unde și fireasca bunăstare a localnicilor). Pînă într-o duminică la horă cînd ieșise în păr tot satul la o olimpiadă. Ce chipuri, ce staturi, ce sîrbe, ce costume! Atunci a avut revelația sărbătorească a acestor meleaguri în plin Bărăgan.

Căutînd vechiul, ne-am întîlnit cu noul. Cu dăți făcute de noi, din pietre de hotar smulse uitării, din resturi de podiște părăsite, de puțuri secate și lemne venite pe lalomița ne-am construit primul nostru adevăr în calcar și ulm. Să fi văzut entuziasmul copiilor cînd primele chipuri semănau cu oamni!

Așa s-a născut cercul de sculptură al școlii noastre. La început, am stîrnit zîmbete încurajatoare — descurajatoare. Conducerea școlii ne-a atras aten-

ția: să nu se transforme preocupările noastre din timpul liber într-un al „doilea fotbal...”

Precauție inutilă. Profesorul de limba română și-a selectat cu grijă ucenicii: de la media 7 în sus!...

Trei trimestre am ucenicit împreună, deslușind și tainele gramaticii și ale chipului omenesc.

Rezultatele: prima încurajare la emisiunea locală. Lăudați — și în fața catalogului și ca „mîini înde-

mînatic”. Părinții au prins dublu interes: copiii erau legați de școală și legați de casă; fiecare cioplea individual și rezultatul și-l confruntă la școală cu al colegilor. 18 elevi dintre cei mijlocii și foarte buni aproape uitaseră de „uliță”... Prinsese rădăcini a doua pasiune: apropierea de frumos, de începuturile artei. Ce-a urmat? Menționați aproape în toate consiliile pedagogice pentru preocupările noastre. Apoi și primele succese ca să spunem așa „publice”: o expoziție la Căminul cultural al comunei, una la raion, prilejuită de marea sărbătoare a pionierilor, alta de „Ziua Învățătorului”, participare la faza III-a regională a celei de a IV bienale de artă populară, și altele.

Ce doream să subliniez? Că în albia entuziasmului celor mici pot fi cultivate pasiuni din cele mai nobile. În cazul nostru, elevii au renunțat! la goana după minge, la uliță etc. pentru a se dedica unei preocupări deosebit de frumoase, statornice, care le dă și lor și părinților satisfacții. Și mai voiam să subliniez ceva: Cum te întîlnești cu noul și frumosul acolo unde îți făceați cele mai puține iluzii că ai să te întîlnești!

Prof. Petre JUCU
com. Coșereni
raionul Urziceni

CABINET MEDICAL

ASISTENȚA STOMATOLOGICĂ LA COPII

Încă de cînd copilul are doi ani părinții trebuie să arate preocupare pentru igiena bucală și buna dezvoltare a aparatului său dento-maxilar.

E bine să obișnuim copilul mic să mestece alimente consistente — coajă de piine, fructe, zarzavaturi. Acest regim îl obligă la o masticare viguroasă care, solicitînd musculatura oro-facială, asigură o dezvoltare armonioasă a aparatului dento-maxilar. Totodată se face și abraziunea (tocirea) dinților, relieful ocluzal se șterge și locurile de retenție a alimentelor dispar, diminuînd pericolul de carie.

De la vîrsta de trei ani este obligatoriu controlul de specialitate cel puțin de două ori pe an, pentru a surprinde cariile în stadiul lor incipient, moment în care tratamentul este simplu, nedureros. Neglijînd controlul periodic, cariile evoluează, se complică, apare durerea și, în formele mai grave, dintele devine un focar cu rol în etiologia bolii reumatismale. Există ideea că dinții temporari se schimbă și că deci nu trebuie tratați. Complet greșit acest punct de vedere! Este bine ca extracția dinților temporari să se facă cu cel puțin șase luni înainte de înlocuirea lor cu cei permanenți. În felul acesta se asigură spațiul necesar alinierii corecte a dinților permanenți. Cînd dinții temporari se extrag prea devreme, spațiul rămas se închide și dintele permanent sau nu erupe, rămînînd inclus, sau erupe ectopic (în afara sau înăuntrul arcadei) necesitînd pentru aliniere un tratament ortodontic de durată.

Grijă trebuie să acordăm atît dinților temporari cît și celor permanenți. Din păcate, puțini părinți știu că primul dinte permanent este un molar (măsea) care erupe la șase ani înăpoia ultimului dinte temporar de pe arcadă. Este dintele permanent cel mai precoce și mai frecvent afectat de carie, iar complicațiile netratării lui la timp sînt multe.

Nu în aceleași condiții suportă tratamentul un copil care nu știe ce e suferința dentară și unul care a devenit victima neglijenței. Suferința dentară îl face pe copil irascibil, dificil, prezența medicului și ideea tratamentului îl înspăimîntă. Deseori la copiii ce vin cu suferințe dentare acute (pulpită, abces) tratamentul este aproape imposibil. Deci copilului să

i se facă un tratament stomatologic precoce cînd încă nu știe ce este suferința dentară. În felul acesta va merge fără teamă la control atît în copilărie cît și mai tîrziu, ca adolescent și adult.

Dar atenția părinților se va îndrepta nu numai asupra cariei, ci și asupra dezvoltării aparatului masticator. Încă din perioada dențației temporare (3—6 ani) pot apare anomalii care dacă nu sînt observate din timp se agravează, sînt preluate de dențația permanentă unde rezolvarea cere un tratament de specialitate și de lungă durată.

Ce este o anomalie dento-maxilară? Este o tulburare în dezvoltarea aparatului dento-maxilar care afectează funcția masticatoare și fonația (vorbirea). Anomaliile sînt și factori care predispun la carii și paradentopatii. Amintesc cîteva din anomaliile mai frecvent întîlnite și ușor de depistat.

În prognazia superioară frontali superiori ies în afară, buza superioară scurtă îi lasă descoperiți parțial. De obicei anomalia aceasta se asociază cu poziția modificată a maxilarului inferior care pare împins înapoi. Acești copii au un profil caracteristic. Altă anomalie, *progenia*, face să iasă în afară maxilarul inferior care depășește ca dimensiune pe cel superior, ceea ce dă feței un aspect disgrățios, de profil concav. *Ocluzia adîncă* este anomalia în care grupul dentar frontal superior acoperă în întregime grupul frontal inferior. Copiii din această categorie au deseori etajul inferior al feței micșorat avînd figură de bătrîn. La alții se instalează ocluzia deschisă: dinții frontali nu vin în contact, deci practic, copilul nu poate să muste, iar aspectul fizionomic este modificat, copilul avînd etajul inferior al feței mărit, o față alungită.

La unii apar dinți în plus, alții au dinți în minus. Sînt copii cu *diastemă* (spațiul foarte mare între doi incisivi centrali superiori — strîngăreață), care dă tulburări de fonație. Una din cele mai frecvente anomalii este înghesuirea dinților cu lipsă de spațiu pentru aliniere.

Anomaliile amintite precum și alte abateri de la dezvoltarea normală a aparatului masticator trebuie cunoscute pentru a se institui un tratament precoce. Părinții vor fi atenți la apariția oricărei anomalii și vor sesiza me-

dicul la cea mai mică modificare ce apare în alinierea dinților. Cu cît anomalia este depistată mai din timp, cu atît tratamentul poate fi mai simplu, mai eficient și de mai scurtă durată. Pentru orientare, părinții trebuie să cunoască cîteva din cauzele cele mai frecvente cu rol în apariția anomaliilor.

Respirația bucală asociată cu dezechilibrul muscular orofacial favorizează apariția unui maxilar îngustat, cu boltă adîncă, dinți frontali înghesuți sau dispuși în formă de evantai (prodenție cu tremc). Copiii care prezintă această anomalie au faciesul modificat, acel facies de adenoidian cu gura întredeschisă, buza superioară scurtată, sînt palizi, lipsiți de dinamism.

Alte cauze ale anomaliilor accesibile observării de către părinți sînt obiceiurile vicioase ca: sugerea degetului, sugerea sau mușcarea buzei inferioare, ticul de propulsie (limba aplicată pe dinții inferiori face mișcări ritmice de presiune în zona amintită, antrenînd mandibula într-o mișcare de avansare). Este nefavorabilă și interpunerea de obiecte între dinți (creion, gumă etc), interpunerea limbii între dinți cînd se face înghițirea. Interesează și poziția în somn a copilului. Dormitul în poziții exagerate — cu capul mult în piept sau dat pe spate, sprijinirea feței lateral pe pumni etc. pot favoriza apariția unor deformări.

Un rol important în apariția înghesuirii dinților cu lipsă de spațiu mai ales pentru caninii care erup la 11—12 ani este extracția precoce a dinților laterali temporari.

Depistarea anomaliilor dento-maxilare se face organizat de către rețeaua de stomatologie infantilă prin cabinetele școlare și serviciile de specialitate. Dar asistența stomatologică în mediul școlar necesită și colaborarea la această acțiune a conducerii școlii și a părinților. Rețeaua, în continuă dezvoltare de altfel, nu poate cuprinde în acțiunea de dispensare toți copiii, de aceea un rol important revine părinților care, cunoscînd și acordînd atenție depistării precoce a cariilor și anomaliilor, se vor adresa specialiștilor din timp.

Controlul periodic, igiena bucală riguroasă, înlăturarea obiceiurilor vicioase, tratamentul ortodontic precoce vor asigura o dezvoltare armonioasă a aparatului dento-maxilar.

Dr. Victoria LEHENI VERNESCU

PEISAJ DIN
MUNȚII APUSENI
de Eugen GÂSCĂ

ÎN EXCURSIE

(Reguli de comportare civilizată)

Cu mulți ani în urmă — era într-o vreme când în limba noastră cuvintele „turism” și „turist”, „alpinism” sau „alpinist” încă nu prea aveau conținut — într-o bună zi de vară poștașul le aduse a lor mei o carte poștală ilustrată. Erau obișnuitele „Salutări din vilegiatură” de la un prieten care își petrecea vacanța la munte.

Cartea poștală trecu din mână-n mână stîrnind comentarii și invidii: „Ferice de el! și noi care ne prăjim aici, în dogoarea Bărăganului!” Apoi, după ce își împlini oarecum misiunea, fu lăsată pradă copiilor.

Am privit-o îndelung. Era o reproducere după o fotografie: peisaj montan, stîncărie învîrstată cu cioate de-ale brazilor dăborîți de vînt năprasnic, în fund creste învălmășite în neguri. În prim-plan doi tineri sclivisiți: unul într-un costum de culoare foarte deschisă, celălalt într-unul de culoare foarte închisă. Nu tu rucsac sau geantă în care să-și fi purtat și ei bidonul! Nu tu barem un pahar pliant sau plat în buzunar! Păi așa se pleacă în excursie?! Darămite dacă i-o fi prins o ploaie. Căci la munte... se cam întîmplă... Unde le va fi stat mîntea, să plece ei atît de prost echipați, într-o asemenea expediție?! Chiar eu, un copil încă, simțisem că treaba nu e în ordine. Atunci nu mi-am putut da seama ce anume mă contraria, dar azi știu: Cei doi tineri, îmbrăcați ca pentru bulevard, erau apariții grotești în peisajul sălbatic al muntelui. Figurile lor distanante de mediu pîngăreau în mare măsură mărețea icoană a naturii.

*

Cam același sentiment de insatisfacție mă cuprinde și azi de cîte ori, în hoinărelile mele prin munți și prin cîmpii, întîlnesc cîte un tovarăș care caută aceeași încîntare pe care însumi o caut, căruia însă nu-i e portul... cum s-ar cuveni să fie în asemenea locuri.

Dar ținuta corectă, potrivită peisajului natural, nu e numai o problemă de bun-simț, de etică și estetică turistică, de ne-pocire a peisajului, bun prețios al tuturor și prin frumusețea lui. Ținuta

potrivită își are și rostul ei utilitar: într-o haină obișnuită te miști greu. Un sacou de oraș nu se încheie pînă sus și astfel nu te ferește de vînt, nici de frig, nici de ploaie. Un sacou obișnuit nu are buzunare multe și mai ales încăpătoare, ca haina de sport, în care să-ți la-ndemînd atîtea și atîtea lucruri de care poți avea nevoie în oricare clipă. Pe sub pantalonul lung, drept, și se umple încălțămîntea de boabe și boboțe, te atacă țînțarii și căpușile. Dar se mai întîmplă să culegi pe sub ei și vreo reptilă!

Depărtîndu-te de hogeacul tău și de alte așezări omenеști te poți aștepta să se schimbe vremea, din caldă în rece și din senină în mohorîtă, și să fii nevoit a face față cu ceea ce ai luat cu tine! Soluția nu poate fi deci nici haina de oraș, nici pantalonul lung, pe care noroiul te obligă să-l răsfrîngi pînă sub genunchi, nici pardesiul „luat pe mîna”. Ci o bluză comodă, ușoară, dar bine încheiată. Și pantalonul bufant, golf, sau de schi, prins jos în jambiere sau ciorapi groși. Și un pulovăr de nădejde, care nu-i nici greu, nici nu ocupă loc mult. Precum și canadiana impermeabilă, sau hanoracul, sau o pelerină ușoară, prinsă pe raniță sau sub pulpana genții.

Lăsăm celor mai pricepuți decît noi — medicii — sarcina de-a arăta mai amănunțit cînd, unde și ce fel de țesătură sau de tricotaș sînt recomandabile. Noi stăruim doar pentru a-i face pe tovarășii noștri mai tineri, sau mai noi în rîndul celor ce îndrăgesc frumusețile plaiurilor patriei, să înțeleagă că atunci cînd ies în împărăția munților sau a cîmpiilor trebuie să se îmbrace — și să se echi-peze! — potrivit locului și scopului... În interesul lor. Și în interesul ne-știrbirii frumuseților peisajului naturii slabode.

„Turistul” care pleacă sîmbătă după-masă ca scos din cutie, eventual în haine bleumarin și pălărie băboasă, cu servietă în loc de rucsac sau geantă și cu pardesiul cel bun pe mîna, pentru caz de vînt rece sau de ploaie, chipurile, spre a se înapoia duminică seara trudit și boțit ca vai de el, eventual cu aspectul general al mîței plouate, trebuie să fie, trebuie să rămînă definitiv o figură a trecutului.

Un obicei frumos al muntenilor noștri e acela de a întîmpina pe vizitatori, simpli excursioniști sau turiști, cu salutul tradițional „bună ziua”. E o datină străveche care în mijlocul naturii, în singurătatea maiestuoasă a munților, are efectul unui tonic moral.

Prin salutul adresat ție, trecător ocazional, se exprimă o altă față a omeniei poporului nostru. Acest obicei s-a încetățenit și printre turiștii care se întilnesc la poposuri sau pe potecile muntelui. De aceea rămii neplăcut surprins cînd mai vezi turiști care trec fără să salute. Ai sentimentul unei frustrări, sau al unui refuz față de inima care se deschide largă spre generozitate și înfrățire.

În mijlocul naturii sensibilitatea morală și socială a fiecăruia din noi simte parcă mai mult nevoie de a se manifesta. Ești dispus să arăți bunăvoință, să fii prevenitor și îndatoritor, solidar cu tovarășii de drum, cunoscuți sau necunoscuți. Necuviința și lipsa de amabilitate jignesc și în decorul senin al naturii, pun o pată neagră pe sufletul omului, îi strică fireasca bună dispoziție. Nu trebuie să uiți că în natură continui să fii omul unei lumi civilizate. Greșesc cei ce își închipuie că nu mai au îndatoriri de conduită socială, și că își pot permite orice în cabană, pe vîrf de munte, în pădure sau pe drum. Abia în mijlocul naturii, nesupravegheat de ochii comunității din care faci parte, dai măsură educației tale reale. Lipsa de ordine și de curățenie la locurile de popas, în cabane, strică frumusețea naturii și atestă o necuviință. Cum tot necuviință se cheamă limbașul nedelicat, vociferarea, prezența gălăgioasă a turiștilor în tăcerea solemnă a naturii.

Respectarea întocmai a dispozițiilor legale cu privire la conservarea monumentelor naturii constituie o îndatorire și o treaptă în educația estetică a fiecărui excursionist.

Nic. A. STRĂVOIU

Editura tineretului 1967

O carte care să se adreseze adolescenților și tinerilor, iată cu adevărat o nouă editură care merită a fi subliniată și pe care ne place să o vedem însoțită de alte titluri tratând din diferite unghiuri aspecte ale educației și comportării tineretului nostru. „Sfaturi pentru tinerele fete” — lucrare colectivă — poate fi citită cu egal interes și profit intelectual de tinere și părinți, de profesori și educatori în general, ea privind deopotrivă familia și școala, organizațiile de pionieri și tineret. De aceea, apariția acestei lucrări în contextul general de eforturi conjugate ale tuturor factorilor în cauză, de a forma un tineret sănătos, inteligent, receptiv la tot ce este valoros în planul artei și al științei, înarmat cu solide criterii de conduită morală în viața de familie și în societate este de o însemnătate ce trebuie marcată apăsător. Editura tineretului merită toate felicitările pentru această inițiativă a ei.

Cititoarele tinere, și odată cu ele și mamele și educatoarele, vor găsi în cele câteva sute de pagini ale acestei cărți o multitudine de recomandări practice, explicații ale unor fenomene etc. din cele mai diferite domenii ale activității umane. Spicim câteva dintre ele cu scopul de a sugera o imagine, fie și aproximativă, a acestei lucrări. Modul cum să ne întreținem cât mai economic și cu minime eforturi un interior plăcut și confortabil, cum să intervenim într-o mărunță defecțiune a aparaturii de uz casnic, cum putem

asigura o alimentație variată, gustoasă, neconstituțională și riguroasă științifică cu mijloacele pe care le are la îndemână fiecare gospodină, independent că se află în mediul rural sau urban. Cîteva capitole ale cărții dau prețioase recomandări cu privire la ținuta vestimentară a adolescenților și tinerelor, în funcție de vîrstă, ocazia ivită (vizită, primire a unei cunoștințe, etc), anotimp, particularități fizice, sau recomandări privind modul de întreținere a feței și mâinilor. Două capitole ale cărții ni se par deosebit de prețioase prin modul delicat de tratare a unor chestiuni față de care există încă o serioasă rămînire în urmă atît a literaturii noastre de specialitate, cît și a unora dintre cei care au menirea să facă educația tinerei generații și pe acest plan. Este vorba de capitolele „Cîteva cuvinte despre voi”, redactat de dr. Radu Petrovici în care se înfățișează unele aspecte ale igienei tinerei fete, și capitolul „Îngrijirea copiilor mici”, redactat de dr. L. Petrescu, și care cuprinde multe recomandări folositoare familiilor cu copii mai mulți și viitoarelor mame. Ultimele capitole ale lucrării prezintă cititoarelor diverse exerciții de gimnastică, necesare pentru evitarea unor malformații, precum și o serie de jocuri distractive și cu un accentuat dozaj instructiv și educativ. „Sfaturi pentru tinerele fete” o carte care nu trebuie să lipsească din biblioteca nici unei familii.

Nicolae SORIN

ÎN CURÎND
VA APARE
ALMANAHUL
EDUCAȚIEI

RECOMANDĂRI DE CĂRȚI PE VÎRSTE ȘCOLARE

Versuri, povestiri, romane, monografii

5—12 ani

Kira Kiralina 32 pag. Preț: 2,50 lei. Ed. tineretului, 1967.

Este o baladă populară în care se povestește răpirea frumoasei Kira Kiralina de către cotropitorii turci; ea face parte, împreună cu „Ilincuța Sandului”, „Ana Ardeleana” ș.a. din ciclul baladelor despre răpirea intitulat „Cotropitorii”. Curajoasa Kira e prinsă de răpitori și legată de calargul calacului. Frații Kirei, haiduci vestiți, o ajung, îl aruncă în Dunăre pe arapul care o păzea. apoi se întorc cu Kira în sat s-o mărite după cel pe care singură și-l alege la horă. Atitudinea hotărâtă, demnitatea fetei, precum și vitejia și spiritul de sacrificiu al fraților săi, vorbesc despre virtuțile strămoșești din vremile grele pentru țară și contribuie la dezvoltarea unor atese calități sufletești.

ISLAVICI: Zina Zorilor. 192 p. „Biblioteca școlară”, Preț: 3 lei. Ed. tineretului 1967.

Volumele cuprind o selecție din cele mai reprezentative basme și povestiri scrise de Slavici, precum „Zina Zorilor”, „Păcălă în satul lui”, „Florile din codru”, „Băiet sârac”, „Doi feți cu stea în frunte”. Cunoșcător profund al sufletului omenească, al lumii satului, Slavici dă unor teme folclorice o nouă strălucire și o mai mare forță educativă. Ar fi bine ca basmele acestea să nu lipsească din biblioteca copiilor.

10—14 ani

EMIL GİRLEANU: Din lumea celor cari nu cuvîntă. Prefață de Eugenia Oprescu. „Biblioteca școlară”, 192 pag. Preț: 3 lei. Ed. tineretului, 1967.

O eulogiere cuprinzînd selecțiuni din volumele: „Cea dintîi durere”, „Schife din război”, „Într-o noapte de mai”, „Trei vedenii”, precum și, mai ales, din cunoscutul volum „Din lumea celor cari nu cuvîntă”.

Adîncă omenie și puterea de pătrundere a sufletului omenească sînt principalele însușiri ale unor povestiri ca: „Santinelă”, „Prizonierul” etc. Schifele și povestirile care fac parte din volumul „Din lumea celor cari nu cuvîntă”, înfățișează întâmplări dramatice ori hazlii din viața animalelor („Gîndăcelul”, „Musculița”, „Cucosul”, „Grivei”, „Gîza”, „Calul”, „Frunza”, „O rază”), din ele transpar emoționante sensuri educative.

ALEXANDRU MITRU: Săgeata căpitanului Ion. 176 pag. Preț: 8 lei. Ed. tineretului, 1967.

Roman istoric în care sînt evocate vremurile de glorie ale domniei lui Vlad Tepeș. — luptele eroice pentru neamurile. Eroul principal este un copil umărit pînă în pragul tinereții, care, ca și Ionuț Jder din trilogia lui Sadoveanu, își face uceniția de ostaș în oastea domnitorului. Copilul este însuși fiul lui Vlad, dar această taină va rămîne necunoscută și va fi înmormîntată o dată cu moartea unui bătrîn cărturar care îl crescuse. El se dovedește un luptător neînfîrcat și iscusit împotriva turcilor în împrejurări din cele mai grele. Cînd Vlad e încercuit în cetatea Poienari, căpitanul Ion, trecînd peste sentimentele lui de dragoste pentru fiica unui boier, Voiena, care se dovedește a fi trădătoare, îl salvează pe Vodă. Întîmplări pline de neprevăzut acțiuni eroice, deosebit de captivante vor trezi și mai mult interesul cititorilor pentru istoria poporului nostru și vor dezvolta dragostea de țară, curajul și inițiativa.

14—17 ani

PAUL CONSTANT: Stilul de for. 264 p. Preț: 6 lei. Ed. tineretului, 1967.

Volumele cuprind o suită de povestiri despre revoluția de la 1848 din Țara Românească avînd în centru pe Nicolae Bălcescu. „Întîlniri de taină”, „Islazul”, „Telega”, consemnează etapele pregătitoare, iar „Arderea Regulamentului Organic”, „13 Septembrie” prezintă momentele de vîrf ale revoluției. „Tabăra lui Magheru” povestește cu însuflețire cîteva momente dintre cele mai dramatice fiind totodată și deosebit de luminoase cum sînt acelea în care ostașii pregătiti de Magheru nu se îndură să se imprăstie pe la casele lor. „Drumul de exil” încheie volumul cu o perspectivă a reluării luptei pentru care vor milita de aici înainte fruntașii revoluției. Cartea are valoare instructivă și educativă.

V.C.PALEOLOG: Tinerețea lui Brăncuși. 240 p. Preț: 4,50 lei. Ed. tineretului, 1967.

Lucrare valoroasă prin originalitatea și prin ineditul unor informații pe care autorul, care a trăit decenii în preajma marelui sculptor, le aduce. El ne descrie mai ales anii de formație a lui Brăncuși, copilăria și adolescența, insistînd asupra unor momente cruciale de o mare semnificație din această perioadă. Analiza pătrunzătoare a creației brăncușiene, din perspectiva curentelor epocii, pune în evidență aportul lui Brăncuși la deschiderea unor noi drumuri de dezvoltare a artei plastice în secolul XX. Valoroasă prin felul cum înfățișează viața exemplară a unui artist genial, cartea va fi citită cu deosebit interes de tineretul dorind de a se instrui.

V.I.BĂLȚATU: Cineaștul amator. Colecția „Mîini îndeminate”, 192 p. Preț: 9 lei. Ed. tineretului, 1967.

Cartea are meritul de a iniția tineretul în tainele filmului. Sînt descrise mai multe tipuri de aparate de filmat, principiile de funcționare ale acestora, precum și modul de manipulare. Se dau indicații asupra felului în care un amator trebuie să-și aleagă un film alb-negru sau color, precum și a modului de filmare, de realizare a trucajelor, a dezvoltării, a comentariului, a zgomotelor.

Zorina REGMAN

FESTIVALUL ENESCU (5 IX — 22 IX 1967)

Luna septembrie a prilejuit iubitorilor de muzică din țara noastră și de peste hotare emoționanta reîntâlnire cu geniul muzicii românești — George Enescu, în cadrul Celui de al IV-lea festival și concurs internațional ce-i poartă numele. Timp de trei săptămâni, în sălile de concerte ale Capitalei a răsunat cu limpezimea bine știută muzica enesciană, parte din tezaurul culturii universale.

Zi de zi, pe agenda festivalului s-au înscris numeroase manifestări artistice de înaltă ținută și de o mare varietate în conținut, modalitate de exprimare și de interpretare — concerte simfonice, de cameră, corale, recitaluri, spectacole de operă și balet, spectacole folclorice ș.a., susținute de formațiuni celebre și de mari interpreți contemporani. Personalități ale vieții muzicale ca violoniștii David Oistrach, Isaac Stern, Ion Voicu, Mihai Constantinescu, violonceliștii Mstislav Rostropovici, Radu Aldulescu, pianistii Van Cliburn, Friedrich Gulda, dirijorii Kiril Kondrașin, Kurt Masur, Zubin Mehta, Emanoil Elenescu, Antal Dorati, Mircea Basarab, Alberto Erede și mulți alții, au oferit publicului auditor clipe de covârșitoare emoție artistică.

Cu un deosebit entuziasm s-a desfășurat și competiția tinerelor talente înfrățite, dincolo de granițe, limbă sau port, de același nobil ideal — atingerea perfecțiunii în arta muzicală interpretativă. Am admirat cu toții prezența pe scenele concursului a unor certe talente de violoniști, pianști, soliști vocali din lumea întreagă. Printre interpreții laureați ai concursului am avut plăcerea să aplaudăm și o seamă de tinere speranțe ale muzicii românești: Viorela Cortez Guguianu, Niculina Mirea, Maria Slătinaru, Dionisie-Ludovic Konya, Ionel Pantea, Pompei Hărășteanu la canto, Mariana Sirbu, Angela Gavrilă, Gabriela Ijac, Cornelia Vasile la vioară, Radu Lupu, Dan Grigore, Tiberiu Sasz la pian.

Ca manifestare de o înaltă ținută artistică și științifică, sărbătorirea muzicală „George Enescu” a găzduit și lucrările Simpozionului internațional de muzicologie — primul în țara noastră — la care au prezentat comunicări și au participat la discuții muzicologi și compozitori din țară și de peste hotare, prilejuind un valoros schimb de păreri asupra fenomenului muzical, asupra creației și activității marilor Enescu.

Devenite o frumoasă tradiție românească și urmărite cu viu interes de cercurile culturale din lumea întreagă, festivalurile internaționale „George Enescu” ne-au adus, în cei 10 ani de când se desfășoară ele, oaspeți dintre personalitățile moderne cele mai strălucite: Karajan, Oistrach, Menuhin, Barbirolli, Rubinstein, Arrau, Richter, Monique Haas, Szering, Mehta, care alături de artiștii români au dat strălucire manifestărilor prilejuite de toamna muzicală Enescu.

Dincolo de entuziasta desfășurare de forțe artistice, Festivalul Enescu este un impresionant act de cultură și un viu simbol: acela al colaborării internaționale dintre oamenii de pretutindeni animați de pasiunea frumosului, al limbajului comun în care își exprimă ei dragostea pentru ceea ce oferă muzica mai înălțător și mai nobil.

București 1967: Cel de al X-lea Congres Internațional al Lingviștilor

Alături de Haga (în 1928), Geneva (în 1931), Roma (în 1933), Copenhaga (în 1936), Bruxelles (în 1939), Paris (în 1948), Londra (în 1952), Oslo (în 1957), Cambridge — SUA (în 1962), Capitala patriei noastre a fost de astă dată ea gazda uneia dintre cele mai importante manifestări culturale internaționale: Cel de al X-lea Congres al Lingviștilor. Și nu întâmplător: problemele lingvisticii au constituit, de-a lungul veacurilor, o preocupare pasionantă a oamenilor de cultură români, iubitori de patrie și popor: Grigore Ureche, Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Petru Maior, Timotei Cipariu, apoi: B.P. Hașdeu, O. Densușianu, Philippide, Sextil Pușcariu, reprezentanți de seamă ai lingvisticii românești, ca și sutele de cercetători anonimi care și-au dat cu zel contribuția la aprofundarea problemelor lingvisticii, pentru mai buna lor interpretare și înțelegere.

La Congresul din anul acesta au susținut valoroase comunicări somități în știința lingvisticii: prof. Roman Jakobson (SUA), prof. Olga Ahmanova (URSS), prof. M. Malmberg (Suedia), prof. G. Devotto (Italia), prof. Charles A. Ferguson (SUA), acad. Emil Petrovici (R.S. România) și alții. Printre problemele care au reținut cu deosebită atenție și au fost supuse unei analize aprofundate amintim: relația dintre lingvistică și celelalte științe — antropologia, etnografia, istoria literară, matematica etc., problemele lingvisticii aplicate, ale discifării scrierilor vechi nou descoperite, ale traducerii lor etc. Cu un viu interes a fost urmărită intervenția acad. Emil Petrovici, unul dintre cei șase raportori principali — despre întrepătrunderea sistemelor lingvistice. Acad. Emil Petrovici a insistat asupra faptului că fiecare limbă reflectă schimbul de valori spirituale ce se efectuează continuu între colectivitățile umane, că numeroase elemente au trecut de la o limbă la alta, fără însă a-i altera individualitatea, că și astăzi limbile împrumută termeni și expresii pe care le adaptează specificului lor.

Manifestare de o înaltă ținută științifică, Congresul de la București a contribuit la mai buna colaborare și înțelegere între lingviști din toată lumea, ilustrând aprecierea de care se bucură contribuția adusă de români pe tărîmul acestei științe.

Sarcina formării, în cadrul învățămîntului de cultură generală, a publicului de mîine al concertelor implică familiarizarea din vreme a elevilor cu repertoriul curent al orchestrelor simfonice și al soliștilor și formațiilor de muzică de cameră. Participarea — individuală sau în grup — la viața muzicală a orașului constituie unul din

poranii lui Enescu și cei din generația imediat următoare, pot fi găsiți pe discuri: *Mihail Jora* (cu suitele „Privești moldovenești”, „Cînd strugurii se coc”, „Întorcerea din adîncuri”, cvartetul de coarde, lieduri), *Paul Constantinescu* (cu opera „O noapte

COMPOZITORI ROMÂNI

mijloacele aflate la dispoziție în vederea atingerii acestui obiectiv. O altă metodă este legată de folosirea discului pentru organizarea unor audiții colective în incinta școlii, precedate de explicațiile competente ale profesorului de muzică. Tematica acestor audiții poate fi pusă cu ușurință de acord cu discografia românească existentă, consultîndu-se catalogul casei noastre de discuri, care cuprinde numeroase lucrări din literatura universală și — ceea ce ne va preocupa în articolul de față — din creația românească.

Dacă, dintre considerentele care pledează în favoarea cunoașterii muzicii simfonice și de cameră romanesti, am alege numai faptul că la marea majoritate a concertelor găsim programată cel puțin o lucrare originală, și încă necesitatea acestei acțiuni ar fi pe deplin dovedită. Folosind discurile, pe care se află imprimate principalele creații ale compozitorilor români, ea poate fi dusă la îndeplinire în bune condițiuni.

Începutul trebuie făcut, fără îndoială, cu opera compozitivă de largă rezonanță internațională a lui *George Enescu*, care — după cum am mai observat în cadrul acestei rubrici¹ — ocupă un loc preferențial în repertoriul casei noastre de discuri. Cele 20 de discuri cu 22 de lucrări au sporit de atunci la 25 de discuri cu 29 de lucrări, aflate cu toate la dispoziție pentru aprofundarea multiplelor fațete ale universului muzical enescian.

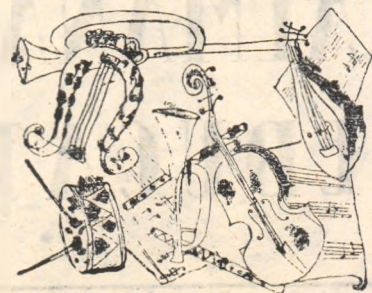
Dar creația românească nu se limitează la *George Enescu*. Numeroși alți compozitori — de la pionierii muzicii noastre la autori din generația aflată în plină ascensiune — figurează pe etichetele discurilor cu lucrări reprezentative. Spațiul nu ne îngăduie să enunțăm în cadrul acestui articol numeroasele lor opere, oratorii, simfonii, suite, poeme simfonice, concerte instrumentale, uverturi, sonate, cvartete, lieduri etc., apărute pînă în prezent. Limitîndu-ne de aceea doar la cîteva nume, să amintim că, dintre contem-

furtunoasă”, concertul de pian, triplul concert pentru vioară, violoncel și pian, concertul pentru orchestră de coarde, șapte cîntece din „Ulița noastră” dansuri simfonice), *Mihail Andricu* (serenada pentru orchestră, noveletele, trio), *Theodor Rogalski* (dansuri simfonice, cvartetul de coarde), *Sabin Drăgoi* (Diversimentul rustic, dansuri simfonice), *Ludovic Feldman* (concertul de flaut, piese pentru orchestră), *Zeno Vancea* (sua „Priculiciul”, concert pentru orchestră), *Marțian Negrea* (sua „Prin Munții Apuseni”, cvartetul de coarde), *Ion Dumitrescu* (sua nr. 3 pentru orchestră, simfonia I, cvartetul de coarde, preludiul simfonic), *Alfred Mendelsohn* poemul „Prăbușirea Doftanei”, simfonia concertantă pentru orgă și orchestră), *Gheorghe Dumitrescu* (oratoriul „Tudor Vladimirescu”), *Dimitrie Cuculin* (simfonia nr. 11). Dintre compozitorii afirmați în ultimele două decenii, pot fi înțînțiți, cu diferite lucrări simfonice și de cameră, *Theodor Grigorie*, *Anatol Vieru*, *Aurel Stroe*, *Tiberiu Olah*, *Pascal Bentoiu*, *Ștefan Niculescu*, *Doru Popovici*, *Mircea Chiriac*, *Dumitru Căboianu*, *Wilhelm Berger*, *Cornel Țăranu*, *Liviu Glodeanu*. Unele din creațiile înregistrate pe disc ale acestora au primit înalte distincții la concursuri internaționale de prestigiu, confirmînd că școala românească de compoziție se impune tot mai activ în cercuri largi ale vieții muzicale de pretutindeni.

După cum se poate conchide chiar și din această succintă trecere în revistă, discul permite o multilaterală cunoaștere a muzicii noastre. Se cuvine de aceea ca el să fie folosit în acest sens în mediul școlar, unde se plămădește cea viitoare intelectualitate, căreia nimic din valorile culturii noastre naționale nu trebuie să-i fie străin.

E. ELIAN

1) Vezi articolul „George Enescu” în revista „Colocvii” nr. 3/1967.

La mijlocul anului trecut, în rândurile populației „callampa” din Santiago de Chile a fost întreprinsă o anchetă cu caracter social. Răspunsurile la întrebarea „De ce aveți nevoie mai urgent — de locuință, de salariu mai mare sau de școală?” au produs surpriză prin aceea că au situat pe primul loc opțiunea pentru școală, deși toți cei chestionați — câteva mii de locuitori — au subliniat concomitent acuitatea problemei salariilor și a locuinței.

După cum se constată și din alte numeroase documente date publicității atât la O.N.U. cât și de către U.N.E.S.C.O., școala continuă să fie în primul rând o serioasă problemă pentru țările în curs de dezvoltare, care decenii de-a rândul s-au aflat sub jug colonialist.

Deși s-ar părea curios — deoarece majoritatea țărilor din America Latină au obținut independența încă cu aproximativ 100 de ani în urmă —, pe continentul american situația școlii nu este cu mult mai bună decât în unele țări din Asia și Africa. Explicația se găsește în faptul că țările de pe continentul latino-american se află sub stăpânirea monopolurilor americane, ceea ce reduce cu mult posibilitățile populației de pe aceste meleaguri de a ajunge la cultură, instrucție și educație. Din 48 milioane de copii între 6 și 14 ani, jumătate nu sînt înscrși în nici o școală; în 8 din cele 20 de țări ale Americii Latine, disproporția este și mai tipătoare — 60%.

Mai amintim încă o carență a învățămîntului din aceste țări: lipsa de școli și de cadre didactice. În Mexic, de pildă, cu toate că prevederile bugetare pentru învățămînt au sporit, s-a recunoscut oficial că din cei 11,5 milioane de copii de vîrstă între 7 și 14 ani, peste 4,7 milioane nu pot fi cuprinși în procesul de învățămînt, pentru că majoritatea lor se află în regiuni rurale unde nu există nici școli și nici cadre didactice. „Sînt numeroase cazuri — relatează ziarul „The Christian Science Monitor” — în care copiii înscriși în clasa I-a elementară își aduc de acasă propriile scaune și mese micuțe pentru a ocupa orice spațiu liber în clasele supraîncărcate”.

CONTEMPORANEITATEA ȘI COPIII, ACCESUL LA CARTE

Dar obstacolul cel mai greu în calea dezvoltării școlarizării, în America Latină, îl constituie condițiile grele de viață ale copiilor și părinților, ceea ce face ca doar 1/5 din copiii care merg la școală să termine un curs întreg. Adăugăm cifra oficială a U.N.E.S.C.O., care menționează că 66% dintre copiii în vîrstă de 10—14 ani sînt „absorbiți de activități economice” în Bolivia, 63% în Venezuela, 44% în Salvador, 31% în Brazilia. În multe familii, relatează un raport al Centrului de studii asupra educației din Mexic, copii de 12 și chiar 10 ani sînt considerați că-și pot câștiga pâinea. În consecință, abandonează școlile și îngroașă rîndurile muncitorilor necalificați, plătiți cu salarii infime. La cele menționate, se mai adaugă și alte cauze prohibitive privind apropierea de lumina cărții. Printre copiii guatemalezi, de exemplu, bîntuie paludismul, tuberculoza, pojarul, gastroenterita — toate consecințe ale subalimentației. Urmarea: dintre copiii de vîrstă școlară, numai 28% sînt

înscrși în școli. Iar dintre cei „fericiți”, numai 47% reușesc să termine cursul elementar, în timp ce 53%, adică 432 000 de copii, ies, pe parcurs, din procesul de învățămînt.

O situație cu totul specială o prezintă tragedia copiilor din Vietnamul de Sud, care, datorită războiului de agresiune imperialistă, nu pot urma școlile în condiții normale. În loc de orice statistică vă propunem să urmărim împreună însemnările pe care le-a publicat, în revista americană „Ladies Home Journal”, ziarista Martha Helhorn, după ce a făcut o vizită în Vietnamul de Sud.

„Armele americaneucid și mutilează un mare număr de copii sud-vietnamezi” — scrie ziarista americană. Menționînd că în Vietnamul de Sud există în prezent între 8 000 și 10 000 de copii orfani, autoarea articolului arată că în cursul unei vizite făcute într-un orfelinat din Saigon a avut prilejul să afle de ce copiii cazați acolo nu puteau urma școala înghetată înur-o clădire nepotrivită: „Copiii, piperniciți, slăbiți din cauza inaniției, care întind mîinile și deschid gurile în speranța că vor primi ceva de mîncare din partea vizitatorilor, nu au nici măcar puterea să se tîrîie pînă la școală”. Ziarista a stat de vorbă cu un chirurg american care lucrează într-un spital din orașul sud-vietnamez Da Nang. „Copiii din localitate — i-a declarat el — sînt extenuați, prost îmbrăcați, trăiesc în locuințe insalubre, în fiecare zi și în fiecare oră îi pîndește moartea; mulți copii au murit din cauza rănilor, întrucît nu li s-a putut da nici o îngrijire medicală la timp; unii au murit din cauza arsurilor grave provocate de bombe, alții, datorită minelor neexplodate. Sute și mii de copii au abandonat școala pentru a sta în adăposturi”.

Martha Helhorn s-a înapoiat din Vietnamul de Sud cu impresii pe care le-a adus la cunoștința opiniei publice americane. Ea a adresat un apel femeilor americane: „Dacă pe noi nu ne va preocupa soarta acestor copii, tot mai mulți copii morți și răniți vor apela la conștiința lumii întregi și va veni ziua cînd propriii noștri copii ne vor întoarce spațele pentru că am făcut America de rușine”.

Carol ROMAN

NOTE, NOTE...

O EXPEDIȚIE ARHEOLOGICĂ SUBMARIȚĂ, sub conducerea savantului John Hall (Miami, S.U.A.) a întreprins, în vara aceasta, cercetări în largul coastelor grecești pentru a scoate la suprafață ruinele vechii cetăți Aeropolis, care s-a scufundat în mare în sec. al V-lea e.n. în urma unui cutremur de pămînt. (Informations UNESCO)

O EXPOZIȚIE ITINERANTĂ DE PICTURĂ, UNESCO.

UNESCO a organizat o expoziție flotantă, cuprinzînd 90 de reproduceri ale operelor de artă din perioada 1900—1925. Expoziția are meritul de a face înțelesă revoluția plastică, de la începutul secolului nostru, care a dat naștere expresiilor artei moderne: școlii și curentele ca fauvismul, expresionismul, cubismul, futurismul, dadaismul, suprarealismul și diferite aspecte ale artei nonfigurative.

Reprezentanții de seamă ai acestor școli (Matisse, Kokoschka, Picasso, Braque, Léger, Chagall, Klee, Kandinsky, Max Ernst, Ioan Miro) figurează alături de câteva mari nume ale școlii impresioniste și post-impresioniste.

Expoziția, pregătită în 20 exemplare identice, va putea fi prezentată în galeriile de artă, muzee, instituții de învățămînt, cluburi muncitorești etc.

(Informations UNESCO)

UN REPERTORIU DE TRADUCERI ALE OPERELOR LITERARE.

O modalitate extrem de utilă în cunoașterea literaturii diferitelor popoare și în același timp un mijloc de apropiere între ele, le constituie traducerile celor mai de seamă lucrări.

Programul UNESCO a prevăzut pentru acest an traducerea a două sute de titluri din 60 de literaturi, dintre care 40 ale literaturilor de limbi orientale și 20 de limbă europeană.

(Informations UNESCO)

EXPO 67

Deschisă cu ocazia aniversării Centenarului Confederației canadiene, EXPO 67 de la Montreal (28 IV — 27 X 1967) este cea mai mare expoziție universală care s-a organizat pînă acum (dintre cele mai importante amintim: Paris 1937 și Bruxelles 1958). Intitulată „Terre des hommes” după binecunoscutul roman al ilustrului scriitor și aviator Saint Exupéry (desigur pentru că în această carte autorul spune: „Etre homme... c'est sentir, en posant sa pierre, que l'on contribue à bâtir le monde”), expoziția reunește, pe cele 400 de hectare ale sale, peste 70 de țări (adică circa două treimi din țările ce figurează azi pe mapamond), fiecare cu ceea ce a considerat mai reprezentativ pentru aspirațiile, realizările și modul ei de viață. Deosebit de interesante și educative sînt și vastele pavilioane tematice care își propun să ilustreze într-un fel sau altul tema centrală (terre des hommes). Așa sînt „Omul și orașul”, „Omul și sănătatea”, „Omul și opera”, „Geniul creator al omului”, „Omul și agricultura”, „Omul întrebă Universul” etc.

În multitudinea și varietatea temelor s-a rezervat un loc special celor ce privesc tînăra generație. Suprafața destinată ei (peste 54 de hectare) în parcul „La Ronde”, adună copiii și tinerii într-un imens complex de distracție și amuzament, de instrucție și educație. Sinteză originală între grădinile „Tivoli” (Dane-

marca) și Disneyland (California), „La Ronde” este deopotrivă un paradis al copiilor și tinerilor și un punct de deosebită atracție pentru vîrstnici.

Pentru cei mai mici vizitatori, parcul acesta pune la dispoziție un vast teren de jocuri, înzestrat cu tot felul de aparate și instalații, folosibil în același timp de circa 250 de copii. Iubitorii de basm pot explora peșteri în căutarea comorilor lui Ali-Baba, sau pot urmări scene din cele mai emoționante povești, alții își pot încerca voința și curajul angajîndu-se într-o „călătorie spațială” cu ajutorul girotronului, pot admira spectacolele artiștilor marini — delfinii — de la Circul marin, pot deveni pentru mai multe minute conducători de trenulețe și alte vehicule etc. Cei mai mari — tinerii — au la dispoziție și un pavilion special — loc de întîlnire și discuții, în care pot urmări piese de teatru moderne, spectacole de poezie, de marionete, jazz, muzică clasică, film.

Impresionantă prin tematică, imensitate și conținut, EXPO 67 organizată într-un oraș care — așa cum s-a exprimat Jean Drapeau, primarul Montrealului — constituie „o trăsătură de unire între lumea veche și cea nouă”, conține un viu apel către întreaga umanitate de a se angaja pe drumul înțelegerii, al confruntărilor, al schimburilor, al păcii și dragostei.

C. T.

● **Prof. Valeriu C. Neșțian, Huși:** Articolul dumneavoastră reia probleme ce s-au mai abordat în revista noastră. (În astfel de împrejurări trimiterea la autorul respectiv este obligatorie). Există, desigur, un fond comun de idei, un capital spiritual devenit bun al tuturor, ca aerul pe care îl respirăm. Dar dacă cineva abordează o idee și tu reiei problema ignorându-l, nesocotești rigurile muncii intelectuale.

Regretăm apoi că nu vă explicați mai pe larg în aceste probleme. Ar fi fost util, de exemplu, să analizați procesul de corectare a conduitei prin cultivarea gustului pentru frumos, arătând cum „netezește educația estetică dezacordul dintre impuls și rațiune prin armonie”, cum „înlesnește frumosul trecerea la o comportare politicoasă” etc. De asemenea, nu ar fi fost lipsit de interes să prezentați cum vedeți inserat la obiectul Educația cetățenească — disciplină cu un anumit profil — acel „memento practic, care să fixeze concret, printr-o manieră modernă și variată (sublinierea noastră) câteva formule și reguli obligatorii de purtare”.

● **Prof. Augustin Mureșan, com. Reteag-Dej:** Articolul dvs. „Orientarea școlară și

profesională a elevilor” este o trecere în revistă a mijloacelor prin care școala poate veni în ajutor copiilor în această importantă problemă de viață.

Cum toate aceste forme de muncă s-au încetățenit de mult în practica școlii noastre, am fi fost mai bucuroși să dezbăluim câteva aspecte mai noi. Credem, de exemplu, că nu ar fi stricat să arătăm părinților ce au de întreprins pentru a veni în întâmpinarea efortului școlii de a realiza o bună orientare școlară și profesională tuturor elevilor, să dezbăluim unele concepții și practici greșite care pot anihila roadele strădaniilor profesorilor de a-i îndrepta pe copii spre ramurile potrivite înclinațiilor și dorințelor lor, precum și nevoilor societății. De asemenea, ar fi interesat problemele colaborării profesorilor cu părinții pe linia cunoașterii reale a copiilor sub aspectul înclinațiilor și aptitudinilor, astfel încât orientarea școlară și profesională să se facă pe baza unor realități certe.

● **Crăciun Gheorghe, lector univ.** Sugestia dumneavoastră în legătură cu alcătuirea unui „jurnal al școlii”, în care să fie consemnate momentele importante din viața ei, e interesantă. „Introducerea u-

nei asemenea practici — spuneți dumneavoastră — ar fi folositoare, nu numai pentru faptul că ar oferi material documentar pentru eventuale monografii școlare, ci și pentru că ar constitui surse autentice de informare pentru diverse cercetări sociologice concrete”. Păcat însă că în materialul trimis nu valorificați această idee. Veți fi de acord cu noi că numai simpla semnalare a ei nu îndreptățește și publicarea notei dumneavoastră. Vă așteptăm cu un material pertinent pe această temă, în care să arătați implicațiile (nu numai cele semnalate) de ordin educativ.

● **Popescu I.E. Viorica — Alexandria.** Studiul dumneavoastră „experimental psihologic”, nu poate fi publicat, deoarece se rezumă la generalități arhicunoscute precum și la teorii improvizate care frizează adeseori ridicolul.

„Egocentrismul care s-a iscat la un moment dat în anturajul individual și care este o vegetație a individualismului, apărut din când în când nu este nici natură și nici realitate deoarece este potrivnic vieții” — iată un singur exemplu ales la întâmplare dintre multe altele, citat pentru a dovedi confuzia de idei și exprimarea neclară din materialul pe care l-ați trimis.

CUPRINSUL

VASILE BĂRAN:

Ochii copilului
GEORGE VAIDEANU:

Estetica învățămîntului ca direcție a cercetării pedagogice

ȘTEFAN BÎRSĂNESCU:

Scurte colocvii de pedagogie a familiei

ROMULUS ȘICLOVAN:

Părinți în „vacanță”...

ELENA COSMEANU:

Organizarea cercurilor de elevi pe specialități

ANATOL BÎRCĂ:

Înzestrare și realizare artistică

ANCA DABIJA:

Adolescenții și moda

IRINA RUSU:

Literatura și tînărul fizician

VICTOR MAȘEK:

Marile cărți ale adolescenței

CLAUDIU AL. BOJIN

Recitind Iliada

TUDOR GHERMAN:

Emisiunile radiofonice pentru copii

MIRCEA ȘERBĂNESCU:

Educativ și needucativ

EUGEN RUSU:

False îndoieli, false siguranțe

EMIL VERZEA:

Disciplina intelectuală și demnitatea de student

LETIȚIA POPA:

Bibliotecarul școlii

MAXIMILIAN BENDORFEANU:

Toate drumurile duc la școală

ZINA ȘIRBU:

Din carnetul unui director de liceu

ION BERCA:

Să prevenim eșecul școlar

Culegere de texte pentru munca educativă la clasele I—IV

CONSTANȚA ILIESCU:

Copilul și munca

PETRE JUCU:

Pasiune statomnică

VICTORIA LEHENI VERNESCU:

Asistența stomatologică la copii

NIC. A. STRĂVOIU:

În excursie

NICOLAE SORIN:

Sfaturi pentru tinerele fete

ZORINA REGMAN:

Recomandări de cărți pe vîrste școlare

E. ELIAN

Compozitori români

CAROL ROMAN

Contemporaneitatea și copiii, accesul la carte

PAGINI SCRISE DE CITITORI. MARGINALII. MERIDIANE. POȘTA REDACȚIEI. PUBLICITATE.

COOPERATIVA „CHIMICA”

BUCUREȘTI

Cal. Șerban Vodă 22—24

Telefon: 23 77 41; 23 40 67

produce și livrează unităților din comerțul de stat și cooperatist:

● **CARPETIN** — soluție pentru curățat covoare, tapițerii din material plastic.

● **VITRO** — lichid pentru curățat geamuri, și oglinzi.

● **BATISTE DEZINFECTANTE** — hîrtie impregnată, se folosește în scopuri igienice.

● **MASĂ GALBENĂ DE TURNARE ELECTROIZOLANTE** — dielectric pentru cutiile de funcționare a cablurilor electrice.

● **LUMÎNĂRI** — albe de parafină în pachete de 1 kg

● **SEPTOL** — soluție dezinfectantă de uz extern, are acțiune bactericidă și odorizantă. Se folosește ca dezinfectant în unitățile de frizerie, manichiură, pedichiură.

COLOCVII

DESPRE ȘCOALĂ, FAMILIE ȘI SOCIETATE
Revistă lunară editată de Ministerul Învățămîntului

COLEGIUL DE REDACȚIE: CONST. ARSENE, inv. emerit, Pitești; ION ASZODY, publicist; Dr. OCT. BERLOGEA; BIANCA BRATU, lector univ.; TATIANA CAZACU-SLAMA, psiholog; SABINA CONSTANTIN, vicepreședintă a Sfatului popular regional Cluj; GH. DIACONU, div. Școlii profesionale „Grivița Roșie”, București; AL. GEORGESCU, dir. Editurii tineretului; EMIL GIURGIUCA, prof. emerit (redactor șef); CRISTINA GOGA, dir. Casa de copil nr. 2, București; MARIA IACOBESCU, dir. Școlii pedagogice, Bacău; I. MATEI, sociolog; Conf. Dr. IOAN MORARU; LIDIA NICULESCU-MIZIL; LUCIA OLTEANU red. șef al publicațiilor pentru copii; VERONICA PORUMBACU; STELA PREDESCU, prof.; M. RAȚIU, prof.; Conf. univ. dr. URSULA SCHIOPU; ECATERINA TIRCA, educatoare; RADU TUDORAN; PETRU VINTILĂ (redactor șef adj.); ERWIN WILK, profesor, București.

Prezentarea grafică și artistică
de CONSTANTIN BIVOLARU

Redacția și Administrația, București.

Bd. Dr. Petru Groza Nr. 18

Telefon 14.64.09 și 14.09.21